

steno¹

Ryszard Łazarski *grafica*

wydanie poprawione

FIRST BUSINESS COLLEGE
PRYWATNE POLICEALNE STUDIUM HANDLOWE

Recenzenci: Katarzyna Kucharska
Wiesława Meissner

Podręcznik został zatwierdzony przez Ministerstwo Oświaty i Wychowania jako podręcznik dla słuchaczy semestrów I i II policealnych studiów zawodowych, zawód: sekretarka-stenotypistka, oraz dla odbiorców korzystających ze stenografii w pracy zawodowej.

Podręcznik wyjaśnia w sposób przystępny i systematyczny zasady stenografii oraz uczy pisania i odczytywania stenogramów. Książka jest opracowana według jednolitego systemu stenografii polskiej.

Copyright © 1994 by – Ryszard Łazarski

ISBN 83-85746-24-2

**OGÓLNE WIADOMOŚCI WPROWA-
DZAJĄCE**

1. Zarys rozwoju stenografii	5
2. Praktyczne znaczenie stenografii	5
3. Charakterystyka pisma stenograficznego	6
3.1. Układ liniowy	6
3.2. Wielkość znaków	6
3.3. Oznaczanie wielkich liter interpunkcja	7
3.4. Kąt kreślenia znaków	7
4. Wskazówki metodyczne	7

**ZNAKI SPÓŁGŁOSEK I SAMO-
GŁOSKA „A”**

1. Znaki spółgłoskowe jednomiarowe	8
2. Samogłoska „a”	9
3. Znaki spółgłoskowe dwumiarowe	11
ĆWICZENIE 1	12
ĆWICZENIE 2	14
4. Znaki spółgłoskowe małe	14
ĆWICZENIE 3	16
5. Pisanie znaków stenograficznych na jednej linii	18
5.1. Graficzne podobieństwo elementów znaków	18
5.2. Pisanie na jednej linii	19
6. Skróty	20
6.1. Podstawowe sposoby tworzenia skrótów i technika ich kreślenia	20
6.2. Łączenie skrótów	21
ĆWICZENIE 4	21

**POŁĄCZENIA ZE ZNAKAMI LEWO-
OBROTOWYMI „L—Ł, R, Z”**

1. Połączenia znaków ostro zakończonych ze znakami lewoobrotowymi	23
ĆWICZENIE 5	23
2. Połączenia znaków dwumiarowych zakończonych pętlą dolną ze znakami lewoobrotowymi	24
3. Połączenia znaków lewo- i prawoobrotowych ze znakami lewoobrotowymi	25
4. Połączenia znaków „ż” i „dź” ze znakami lewoobrotowymi	25
ĆWICZENIE 6	25
5. Połączenia znaków zakończonych zaokrągleniem dolnym z „l-t”	27
ĆWICZENIE 7	27
6. Specjalne znaki dla połączeń ze znakiem „r”	28
ĆWICZENIE 8	29

7. Zestawienie porównawcze	29
7.1. Połączenia z „r”	29
7.2. Połączenia z „l-t”	30

**ZNAKI SAMOGŁOSEK I ICH PO-
ŁĄCZEŃ Z „J”**

1. Samogłoska „e(ę)”	31
ĆWICZENIE 9	33
2. Połączenia „ie-je(ię-ję)”	35
ĆWICZENIE 10	36
3. Połączenia „io-jo(ią-ją)”	38
4. Graficzne porównanie znaków „e”, „ie-je”, „io-jo”	39
ĆWICZENIE 11	40
5. Samogłoska „i-y”	41
ĆWICZENIE 12	43
6. Samogłoska „o(ą)”	45
ĆWICZENIE 13	48
7. Samogłoska „u-ó”	53
ĆWICZENIE 14	54
8. Zestawienie porównawcze zasad łączenia „u-ó” i „o-ą”	57
8.1. Zasady zbieżne	57
8.2. Zasady odrębne	58
9. Połączenia „ju-iu(jó-jó)”	59
ĆWICZENIE 15	60
10. Połączenia „ja-ia”	61
ĆWICZENIE 16	62

**OZNACZANIE „J” I ZMIĘKCZA-
NIE SPÓŁGŁOSEK**

1. Oznaczanie „j”	64
ĆWICZENIE 17	65
2. Oznaczanie miękkości spółgłosek	67
ĆWICZENIE 18	67

**ZNAKI POŁĄCZEŃ Z „S—Z” ORAZ
„RZ”**

1. Połączenia z „s-z”	68
1.1. Zasady tworzenia znaków połączeń z „s-z”	68
1.2. Klasyfikacja znaków według wielkości i cech graficznych	69
1.3. Małe znaki połączeń z „s-z”	69
ĆWICZENIE 19	70
1.4. Duże znaki połączeń z „s-z” — połączenia z „t(-r, -w)”, „l-t”, „k”	72
ĆWICZENIE 20	73
1.5. Duże znaki połączeń z „s-z” — połączenia z „w”	74
ĆWICZENIE 21	75
2. Połączenia z „rz”	76
ĆWICZENIE 22	77

PRZEDROSTKI	79	2. -(i, j)ach; -i(-y)ch; -(i, j)ami; -(i, y)mi; -ej; -(i)ego; -(o, owe)go; -owe]	111
1. Przedrostki polskie	79	ĆWICZENIE 38	112
1.1. Znaki jednomiarowe rozpoczynają- ce się w polu dolnym	79	3. -(dz)ąc; -(dza)jąc; -(dz, j, dzaj, waj)ąca i pochodne	114
ĆWICZENIE 23	81	ĆWICZENIE 39	114
1.2. Znaki jednomiarowe umieszczane w polu głównym	82	4. -(e, o)wanie; -(wy)wanie i pochodne	115
ĆWICZENIE 24	83	ĆWICZENIE 40	116
1.3. Znaki dwumiarowe	85	5. -(y)wianie i pochodne	117
ĆWICZENIE 25	86	ĆWICZENIE 41	118
1.4. Znaki małe (lub połączenia ze znakami małymi)	87	6. -ość; -(l)liwość pochodne; -(s, c, dz)two	118
ĆWICZENIE 26	87	ĆWICZENIE 42	120
2. Przedrostki obce	88	7. -nik; -czyk; -ków; -ników; -czykóv; -skop	121
ĆWICZENIE 27	89	ĆWICZENIE 43	122
INNE CZĄSTKI WYRAZÓW I ZASA- DY UPRAŚCZANIA PISOWNI	91	8. -izm; -yzm; -ista; -ysta	123
1. Częstki wyrazowe	91	ĆWICZENIE 44	123
ĆWICZENIE 28	92	9. -graf; -log; -tóg; -tóg	124
2. Zbieg dwóch samogłosek	93	ĆWICZENIE 45	125
ĆWICZENIE 29	94	10. -liwy; -tor; -tur(a); -n(i)ać; nąć	125
3. Pomijanie niektórych znaków spół- głoskowych	95	ĆWICZENIE 46	126
ĆWICZENIE 30	96	11. -(ś, ź)nienie pochodne; -gnienie i pochodne	127
RDZENIE	97	ĆWICZENIE 47	128
1. Znaki duże jednomiarowe	97	12. -tel i pochodne; -(ej, aj)szy i po- chodne; -ent; -ant	129
ĆWICZENIE 31	98	ĆWICZENIE 48	130
2. Znaki duże dwumiarowe	99	13. -czka i pochodne; -wka i pochodne	131
2.1. Znaki dwumiarowe górne	99	ĆWICZENIE 49	132
2.2. Znaki dwumiarowe dolne	99	14. -(y)cja i pochodne; -wacja i po- chodne; -(ty)fikacja	132
ĆWICZENIE 32	100	ĆWICZENIE 50	134
3. Znaki duże trzymiarowe	100	15. -cyjny i pochodne; -wacyjny i po- chodne; -yjny i pochodne	135
ĆWICZENIE 33	101	ĆWICZENIE 51	136
4. Znaki małe	101	CZYTANKI STENOGRAFICZNE	137
ĆWICZENIE 34	102	1. Zasolenie Bałtyku i Morza Czer- wonego	137
SKRÓTY	102	2. Opady a sąsiedztwo morza . . .	137
1. Zasady skracania wyrazów	102	3. Rozmiary znaków topograficznych	138
2. Zestawienie skrótów	105	4. W Europie brak pustyń	138
2.1. Skrótó początkowe	105	5. Dlaczego Eurazję podzielono na dwa kontynenty	138
2.2. Skrótó końcowe	107	6. Zamarzanie szyb	138
2.3. Skrótó mieszane	107	7. Góry Świętokrzyskie mniej strome niż Karpaty	139
2.4. Skrótó nieprawidłówe	107	8. Topnienie śniegu	139
2.5. Skrótó obrazkowe (ideogramy)	107	9. Dzień i noc	139
2.6. Nazwy miesiący i dni tygodnia	108	10. Uroki Bieszczadów	139
2.7. Formy pochodne skrótów	108	11. Stare mury Czerska	140
ĆWICZENIE 35	109	ZESTAWIENIE SKRÓTÓW	141
ĆWICZENIE 36	109	TŁUMACZENIA ĆWICZEŃ 1-7 . . .	154
GRAFICZNE ZAKOŃCZENIA WY- RAZÓW	110		
1. -je, -ują, -ujcie, -ujecie, -nemu	110		
ĆWICZENIE 37	110		

OGÓLNE WIADOMOŚCI WPROWADZAJĄCE

1. ZARYS ROZWOJU STENOGRAFII

Historia stenografii sięga czasów starożytnych. Od antycznego pisma skróconego, które odpowiadało ówczesnym literom pisma zwykłego, poprzez przeobrażenia związane z ewolucją pisma zwykłego i zmianami narzędzi do pisania

stenografia przekształca się z pisma wyrazowego zgłoskowego w pismo oparte na znakach dźwięków i na określonych regułach.

Nazwa *stenografia* użyta po raz pierwszy w roku 1602 przez Johna Willisa na oznaczenie pisma skróconego — pochodzi od wyrazów greckich *stenos* (zwięzły) i *graphein* (pisać). Mimo że nazwa ta przetrwała w tym brzmieniu do naszych czasów, nie należy sądzić, że stała się jedynym określeniem pisma skróconego. Często spotykamy nazwy takie, jak brachygrafia (krótkopis), tachygrafia (prędkopis), rychłopis, ścispis, tesnopis itp. Biorąc jednak pod uwagę to, że każdy z tych wyrazów zawiera w sobie określenie szybkości lub zwięzłości tak charakterystycznej dla skróconego sposobu pisania, utożsamiamy te nazwy z powszechnie dzisiaj przyjętą nazwą *stenografia*.

Postęp w dziedzinie nauki i literatury oraz potrzeba utrwalania żywego słowa sprzyjają rozwojowi stenografii. Pojawiają się dwa różne sposoby rozwiązywania budowy pisma stenograficznego — dwa różne kierunki w tworzeniu systemów stenografii. Kształtuje się wyraźny podział na systemy geometryczne i systemy graficzne.

Systemy geometryczne są oparte w swoich założeniach na linii prostej, kreślonej w czterech różnych kierunkach, kole, półkolu o różnym rozchyleniu i na punkcie. Przedstawicielami tych systemów są: w Anglii — Pitman (1837), we Francji — Duploye (1867).

Systemy graficzne są budowane z elementów pisma zwykłego, biegnących najczęściej w jednym kierunku. System graficzny dzięki swojej konstrukcji umożliwia uzyskanie większej szybkości pisania i większej biegłości w odczytywaniu niż system geometryczny. To sprawia, że stenografia graficzna jest bardziej rozpowszechniona niż stenografia geometryczna.

Stosowane w Polsce systemy stenografii należą do grupy systemów graficznych. Spośród wielu systemów najczęściej reprezentowane są dwa: Gabelsbergera-Polińskiego (1861) i Jednolity System Stenografii Polskiej (1955).

2. PRAKTYCZNE ZNACZENIE STENOGRAFII

Rozwój życia gospodarczego, naukowego, kulturalnego i społeczno-politycznego stwarza potrzebę dokładnego utrwalenia przebiegu obrad, zjazdów, konferencji, narad, sympozjów, notowania wykładów itp. Stenografia zapewnia dokładne notowanie i umożliwia sprawne opracowanie notatek.

Stenografia usprawnia też codzienną pracę biurową sekretarek, korespondentek, referentów itp., wytrzymując konkurencję magnetofonów i dyktafonów.

Może być zastosowana równolegle z mechanicznymi urządzeniami rejestrującymi dźwięk. Mechaniczne urządzenia nie zawsze mogą być wykorzystane (np. gdy głosy padają z różnych stron sali, albo gdy na sali jest zbyt duży hałas) i nie zapewniają sprawnego wykonania maszynopisu (np. maszynistka może przepisywać tekst dopiero po wygłoszeniu nagrywanego przemówienia, nie zawsze można opracować tekst pod względem interpunkcji). W tych przypadkach stenografia jest bardzo pomocna.

Należy również dodać, że stenografia jest bardzo przydatna w pracy dziennikarzy, pracowników naukowych oraz studentów, a powiązanie umiejętności stenografowania i pisania na maszynie stwarza kobietom możliwości zatrudnienia w charakterze stenotypistek.

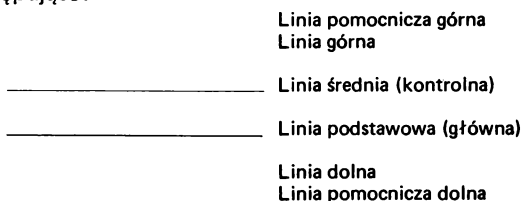
3. CHARAKTERYSTYKA PISMA STENOGRAFICZNEGO

Stenografia jest to pismo krótkie, oparte na znakach utworzonych z elementów graficznych pisma zwykłego. Oprócz specjalnych skróconych znaków dla liter alfabetu pismo to charakteryzują także uproszczenia, mające na celu maksymalne jego skrócenie.

3.1. Układ liniowy

Graficzne właściwości pisma stenograficznego powodują konieczność uwzględnienia podziału pionowego, a co za tym idzie używania w początkowym okresie nauki specjalnego układu liniowego.

Układ ten składa się zasadniczo z czterech linii (linie pomocnicze oddzielają jedynie poszczególne układy od siebie), z których każda spełnia określoną funkcję. Podział ten wygląda następująco:

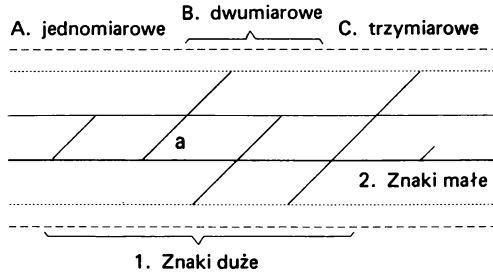
Linia podstawowa (główna), jak sama nazwa wskazuje, jest linią najważniejszą i stanowi punkt oparcia dla znaków alfabetycznych.

Pozostałe linie odgrywają jedynie pomocniczą rolę, pozwalając na właściwe odmierzenie wysokości znaków i ustalanie wielkości przesunięć przy zmianach pozycji (np. oznaczanie samogłosek). Są one stosowane tylko w okresie przerabiania teorii pisma stenograficznego.

3.2. Wielkość znaków

Pod względem wielkości znaki stenograficzne dzieli się na dwie grupy: znaki duże i małe. Znaki duże mają dalszy podział według wielkości na znaki jednomiarowe, dwumiarowe i trzymiarowe.

Biorąc pod uwagę położenie w układzie liniowym, znaki dwumiarowe dzieli się z kolei na górne i dolne. Położenie znaków w liniach oraz ich proporcje zilustruje najlepiej poniższy wykres:

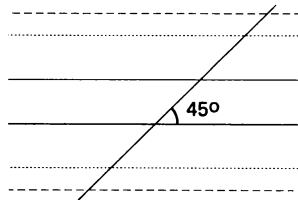

3.3. Oznaczanie wielkich liter i interpunkcja

Wśród znaków stenograficznych nie rozróżnia się liter małych i wielkich. Tylko przy rzeczownikach własnych zaznacza się wielkie litery za pomocą krótkiej poziomej kreski umieszczonej pod linią podstawową. Kreskę stawia się po napisaniu całego wyrazu. Interpunkcja stenograficzna przewiduje jedynie kropkę w postaci małej poziomej kreseczki w połowie pola środkowego (—) oraz niekiedy pauzę (myślnik) lub dwukropek w formie dwóch takich kresek obok siebie (— —).

3.4. Kąt kreślenia znaków

Podstawowym kątem kreślenia znaków stenograficznych jest kąt 45° . W nielicznych tylko wypadkach (niektóre znaki) kąt ten ulega zmianie.

4. WSKAZÓWKI METODYCZNE

Nauka stenografii wymaga systematyczności i dokładności w wykonywaniu ćwiczeń.

W okresie nauki stenografii trzeba kłaść szczególny nacisk na staranność i dokładność pisma, a także na zachowanie ukośnego kierunku znaków stenograficznych (kąt 45°).

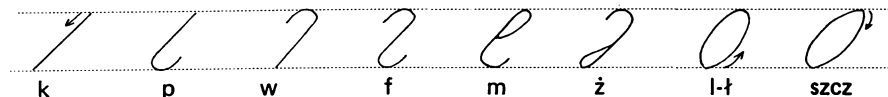
Każdą partię materiału należy przerabiać systematycznie, starannie i dokładnie, odczytując i pisząc każde ćwiczenie przynajmniej od 3 do 5 razy. Znaki stenograficzne należy kreślić precyzyjnie, opierając się ściśle na podanych w podręczniku wzorach. Do czasu poznania wszystkich zasad teorii pisma stenograficznego nie należy pisać dowolnie dobranej wyrazów.

W początkowym stadium nauki powinno się używać specjalnych czterolinijnych zeszytów, mających system liniowy zgodny z przedstawionym powyżej wzorem.

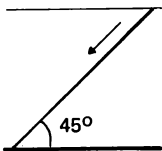
Pisać należy miękkim ołówkiem (HB lub B).

ZNAKI SPÓŁGŁOSEK I SAMOGŁOSKA „A”

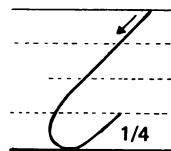
1. ZNAKI SPÓŁGŁOSKOWE JEDNOMIAROWE

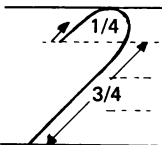
Technika kreślenia znaków (znaki w powiększeniu)

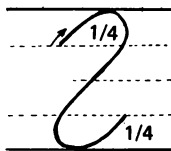
k – rozpoczyna się ostro od linii średniej (kontrolnej), biegnie do linii podstawowej (głównej), gdzie kończy się tworząc z nią kąt 45°

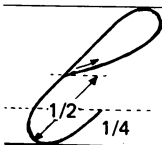
p – rozpoczyna się ostro od linii średniej (kontrolnej) i biegnie pod kątem 45° ku podstawowej, przechodząc w końcowej części w zaokrąglenie wielkości $1/4$ miary

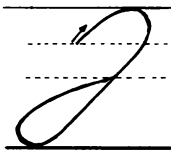
w – rozpoczyna się od $3/4$ pola środkowego zaokrągleniem wielkości $1/4$ miary i biegnie do linii podstawowej, gdzie kończy się ostro tworząc z nią kąt 45° (odwrotnie napisany znak „p”)

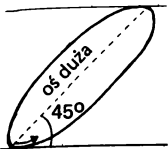
f – rozpoczyna się jak „w”, a kończy się jak „p”, część środkowa znaku, łącząca oba zaokrąglenia (górne i dolne), biegnie pod kątem 45°

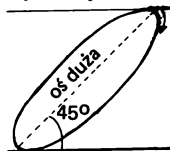
m – rozpoczyna się w połowie pola środkowego pętelką lewoobrotową wielkości $1/2$ miary; w części kreślonej ku linii podstawowej kreśli się ten znak tak jak „p”

ż – rozpoczyna się jak „w” zaokrągleniem przy linii kontrolnej, biegnie ku podstawowej i kończy się prawoobrotową pętelką w zasadzie wielkości $1/2$ miary (wielkość pętelki zależy od wysokości i sposobu łączenia z następnym znakiem; znak „ż” wygląda jak odwrotnie napisany znak „m”)

l – jest to elipsa rozpoczynająca się od linii podstawowej, kreślona ruchem lewoobrotowym, której os. duża tworzy z linią podstawową kąt 45° (kończy się na tej linii)

szcz – jest to elipsa rozpoczynająca się od linii kontrolnej, kreślona ruchem prawoobrotowym, której os. duża tworzy z linią podstawową kąt 45° (kończy się przy linii kontrolnej).

Różnicę między znakami „l-t” i „szcz” uwydatnia odmienna technika łączenia tych znaków.

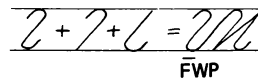
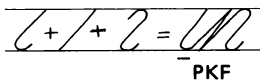
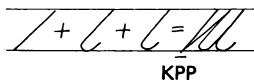
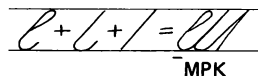
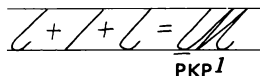
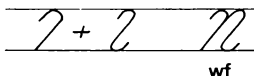
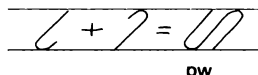
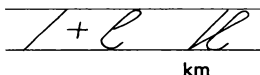
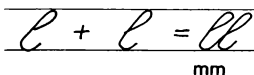
Łączenie znaków

W celu zachowania płynności pisma stenograficznego znaki w wyrazach łączy się bez odrywania ołówka od papieru.

Ze względu na różne konstrukcje znaków łączy się je:

- 1) za pomocą kreski łącznikowej:
 - a) widocznej,
 - b) niewidocznej (kreślonej po linii znaku poprzedniego lub następnego),
- 2) bezpośrednio – ten sposób łączenia zostanie omówiony przy znakach małych.

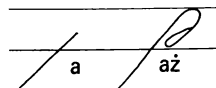
Przykłady połączeń:

2. SAMOGŁOSKA „A”

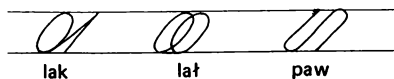
Znakiem alfabetycznym „a” jest kreska wielkości dwóch miar (niekiedy nieco skracana lub przedłużana), kreślona z dołu w górę.

Na początku wyrazu łączy się „a” bezpośrednio z następnym znakiem, w związku z czym znak alfabetyczny „a” może ulec zmniejszeniu przy łączeniu ze znakami małymi lub przedłużeniu przy łączeniu ze znakami dużymi rozpoczynającymi się w górnej części układu liniowego:

¹ Przy rzeczownikach własnych dużą literę oznacza się przez podkreślenie wyrazu krótką poziomą kreską w początkowej jego części (tutaj: skróty nazw instytucji, organizacji itp.).

W środku wyrazu oznacza się „a” przez połączenie dwóch spółgłosek:

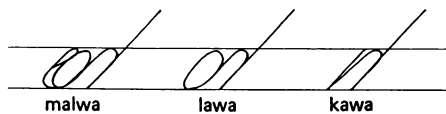
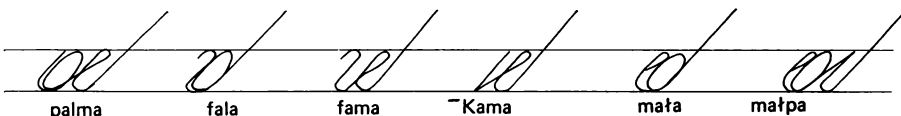
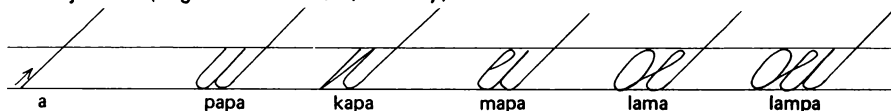
Jednak nie zawsze pomiędzy spółgłoskami występuje „a”, tym niemniej sens wyrazu (ewentualnie kontekst) umożliwia prawidłowe odczytanie:

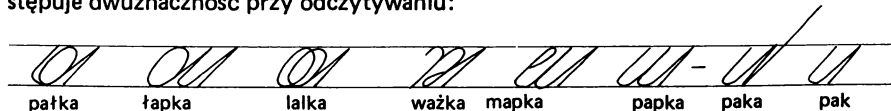
Znaki lewo- i prawoobrotowe („l-ł”, „szcz”) wpisuje się w zaokrąglenia znaków, przy czym zaokrąglenia te należy w miarę potrzeby rozszerzać (w połączeniach tego typu z „l-ł” zawsze w środku połączenia występuje samogłoska „a”):

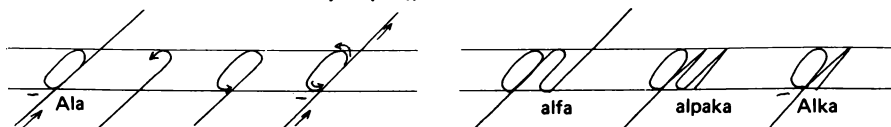
Na końcu wyrazu znak „a” rozpoczyna się od zakończenia poprzedniego znaku spółgłoskowego i biegnie ku linii górnej pod kątem 45°. Znak ten traktować należy jako dwumiarowy, jednak w pewnych okolicznościach może ulegać zmniejszeniu (w granicach do 1 1/2 miary):

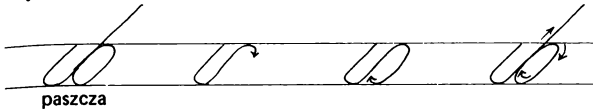
Samogłoskę „a” po „k” i „ch-h” na końcu wyrazu należy pomijać, o ile nie występuje dwuznaczność przy odczytywaniu:

Łączenie znaków lewoobrotowych po „a”:

Łączenie „a” po znakach prawoobrotowych:

Znaki lewo- i prawoobrotowe po napisaniu wyglądają identycznie – różni je jedynie technika łączenia.

Różnice w łączeniu „l-t” i „szcz”:

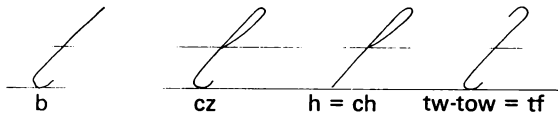
3. ZNAKI SPÓŁGŁOSKOWE DWUMIAROWE

Znaki spółgłoskowe dwumiarowe dzielimy pod względem położenia w układzie liniowym na dwie grupy: górne i dolne.

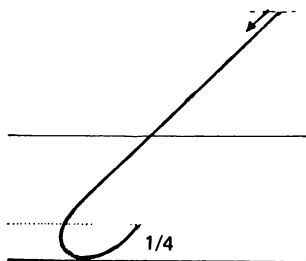
Górne znaki zajmują wysokość pola środkowego i górnego, dolne zaś – środkowego i dolnego.

Technika kreślenia i łączenia tych znaków jest podobna do kreślenia i łączenia znaków poznanych poprzednio.

A. Znaki górne

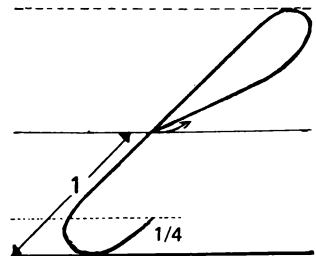

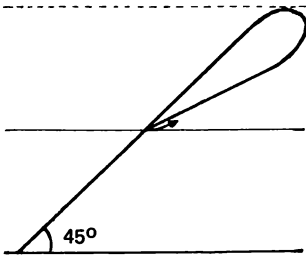
Technika kreślenia znaków (znaki w powiększeniu)

b – rozpoczyna się ostro od linii górnej i biegnie pod kątem 45° ku podstawowej, przechodząc w końcowej części w zaokrąglenie wielkości 1/4 miary

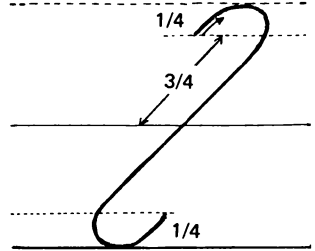
cz – rozpoczyna się od linii kontrolnej pętłą lewoobrotową wielkości 1 miary, a kończy się na linii podstawowej zaokrągleniem wielkości 1/4 miary (jak „b”, „p”, „m”, „f”)

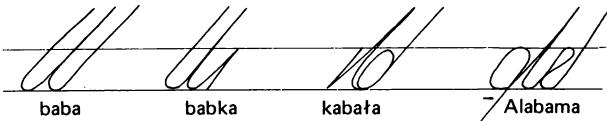

h-ch – rozpoczyna się pętelką lewoobrotową jak znak „cz” i kończy się ostro przy linii podstawowej, tworząc z nią kąt 45° (jak „k”, „w”)

tw – rozpoczyna się na wysokości 3/4 pola górnego zaokrągleniem wielkości 1/4 miary, dalej biegnie pod kątem 45° ku linii podstawowej, przechodząc w końcowej części w zaokrąglenie wielkości 1/4 miary (podobieństwo ze znakiem „f”)

Przykłady:

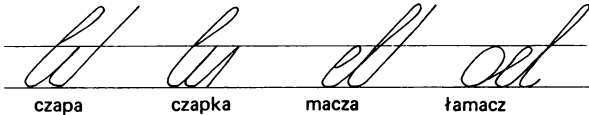

baba

babka

kabała

Alabama

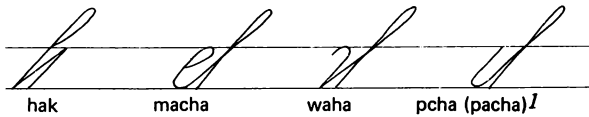

czapa

czapka

macza

łamacz

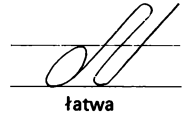

hak

macha

waha

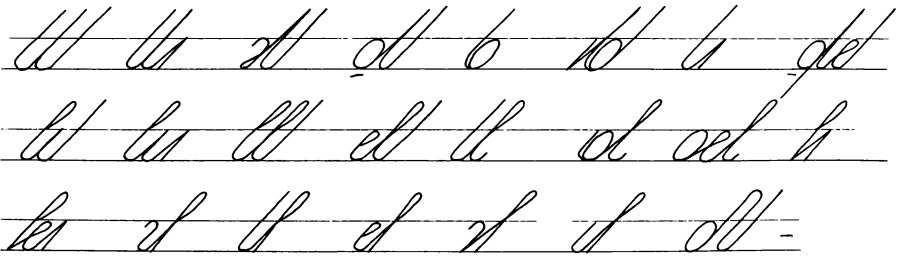
pcha (pacha)¹

łatwa

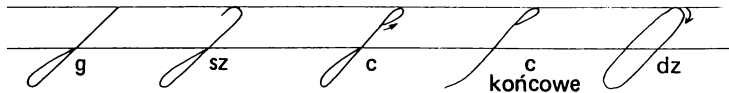
ĆWICZENIE 1

Odczytać i przepisać trzy razy następujące przykłady:

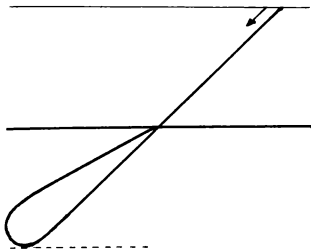

¹ Po „h-ch” – podobnie jak po „k” – pomija się samogłoskę „a” na końcu wyrazu.

B. Znaki dolne

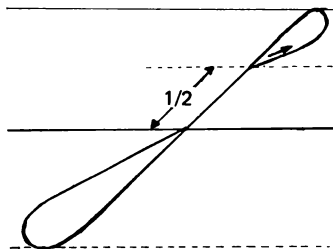
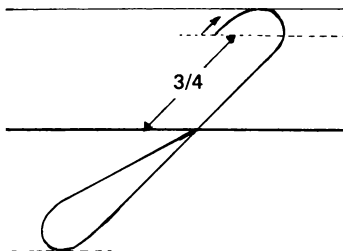

Technika kreślenia znaków (znaki w powiększeniu)

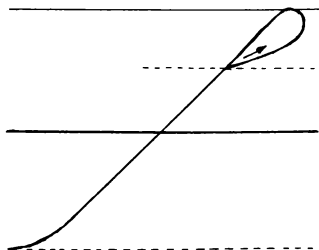
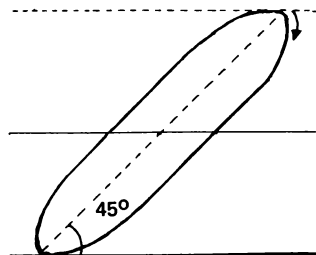
g – rozpoczyna się ostro od linii kontrolnej, biegnie pod kątem 45° ku linii dolnej, gdzie przechodzi w prawoobrotową pętelkę wielkości 1 miary, kończąca się przy linii podstawowej

sz – rozpoczyna się na wysokości $3/4$ pola środkowego zaokrągleniem wielkości $1/4$ miary, biegnie ku linii dolnej i przechodzi w prawoobrotową pętelkę wielkości 1 miary kończąca się przy linii podstawowej (zakończenie jak w znaku „g”)

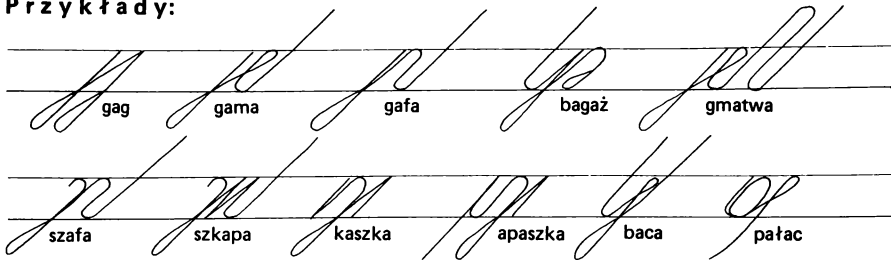
c – rozpoczyna się w połowie pola środkowego pętelką lewoobrotową wielkości $1/2$ miary, biegnie ku linii dolnej i przechodzi w prawoobrotową pętelkę wielkości 1 miary kończąca się przy linii podstawowej (początek jak znak „m”, koniec jak „g”, „sz”)

c na końcu wyrazu – rozpoczyna się jak znak poprzedni „c”, a kończy się lekkim wygięciem w lewo na linii dolnej

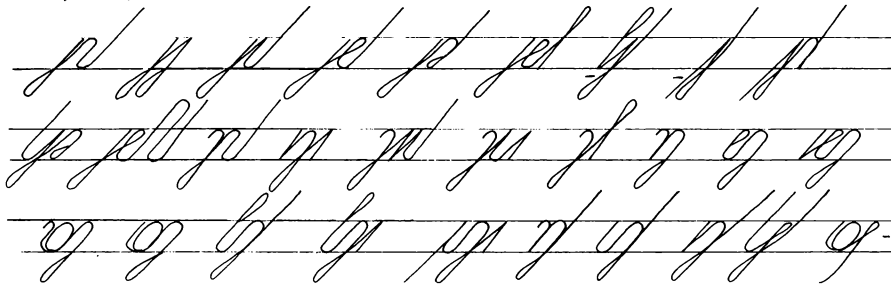
dz – jest to elipsa rozpoczynająca się od linii kontrolnej, kreślona ruchem prawoobrotowym, której oś duża tworzy z linią dolną kąt 45°

Przykłady:

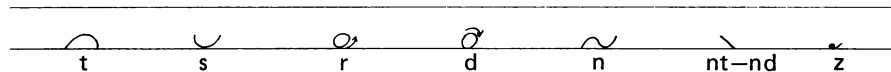

ĆWICZENIE 2

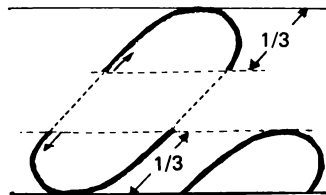
Odczytać i przepisać trzy razy następujące przykłady:

4. ZNAKI SPÓŁGŁOSKOWE MAŁE

Technika kreślenia znaków (znaki w powiększeniu)

t – rozpoczyna się ostro na linii podstawowej, przechodzi łukiem na wysokości 1/3 miary w ostre zakończenie również na linii podstawowej

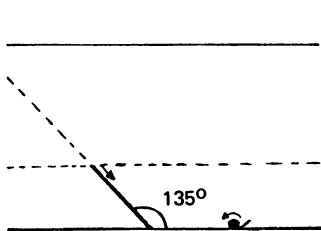
s – rozpoczyna się ostro od 1/3 miary i przechodzi łukiem przy linii podstawowej w ostre zakończenie na wysokości 1/3 miary (znaki „t” i „s” są to krzywe pochylone zgodnie z kierunkiem pisma)

r – jest to okrąg średnicy 1/3 miary rozpoczynający się od linii podstawowej, kreślony ruchem lewoobrotowym

d – jest to okrąg średnicy 1/3 miary rozpoczynający się na wysokości 1/4 miary, kreślony ruchem prawoobrotowym

- n** – rozpoczyna się ostro na linii podstawowej i wężykiem, którego wypukła i wklęsła część są jednakowe przechodzi w ostre zakończenie na wysokości 1/3 miary

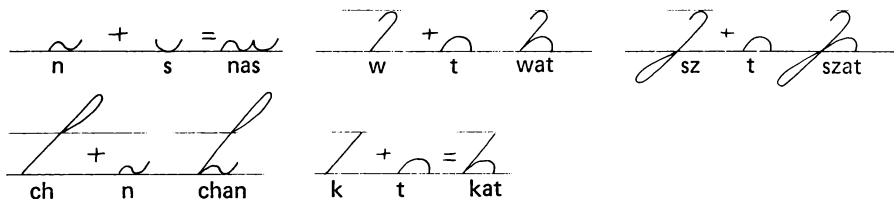

- nt-nd** – rozpoczyna się ostro na wysokości 1/3 miary, biegnie ku linii podstawowej tworząc z nią kąt 135°
- z** jest to punkt kreślony ruchem lewo-obrotowym

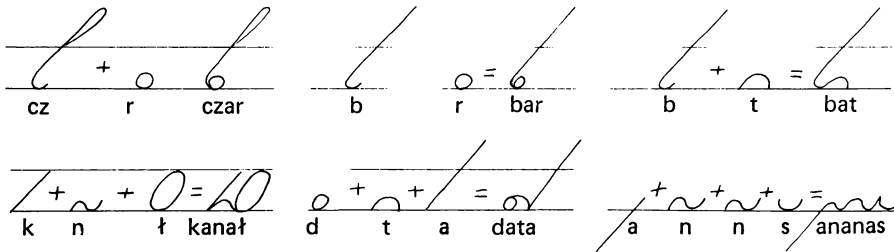
Łączenie znaków

Oprócz omówionych już sposobów łączenia znaków za pomocą kreski łącznikowej łączy się znaki bezpośrednio:

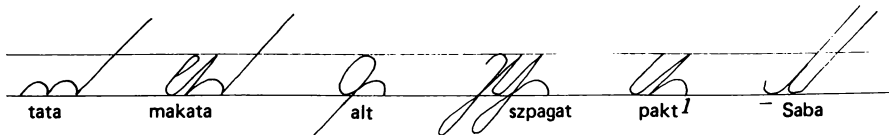
- 1) kreśląc jeden obok drugiego

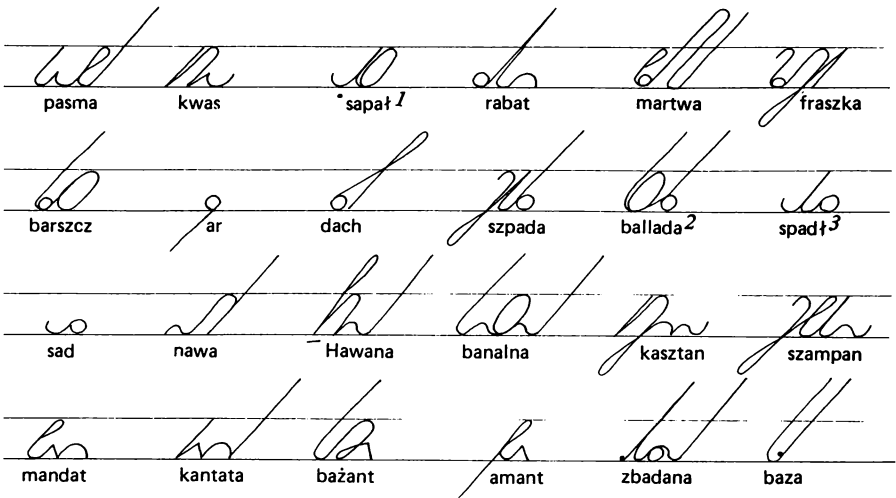
- 2) skracając końcową część pierwszego znaku lub początkową drugiego znaku

Przykłady:

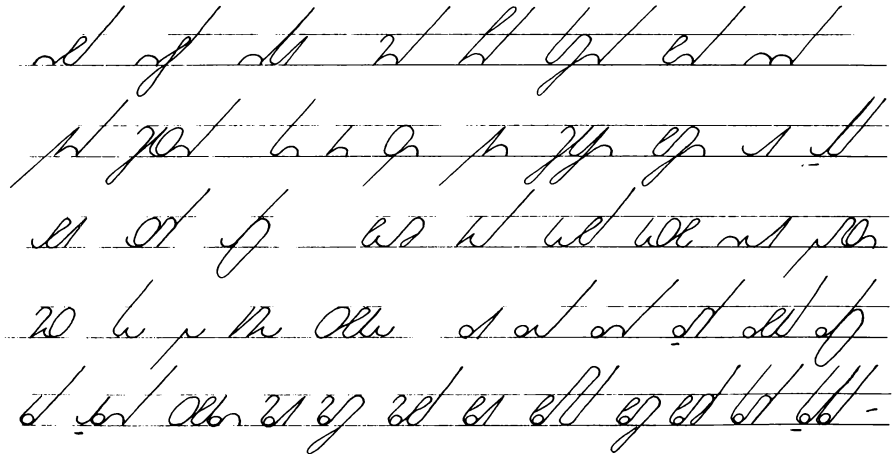
¹ Znak „t” po „k” na końcu wyrazu można pominąć, jeżeli pominięcie „t” nie spowoduje dwuznaczności wyrazu.

ĆWICZENIE 3

Wszystkie ćwiczenia mające formę stenogramu należy odczytywać i przepisywać po trzy razy, natomiast teksty ćwiczeń podanych pismem zwykłym należy przełożyć na stenogram (przepisując tylko jeden raz, jeżeli ćwiczenie odbywa się bez kontroli nauczyciela).

a.

1) W wypadku dwuznaczności w odczytywaniu wyrazu samogłoskę „a”, której opuszczenie powoduje dwuznaczność, oznacza się znakiem diakrytycznym w postaci kropki. Znak ten stawia się pod spółgłoską poprzedzającą „a” po napisaniu wyrazu.

2) Dwie spółgłoski jednakowe lub podobne, występujące razem, oznacza się jednym znakiem.

3) Należy pomijać końcowy znak „ł” występujący po spółgłosce w wyrazie użytym w czasie przeszłym.

ełł biał płk 60 pł pł pł pł pł pł pł
 oł oł oł oł oł oł oł oł oł oł oł oł
 pł oł oł oł oł oł oł oł oł oł oł oł
 oł oł oł oł oł oł oł oł oł oł oł oł
 pł pł pł pł pł pł pł pł pł pł pł pł
 pł pł pł pł pł pł pł pł pł pł pł pł
 pł pł pł pł pł pł pł pł pł pł pł pł
 pł pł pł pł pł pł pł pł pł pł pł pł

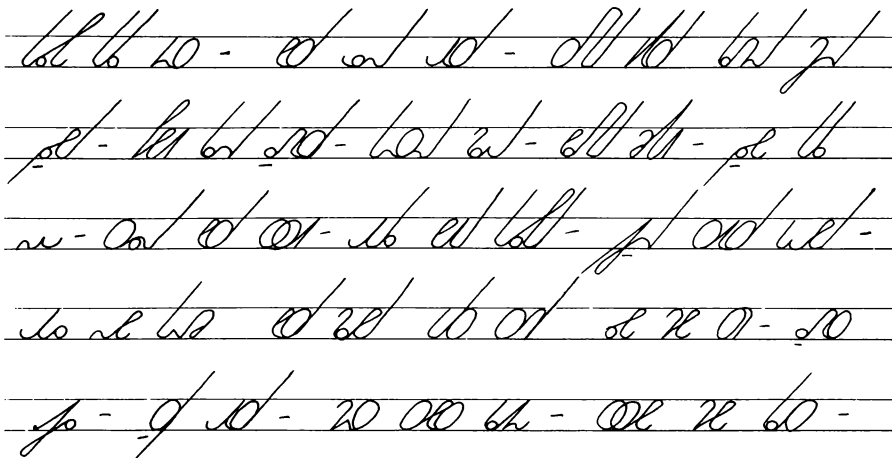
b.

szata, łąta, sztaba, akta, tafta, mat, haft, Sasza, samba, spał, sapał, schab, sala,
 sałata, pasaż, masa, pas, was, las, rafa, rama, rabat, marka, farba, farsa, mara, brat,
 brama, fraszka, armata, czar, dasz, dba, wada, spada, fałda, bada, ballada, fasada,
 Padwa, czad, nafta, napada, nas, bagna, ładna, kanwa, altana, ananas, ranga, falbana,
 San, parkan, sandacz, mandat, fant, zmaga, zbadana

c.

Odczytać wszystkie zdania, a następnie przepisać je przynajmniej trzykrotnie, odczytując za każdym razem.

10 01 - 00 0 - 01 01 - 02 02 - 03 03 - 04 04 - 05 05 -
 06 06 - 07 07 - 08 08 - 09 09 - 10 10 - 11 11 -
 12 12 - 13 13 - 14 14 - 15 15 - 16 16 - 17 17 -
 18 18 - 19 19 - 20 20 - 21 21 - 22 22 - 23 23 -

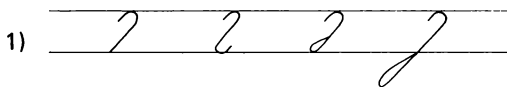

d.

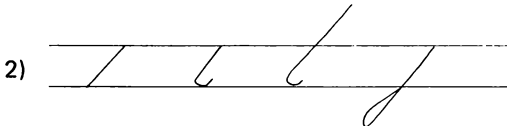
Smaczna sałata. Czarna sadza. Ładna czarna tafta. Brak nam ananasa. Smaczna babka. Zbadam smak. Mam awans. Masz czar. Barwna makata. Mała fałda. Spaść kasztan. Dam wam pas.

5. PISANIE ZNAKÓW STENOGRAFICZNYCH NA JEDNEJ LINII

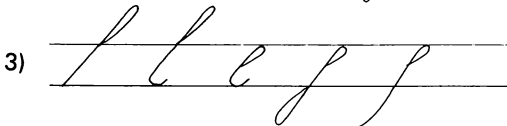
5.1. Graficzne podobieństwo elementów znaków

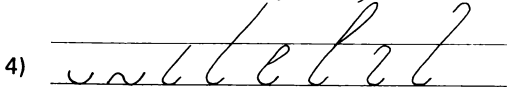
1. Zaokrąglenie początkowych części znaków przy linii średniej (od 3/4 miary).

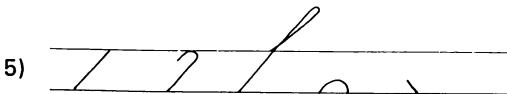
2. Ostre rozpoczęcie znaków przy linii średniej lub górnej.

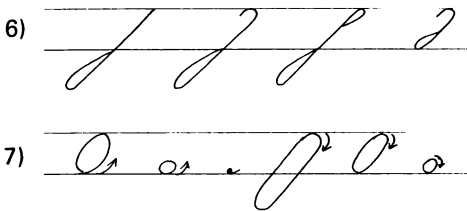
3. Rozpoczęcie znaków lewo-obrotową pętlą jednomiarową w polu górnym lub lewo-obrotową pętlą od połowy pola środkowego (1/2 miary).

4. Zaokrąglenie końcowych części znaków przy linii głównej (do 1/4 miary).

5. Ostre zakończenie znaków na linii głównej (kąąt 45° lub 135°).

6. Zakończenie prawoobrotową pętlą jednomiarową w polu dolnym lub prawoobrotową pętlą do połowy pola środkowego (1/2 miary).

7. Znaki lewo- i prawoobrotowe w postaci elipsy, okręgu lub punktu.

5.2. Pisanie na jednej linii

W okresie nauki zaleca się jednoczesne wykonywanie ćwiczeń w zeszytach o specjalnej liniaturze, dostosowanej do pisma stenograficznego i w zeszytach (lub blokach) o jednej linii.

Niepełny układ liniowy w tych zeszytach (tylko linia podstawowa – główna) oraz stosunkowo małe odległości między liniami zmuszają piszącego do zmniejszania wielkości znaków stenograficznych. Wpływa to bardzo korzystnie na szybkość notowania.

Zmiana ta jednak nie może wpłynąć na staranność i dokładność pisma. Znaki stenograficzne muszą zachować swoje cechy charakterystyczne, odznaczając się precyzją wykonania, a także zachować nieodzowne pochylenie pod kątem 45°.

Początkowo dużą trudność sprawia zachowanie właściwej proporcji pomiędzy poszczególnymi wielkościami znaków.

Aby zapewnić sobie uzyskanie odpowiedniej proporcji w liniach, należy po prostu podzielić pole przeznaczone do pisania. Najwłaściwiej byłoby uznać jedną czwartą odległości między liniami za 1 miarę, a następnie proporcjonalnie zwiększać lub zmniejszać znaki. Pisanie należy rozpoczynać od prostych, usystematyzowanych zdań lub zwrotów. Ponieważ należy pisać na każdej stronie w dwóch kolumnach, powinno się kartki zeszytu podzielić pionowo na połowę.

Przy pisaniu w specjalnym bloku do stenografii należy zapisywać najpierw wszystkie strony nieparzyste, a następnie – po odwróceniu bloku – uzupełniać w ten sam sposób pozostałe wolne strony.

Przykład:

1. Na początek przenieśmy na 1 linię zdania i zwroty ze znakami jednomiarowymi:

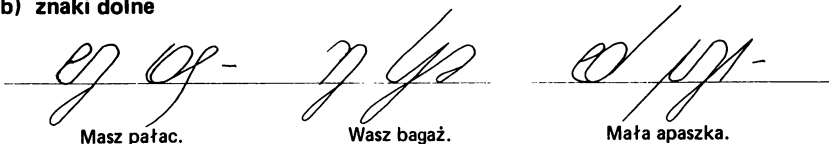

2. Następnie wprowadźmy znaki dwumiarowe, które przy zachowaniu właściwych proporcji muszą być dwukrotnie dłuższe od poprzednich:

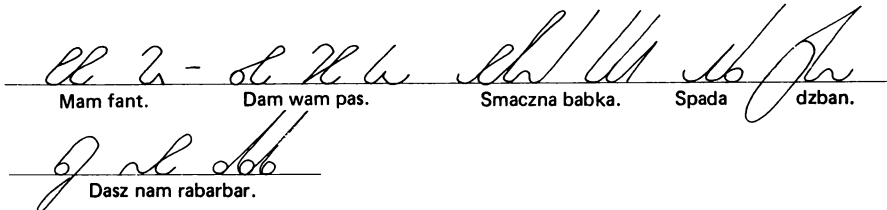
a) znaki górne

b) znaki dolne

3. Wreszcie dodajmy znaki małe, mające 1/3 wysokości znaków jednomiarowych:

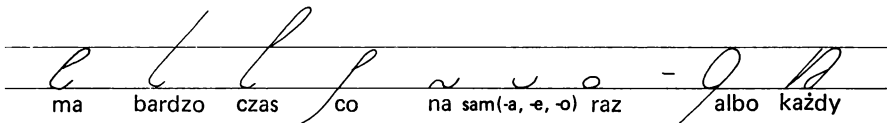
6. SKRÓTY

6.1. Podstawowe sposoby tworzenia skrótów i technika ich kreślenia

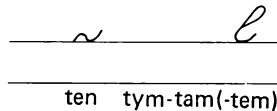
W celu osiągnięcia większej szybkości notowania stosuje się w piśmie stenograficznym stałe skróty często powtarzających się wyrazów.

Rozróżniamy kilka sposobów tworzenia skrótów stenograficznych:

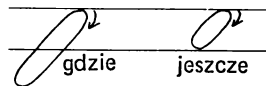
1) napisanie początkowego znaku lub początkowej części wyrazu:

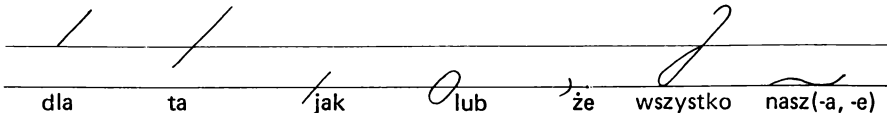
2) napisanie części końcowej wyrazu na linii średniej (skrótory te charakteryzuje zazwyczaj zmieniona pozycja w układzie liniowym):

3) napisanie jednego ze znaków występujących w środku wyrazu:

4) utworzenie formy umownej skrótu – są to tzw. skróty utworzone nieprawidłowo:

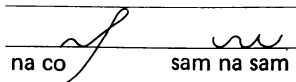

W wielu skrótach umownych widoczny jest wyraźny związek graficzny ze skracanym wyrazem, jednak występuje w nich także dodatkowo pewna nieprawidłowość

wość, np. deformacja znaku („nasz”), zmiana pozycji w liniach („lub”, „wszystko”), zmiana kierunku pisma („dla”, „ta”) itp.

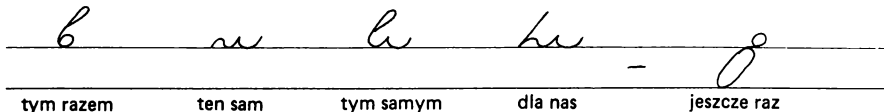
6.2. Łączenie skrótów

Skróty występujące w częstych zestawieniach ze sobą można łączyć w jedną całość graficzną:

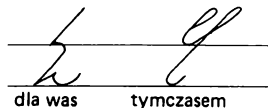

Jeżeli łączy się dwa skróty lub skrót i pełny wyraz, z których jeden np. charakteryzuje się zmienioną pozycją w układzie liniowym, należy połączenie dostosować do konkretnych możliwości graficznych:

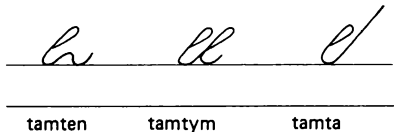
a) zmienić pozycję drugiego skrótu (lub pełnego wyrazu):

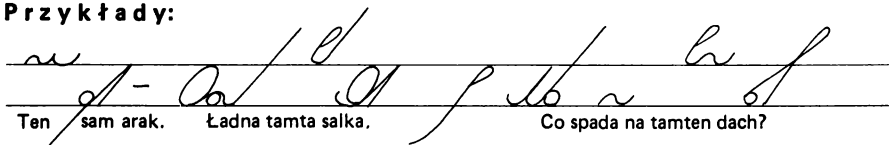
b) umieścić drugi skrót lub pełny wyraz we właściwej dla niego pozycji (przy istnieniu np. możliwości powrotu do linii podstawowej):

W formach pochodnych skrótów – które tworzy się przez uzupełnianie skrótu głównego początkową lub końcową częścią wyrazu – niektóre elementy skrótu mogą zmienić kierunek kreślenia (np. element „ta” w wyrazie „tamta”):

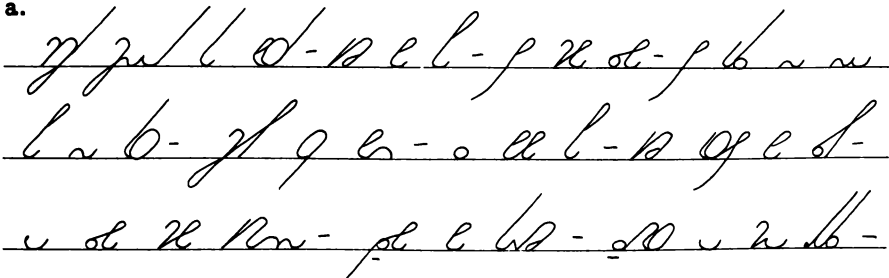
Przykłady:

ĆWICZENIE 4

Po wykonaniu ćwiczeń w specjalnym zeszytcie do stenografii przepisać zdania przynajmniej jeden raz w zeszytcie o jednej linii.

a.

Ładna palma. Co da wam badacz? Baca da nam dzban. Ten hamak dla chana.
Tam mam akta. Mam jeszcze czas. Wszystko co ma, nam da. Gdzie ten sad? Zbadam
wszystko jeszcze raz. Gdzie masz ten arak? Ta lub tamta lampa. Gdzie ta chata?
Ten park ma parkan. Ładna parada. Bardzo smaczna kawa.

b.

Ładna palma. Co da wam badacz? Baca da nam dzban. Ten hamak dla chana.
Tam mam akta. Mam jeszcze czas. Wszystko co ma, nam da. Gdzie ten sad? Zbadam
wszystko jeszcze raz. Gdzie masz ten arak? Ta lub tamta lampa. Gdzie ta chata?
Ten park ma parkan. Ładna parada. Bardzo smaczna kawa.

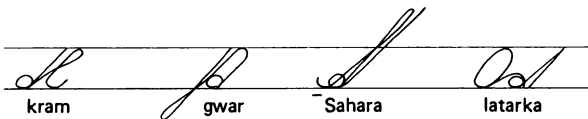
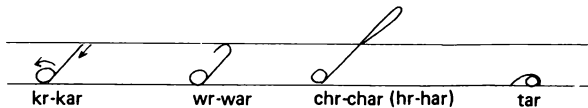
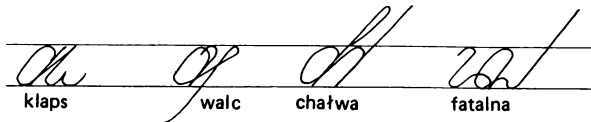
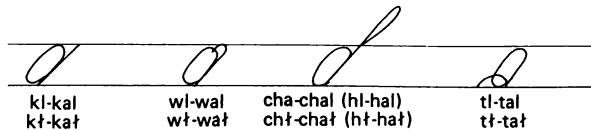
c.

Bardzo ładna palma. Co da wam badacz? Baca da nam dzban. Ten hamak dla chana.
Tam mam akta. Mam jeszcze czas. Wszystko co ma, nam da. Gdzie ten sad? Zbadam
wszystko jeszcze raz. Gdzie masz ten arak? Ta lub tamta lampa. Gdzie ta chata?
Ten park ma parkan. Ładna parada. Bardzo smaczna kawa.

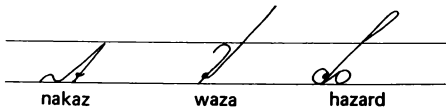
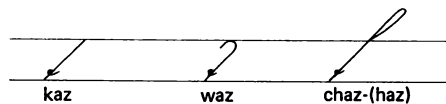
POŁĄCZENIA ZE ZNAKAMI LEWOOBROTOWYMI „L-Ł, R, Z”

1. POŁĄCZENIA ZNAKÓW OSTRO ZAKOŃCZONYCH ZE ZNAKAMI LEWOOBROTOWYMI

Znaki „l-ł” i „r” znajdują się z lewej strony znaków ostro zakończonych:

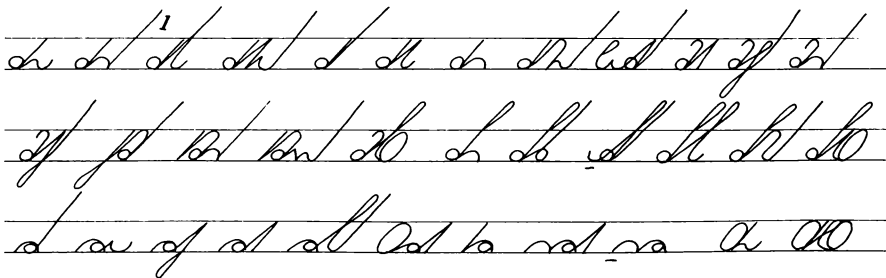

Znak „z” umieszcza się na znaku ostro zakończonym (w dolnej części tego znaku):

ĆWICZENIE 5

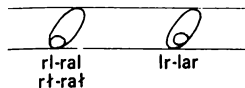
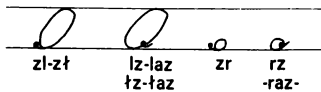
a.

¹ „Krata” lub „karta” – w kontekście zapis będzie zrozumiany jednoznacznie.

3. POŁĄCZENIA ZNAKÓW LEWO- I PRAWOOBROTOWYCH ZE ZNAKAMI LEWOOBROTOWYMI

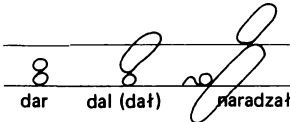
Znak „z” występujący na początku wyrazu przed znakami „l-ł” i „r” należy pisać oddzielnie (wykonując bardzo bliskie łączenie), jeżeli zaś występuje po tych znakach, wówczas należy na nich umieszczać „z”:

W połączeniach „l-ł” z „r” wpisuje się zawsze znak „r” w „l-ł” z zachowaniem kolejności występowania znaków w wyrazie:

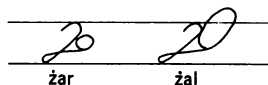
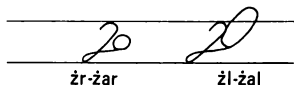

Znaki lewoobrotowe w połączeniach ze znakami prawoobrotowymi pisze się odpowiednio wyżej (łączone są zgodnie z techniką kreślenia znaków):

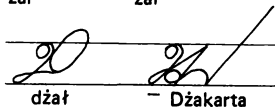

4. POŁĄCZENIA ZNAKÓW „ż” I „dź” ZE ZNAKAMI LEWOOBROTOWYMI

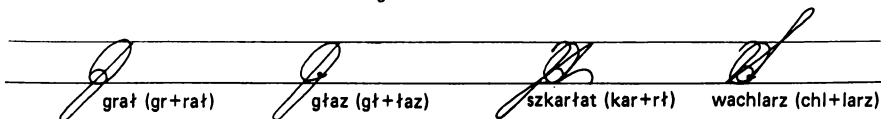
Znaki lewoobrotowe po „ż” i „dź” znajdują się w pozycji podniesionej o 1/3 miary:

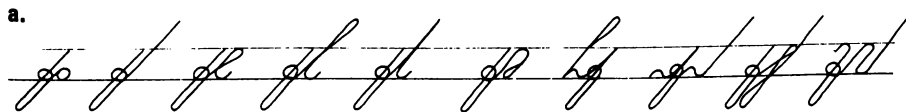
Znak „dź” tworzy się przez wpisanie znaku „d” w zaokrąglenie górne „ż”:

Niektóre połączenia znaków w wyrazach tworzą grupy podwójne:

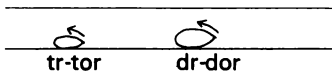

ĆWICZENIE 6

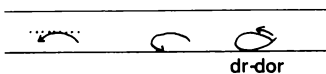
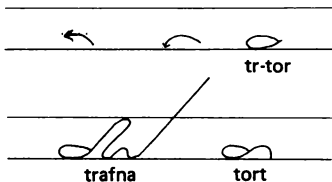
waza? Bardzo mała plama. Wszystko zdałam. Bardzo nam was żal. Spadła łą. Tam padał grad. Szałas ma dach. Złamał maszt. Każdy wracał sam. Kramarz dał wam szal albo płaszcz.

6. SPECJALNE ZNAKI DLA POŁĄCZEŃ ZE ZNAKIEM „R”

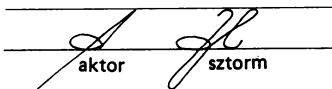
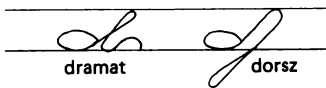

Fazy powstawania znaku:

Znak „tr-tor” – jest to znak mały, rozpoczynający się tuż przy linii podstawowej, kreślony ruchem lewoobrotowym, przechodzący łukiem przez 1/3 miary, a następnie symetrycznie przy linii podstawowej i kończący się w miejscu rozpoczęcia:

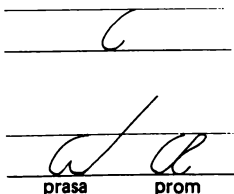
Znak „dr-dor” – różni się od znaku „tr-tor” jedynie wielkością (1/2 miary):

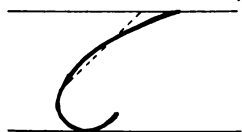
Znaki „tr-tor” i „dr-dor” mają cechy znaków lewoobrotowych, wobec czego łączy się je ze znakami zakończonymi ostro, zakończonymi pętlą, lewoobrotowymi itp., tak jak znaki lewoobrotowe:

Znak „pr-pro (prą)” rozpoczyna się przy linii kontrolnej i łukiem przechodzi w zaokrąglenie przy linii podstawowej:

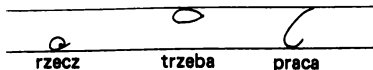
Porównanie ze znakiem „p”:

Znak „pr-pro” jest znakiem zaokrąglonym w części dolnej, w związku z czym znaki lewoobrotowe należy wpisywać w to zaokrąglenie:

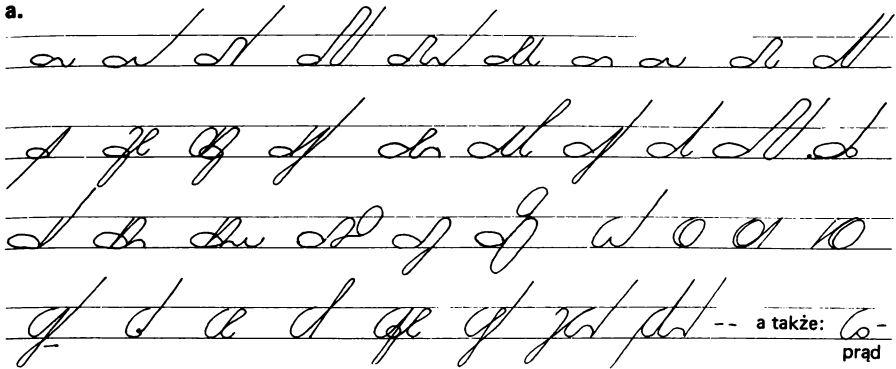

Skróty:

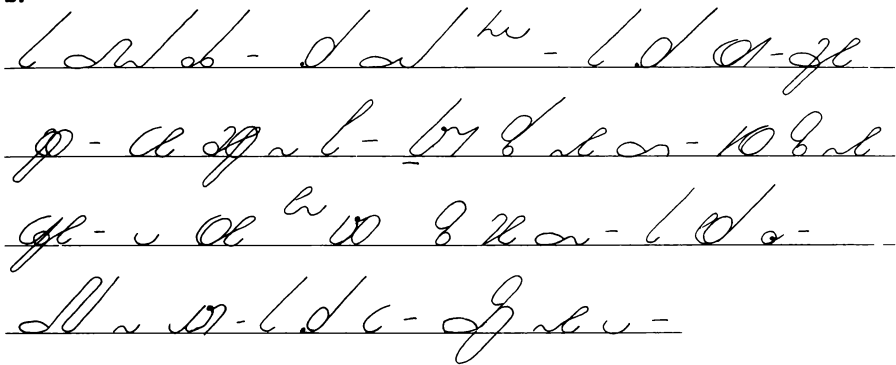

ĆWICZENIE 8

a.

b.

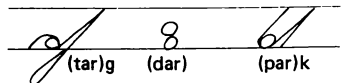
c.

Dał nam tort. Ma wszystko co trzeba. Hazard – bardzo zła rzecz. Bardzo mała tratwa. Trafna rada. Program dla aktora. Nasza kadra. Prom drżał. Bardzo zła trasa. Kapral wracał tam sam.

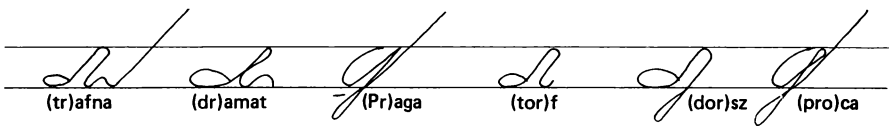
7. ZESTAWIENIE PORÓWNAWCZE

7.1. Połączenia z „r”

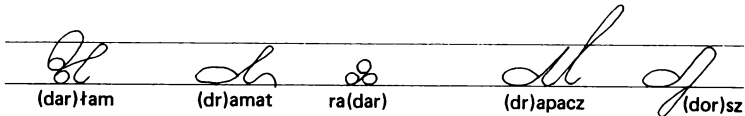
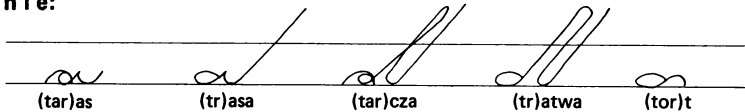
W połączeniach, w których spółgłoski „t, d, p” oddziela od „r” samogłoska „a”, stosuje się łączenie alfabetycznych znaków spółgłosek:

Specjalne znaki dla połączeń „r” (tr-tor, dr-dor, pr-pro) stosuje się w tym wypadku, gdy występuje bezpośrednie połączenie dwóch spółgłosek, ewentualnie uzupełnione dodatkowo samogłoską „o” (zgodnie z brzmieniem połączenia):

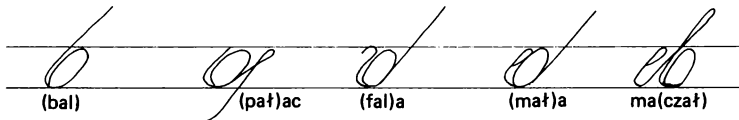
Porównanie:

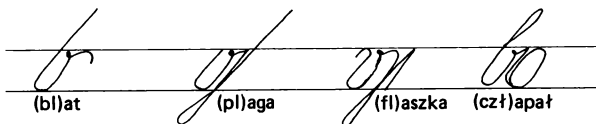
7.2. Połączenia z „l-t”

Podobne zasady obowiązują przy łączeniu znaków kończących się zaokrągleniem przy linii podstawowej („b, p, m, f, cz”) ze znakiem „l-t”

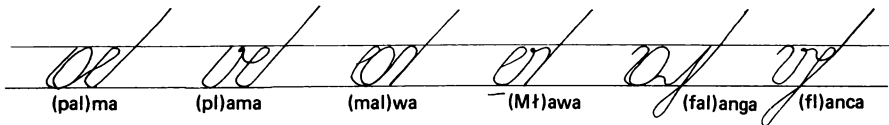
Połączenie rozdzielone samogłoską „a”:

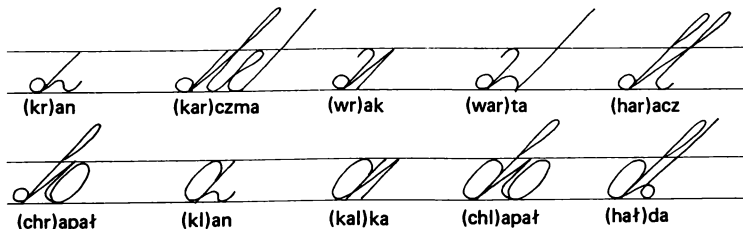
Bezpośrednie połączenie spółgłosek:

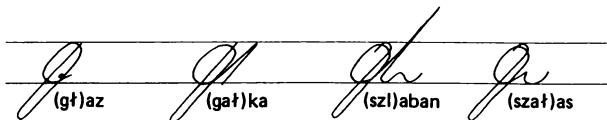

Porównanie:

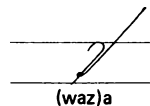

Połączenia znaków ostro zakończonych i znaków kończących się pętlą dolną tworzą zarówno grupy spółgłoskowe, jak i grupy zgłoskowe z samogłoską „a”:

Wyjątek stanowi jedynie połączenie znaku „w” ze znakiem „z”, które stosuje się tylko dla oznaczenia zgłoski „waz” („wz” oznaczane jest innym znakiem, wprowadzonym w dalszej części materiału teoretycznego):

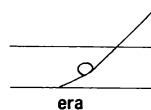
ZNAKI SAMOGŁOSEK I ICH POŁĄCZEŃ Z „J”

1. SAMOGŁOSKA „E(Ę)”

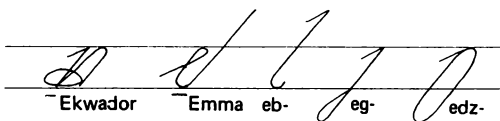
— ukośna kreska długości 1/2 miary, sięgająca do wysokości 1/3 miary.

Na początku wyrazu:

a) po „e” (rozpoczynającym się od linii głównej) znaki małe umieszcza się w środku pola środkowego; następne znaki – z wyjątkiem znaków małych – wracają w miarę możliwości na linię główną lub zbliżają się do niej (zasada linijności pisma):

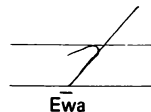

b) po „e” znak „l-ł” przesuwają się w prawo o 1/2 miary i jednocześnie podnoszą się o 1/3 miary:

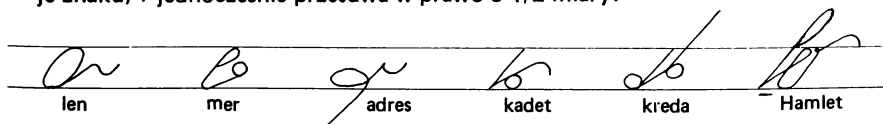
c) przed znakami dużymi znak samogłoski „e” umieszcza się tak, by następujący po „e” znak spółgłoskowy rozpoczął się we właściwym dla niego położeniu w liniach:

d) przed znakami dużymi rozpoczynającymi się zaokrągleniem oznacza się „e” przez wydłużenie tego zaokrąglenia:

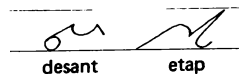

W środku wyrazu:

a) po „e” znaki małe pisze się wyżej o 1/3 miary (w stosunku do poprzedzającego je znaku) i jednocześnie przesuwają w prawo o 1/2 miary:

– następne znaki małe pozostają na linii pisma znaku napisanego wyżej po „e” – duże znaki wracają do linii podstawowej:

b) znaki duże po „e” przesuwają się w prawo o 1/2 miary, a „l-t” jednocześnie podnosi o 1/3 miary:

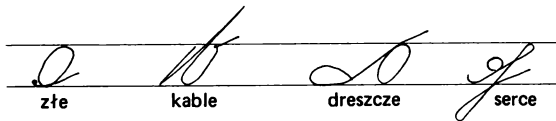

c) po znakach i połączeniach kończących się przy linii kontrolnej, następujący po „e” znak duży pozostaje uniesiony:

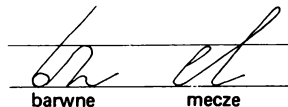

Na końcu wyrazu:

a) ukośna krescinka dopisana bezpośrednio po zakończeniu poprzedzającego „e” znaku spółgłoskowego:

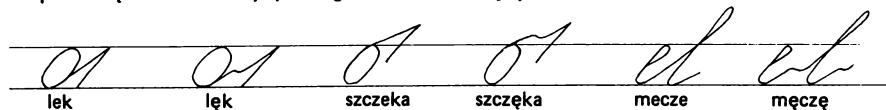
b) po znakach spółgłoskowych kończących się zaokrągleniem „e” oznacza się zmieniając kierunek zakończenia znaku spółgłoskowego na ukośny (bezpośrednio po zaznaczeniu zaokrąglenia):

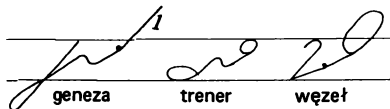
W celu oznaczenia „ę” wykorzystuje się w zasadzie znak alfabetyczny „e”:

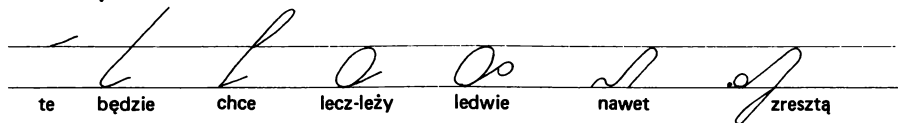
– jednak w wypadku zaistnienia dwuznaczności przy odczytywaniu wyrazu (co występuje – nawet w kontekście – bardzo rzadko), „ę” należy oznaczyć za pomocą znaku diakrytycznego w formie wężyka:

Dwukrotne wystąpienie „e” w wyrazie musi być dwukrotnie uwzględnione:

Skróty:

¹ Znak samogłoski „a” ulega skróceniu w granicach do 1 1/2 miary w wypadku, gdy poprzedzają „a” znaki podniesione (patrz zasady łączenia „a”).

ĆWICZENIE 9

a.

l m n o p q r s t u v w x y z
 Ł ł Ń ń Œ œ Ź ź Ż ż Ź ź Ź ź
 Ź ź Ź ź Ź ź Ź ź Ź ź Ź ź
 Ź ź Ź ź Ź ź Ź ź Ź ź Ź ź
 Ł ł Ń ń Œ œ Ź ź Ż ż Ź ź
 Ł ł Ń ń Œ œ Ź ź Ż ż Ź ź
 Ł ł Ń ń Œ œ Ź ź Ż ż Ź ź
 Ł ł Ń ń Œ œ Ź ź Ż ż Ź ź

b.

k l m n o p q r s t u v w x y z
 K k L l M m N n O o P p Q q R r
 S s T t U u V v W w X x Y y Z z
 K k L l M m N n O o P p Q q R r
 K k L l M m N n O o P p Q q R r

c.

A a B b C c D d E e F f G g H h
 I i J j K k L l M m N n O o P p Q q
 R r S s T t U u V v W w X x Y y Z z

o e b e q o q i j z m o f b d
m e n s o o o q -

d.

e a s b p o p t u w s t a q o o q
u ~ a p s o b o p t u y o f b u o
m o n u o p z p p s s s m r z
p e t u p e o o q y -

e.

ren, szmer, talerz, kadet, wałek, krem, trema, kafel, mebel Łeba, zegar, legenda,
frędzle, cena, serw, chaber, perła, kęs, kret, Wawel, hełm, cech, heban, nalega,
żagle, rzesza, Belg, sekta, kamera, sens, Kreta, kaseta, Szwed, Serb, sfera, palce,
lektor, mewa, karetka, pedał, kreda, rzęsa, mech, felczer, kable, len, meta, cerata,
rzepa, wełna, beret, heca, bela, lew, pęd, mer, bagnet, lep, lewe, zlecał

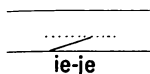
f.

l - q z p - s r p - s b u o e o
s c - s b s - a r - a s - a o z z f
s k p u - u o f o p - ~ z p e u - a s
o p t - l o o q e h m o s s s e o s -
l s b u y - l u n e p t e r s s a n e - l
o b s o - a p u s k k ~ u - s o o z p - s t e z -

9.

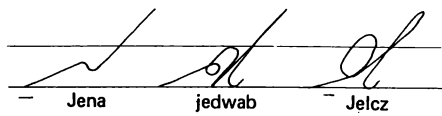
Czekam na was. Medal dla żeglarza. Katedra ma zegar. Ten aktor ma talent. Szedł na mecz. Mam dla was meble. Ładna waza, lecz mała. Pada deszcz lub grad. Te walce będzie grała kapela. Wracam na plażę

2. POŁĄCZENIA „IE–JE (IE–JE)“

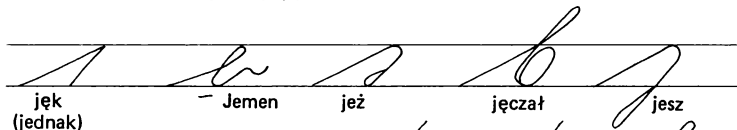
 – ukośna kreska długości 1 miary, sięgająca do wysokości 1/3 miary (zasady łączenia analogiczne jak przy samogłosce „e”).

Na początku wyrazu:

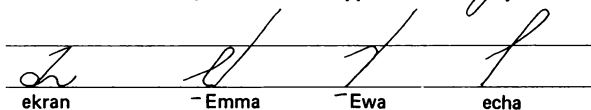
a) znaki małe i „i-t” po „ie-je” – podobnie jak po „e” – podnosi się o 1/3 miary i jednocześnie przesuwają się na odległość równą wielkości znaku „ie-je” (1 miara):

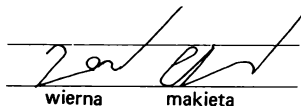
b) przed znakami dużymi pisanie znaku „ie-je” rozpoczyna się od linii podstawowej (w odróżnieniu od „e”, kiedy to znak ten umieszcza się tak, by następny znak zajmował swą zasadniczą pozycję w układzie liniowym):

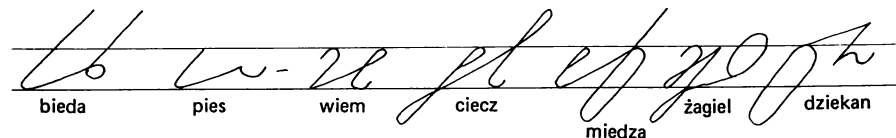

Porównanie:

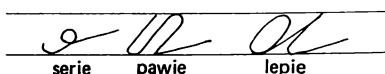

W środku wyrazu stosuje się zasady łączenia jak przy „e” – zwiększa się tylko odstęp od znaku następnego:

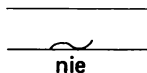
Na końcu wyrazu dopisuje się znak „ie-je” do ostatniego znaku spółgłoskowego (tak jak przy „e”):

Po samogłosce oznacza się „ie-je” za pomocą kreski wielkości znaku małego (1/3 miary), kreślonej z góry na dół pod kątem 45° (zasady łączenia jak przy znakach małych):

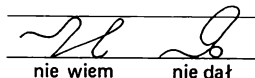
Znak „ie-je” nie ma zastosowania w połączeniach z „n” – połączenie takie oznacza się specjalnym znakiem „nie” (znak mały):

Na początku wyrazu przed znakami małymi, a także dużymi lewoobrotowymi (np. „i-t”) umieszcza się znak „nie” na linii podstawowej, natomiast przed znakami dużymi (z wyjątkiem znaków lewoobrotowych) podnosi się znak „nie” do środka pola głównego:

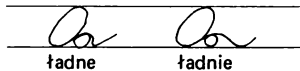
Znak „nie” wyrażający przeczenie łączy się w zasadzie z następującym po nim wyrazem (decydują o tym możliwości graficzne):

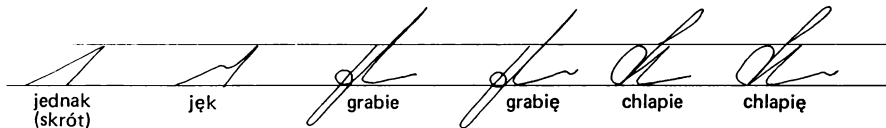
W środku i na końcu wyrazu łączy się „nie” zgodnie z ogólnymi zasadami łączenia znaków małych:

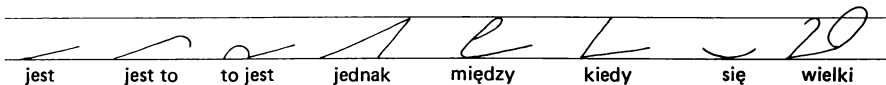
Porównanie końcowego „ne” z końcowym „nie”:

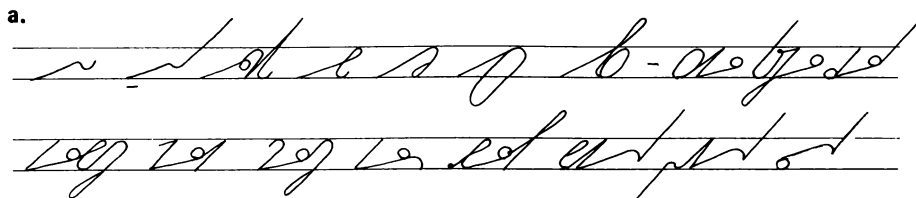
Znak „ie-je” wykorzystuje się dla oznaczenia „ię-je”, a ewentualną dwuznaczność wyrazu rozwiązuje znak diakrytyczny (wężyk jak dla oznaczenia „ę”):

Skróty:

ĆWICZENIE 10

an br un ze lat an d
an - r. r. r. r. r. r. r. r. r. r. r.
r. r. r. r. r. r. r. r. r. r. r.

b.

pl. r. r. r. r. r. r. r. r. r. r. r.
r. r. r. r. r. r. r. r. r. r. r.
r. r. r. r. r. r. r. r. r. r. r.
r. r. r. r. r. r. r. r. r. r. r.
r. r. r. r. r. r. r. r. r. r. r.
r. r. r. r. r. r. r. r. r. r. r.
r. r. r. r. r. r. r. r. r. r. r.

c.

wierna, rakieta, bierze, nabiera, bankiet, bieda, hiena, wiem, dziekan, kieł, żagiel,
giełda, miecz, piecze, miedza, wiec, bieg, mieszka, serie, lepiej, grabie, Malaje, ma-
leje, niesie, nie da, niemal, nieme, nie wiem, maniera, wieje, knieje, mnie, sanie,
ładnie, karnie, niepamiętne

d.

r. r. r. r. r. r. r. r. r. r. r.
r. r. r. r. r. r. r. r. r. r. r.

le a - l p h / l l - u o o - e g a s t -
 g e h a - l e k e - u t e h a e - u f
 e f - u e p r - ~ l p a n l p - e s
 w = o o - g e g i - u n g - e e ² a s h -
 h u e b o - e h a n g - s t e ~
 g p - ~ r e f a e p e ~ b e - e a s t -
 s t s d l e - g r e l l ~ e h - u
 l a n r e - o a n p l e u e / a e
 e p - e p - h i - p a ² a u - u r e g p a

e.
 Piękna proza. Jechałem tym szlakiem. Zmierzch spadł na ziemię. Pałał gniewem. Jednak jedź tam chętnie. Gazda sieje mak. Bez ładnie pachnie. Gdzie jest ta piękna baszta? Chmiel ładnie się pnie.

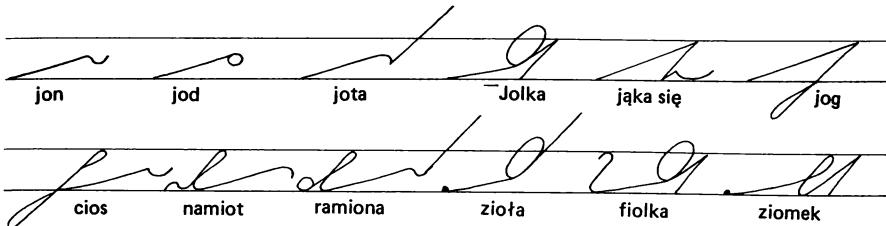
3. POŁĄCZENIA „IO–JO (IA–JA)”

 — ukośna kreska długości 1 1/2 miary sięgająca do wysokości 1/3 miary; zasady łączenia w większości jak przy „ie-je” (różnice omównione poniżej).
 io-jo

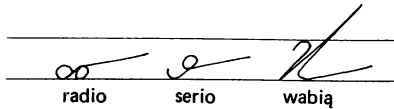
¹ Przyimek „z” łączy się z następnym wyrazem.

² Znak „się” pisze się łącznie z poprzedzającym go czasownikiem; samogłoskę „a” kończącą poprzedni wyraz traktuje się jak znak w środku wyrazu (nie oznacza się).

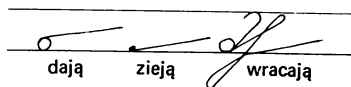
Na początku i w środku wyrazu znaki podnosi się po „io-jo” jak przy „e” i „ie-je” z oddaleniem o 1 1/2 miary lub tylko oddala o 1 1/2 miary:

Na końcu wyrazu dopisuje się znak „io-jo” do ostatniego znaku spółgłoski:

Przed końcowym „ją” pomija się samogłoski „a”, „u”, „e” („ie”):

4. GRAFICZNE PORÓWNANIE ZNAKÓW „E”, „IE-JE”, „IO-JO”

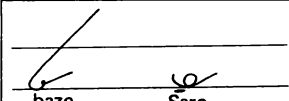
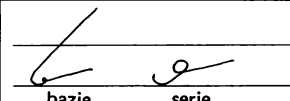
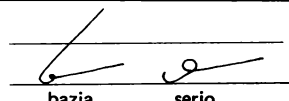
Na początku wyrazu:

E	IE-JE	IO-JO
Edgar Ela	jedwab Jelcz	jod Jolka
ekran Emma echa	jęk jem jechał	jąka się jog

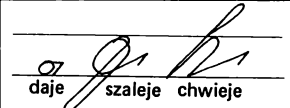
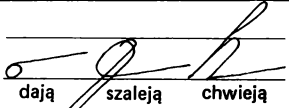
W środku wyrazu:

kawerna węzeł	wierna wiezie	kawior wiozę
- Wawel	zgiek	zioła
szemrał mecz	wiem miecz	ziomek Hiob

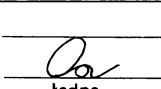
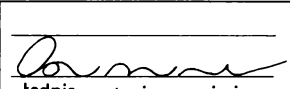
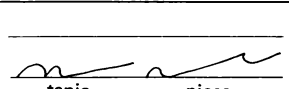
Na końcu wyrazu:

		
bazę Saę	bazie serie	bazią serio

Po samogłosce (na końcu wyrazu):

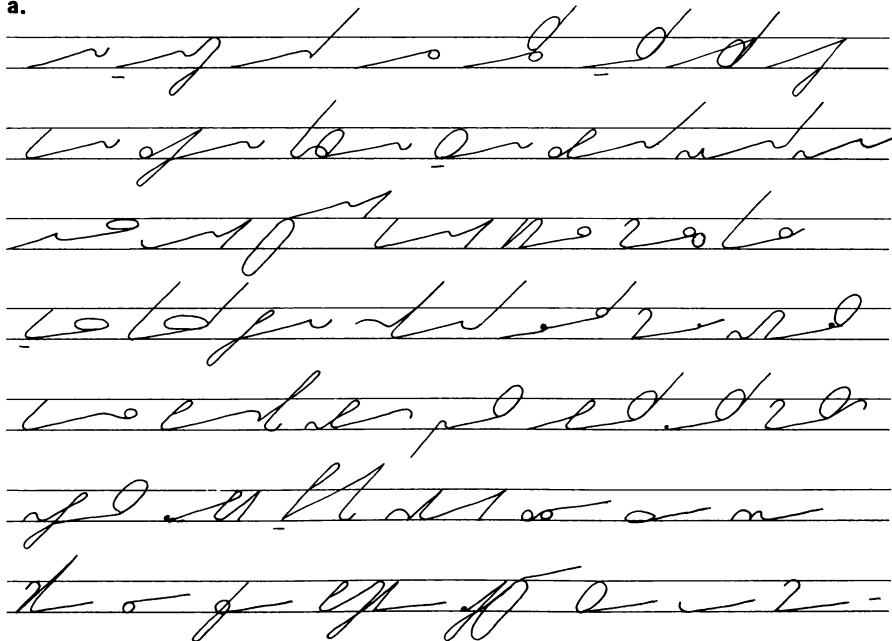
(wyjaśnienie nastąpi w temacie: „zbieg dwóch samogłosek”)		
	daje szaleje chwije	dają szaleją chwieją

Łączenie ze znakiem „n”:

		
ładne	ładnie tanie niesie	tanio niose

ĆWICZENIE 11

a.

b. legion, trafione, kalafior, wiązał, fiołka, jesion. piosenka, serio, biegają, mieszkają, pieją

c.

5. SAMOGŁOSKA „I-Y”

– jednomiarowa kreska biegnąca od linii głównej do linii średniej, tworząca z linią główną kąt 45°.

i-y

Na początku wyrazu:

a) znaki małe po „i” umieszczają się pod linią średnią:

– ida – Iran

b) „I-ł” i inne lewoobrotowe znaki duże podnosi się o jedną miarę:

ile – ława

c) pozostałych znaków dużych nie podnosi się – znak „i” łączy się z ich początkową częścią:

iż impet igła idzie

W środku wyrazu:

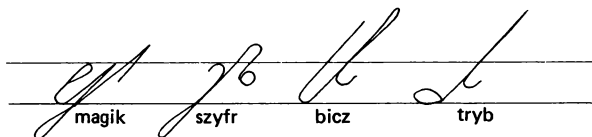
a) znaki małe po „i-y” umieszczają się pod linią średnią:

czyn cis

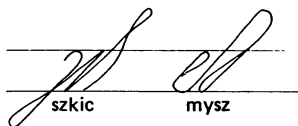
b) „I-ł” i inne lewoobrotowe znaki duże podnosi się o jedną miarę (nad linią średnią):

bilet azył

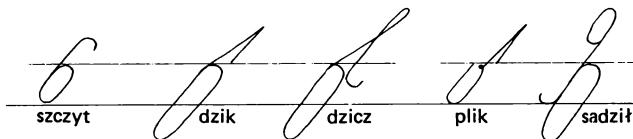
c) pozostałe znaki jednomiczne i znaki dwumiarowe górne podnosi się o pół miary:

d) znaki dwumiarowe dolne podnosi się o całą miarę:

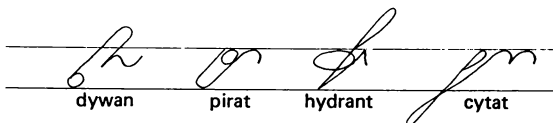
e) po znakach i połączeniach kończących się przy linii kontrolnej następujące znaki (po „i-y”) umieszcza się odpowiednio wyżej:

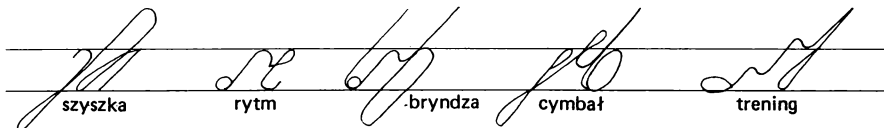
f) przy kilkakrotnym występowaniu „i-y” w wyrazie zaznacza się je każdorazowo:

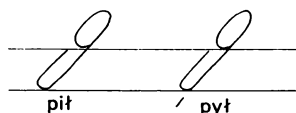
g) następujące po znaku podniesionym znaki małe pozostają na linii pisma:

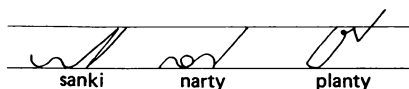
natomiast znaki duże w miarę możliwości wracają na linię podstawową lub zbliżają się ku niej (jest to tzw. zasada linijności pisma):

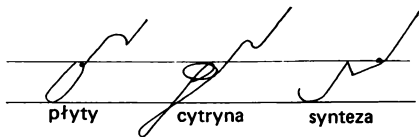
h) zastosowanie znaku diakrytycznego „y” pozwala uniknąć ewentualnej dwuznaczności; znak „y” występuje jako kreseczka pionowa wielkości znaku małego; znak należy umieszczać pod poprzedzającą go spółgłoską:

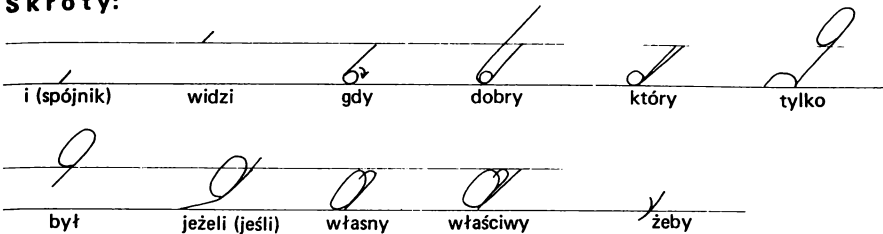
Na końcu wyrazu dopisuje się znak „i-y” do ostatniej spółgłoski:

W górnych częściach układu liniowego znaki „a” oraz „i-y” na końcu wyrazu ulegają skróceniu:

Skróty:

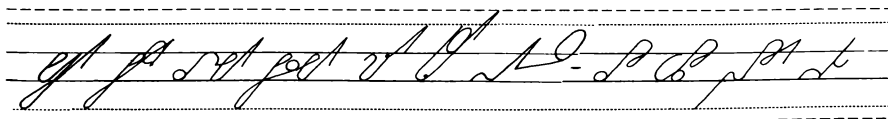

ĆWICZENIE 12

a.

b.

Handwritten cursive practice on a four-line grid. The text is written in a continuous, flowing script. The first line starts with a capital 'J'. The second line begins with a capital 'I'. The third line starts with a capital 'D'. The fourth line begins with a capital 'M'. The text continues across five lines, demonstrating various cursive letter forms and connections.

c.

Handwritten cursive practice on a four-line grid. The text is written in a continuous, flowing script. The first line starts with a capital 'P'. The second line begins with a capital 'Z'. The third line starts with a capital 'W'. The fourth line begins with a capital 'D'. The text continues across five lines, demonstrating various cursive letter forms and connections.

d.

so d g i - e e ~ 70 - ~ r l e d -
 e p s - p b s y d - 10 ~ m - d e
 d r - 20 v u r e f - h e b e m - l
 d p b - d ! w a n e d a - p y d l - p u l a -
 b d - d e g a - l e e u m - o m - l y ~
 p r d - b s o . p b d e ~ e l - d u b
 z p - e e o p s - ~ d u - b e p s u d - e
 d 70 - e e a m - d d - 2 - e e e u -
 a ~ r e p l ' e d - , l e g r - , u d -
 z d p - o o - e h d - u d - p p a e -
 r e s v - b - d e p l u d - u d -

e.

Wieje ciepły halny wicher. Właściwie nie wiem, co to jest. Rymarz szyje torby.
 Zbierają zioła. Kiedy pada deszcz, czytam gazety i książki. Film był bardzo cieka-
 wy. Gdy minie zima, będzie bardzo ładnie. Szef pisze pilne pisma. Jeszcze raz czy-
 tam ten napis. Niosę własną walizę. Sadził maliny. Promyk pada na filar. Rdza
 niszczy nikiel. Daje nam właściwy szkie.

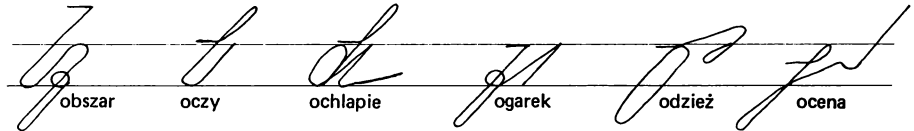
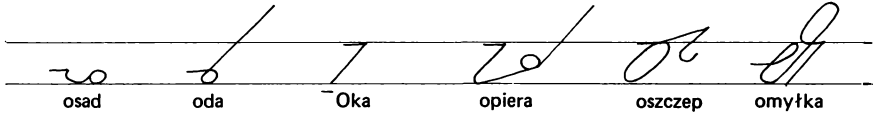
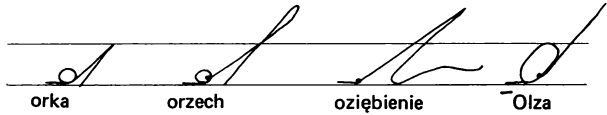
6. SAMOGŁOSKA „O” („A”)

 o-a

— pozioma kreska długości pół miary.

Na początku wyrazu:

- a) umieszcza się „o” na wysokości, na której rozpoczyna się następujący po nim znak spółgłoskowy:

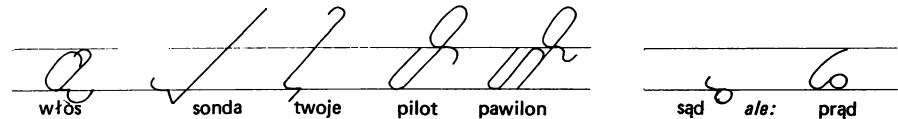
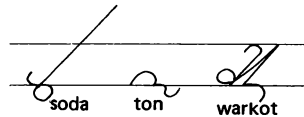

- b) przy znakach rozpoczynających się zaokrągleniem (np. „w”, „f”) dla oznaczenia „o” wyprostowuje się początkową część zaokrąglenia:

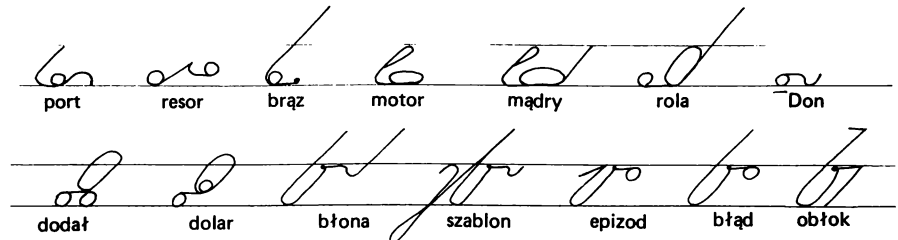

W środku wyrazu:

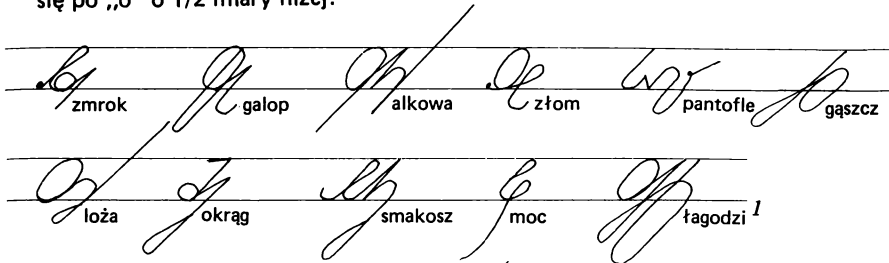
- a) znaki małe (z wyjątkiem znaków lewoobrotowych) pisze się po „o” pod linią główną (lub odpowiednio inaczej, np. po poprzednim znaku podniesionym):

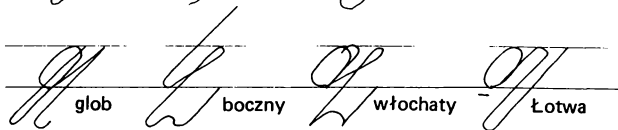
- b) znaki małe lewoobrotowe w połączeniach z „o” i poprzedzającym je znakami zakończonymi zaokrągleniem dolnym, znak „l-t” w połączeniach z „o” poprzedzonym znakami małymi (z wyjątkiem znaków ostro zakończonych) oraz znaki następujące po połączeniach „do” i połączeniach lub znakach kończących się przy linii średniej – przesuwają się w prawo o pół miary:

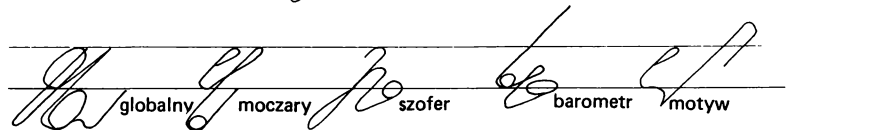
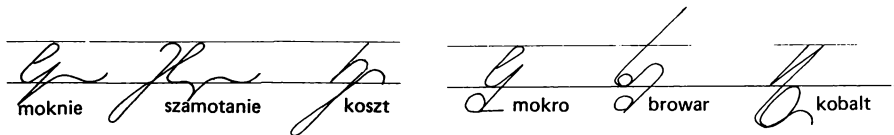
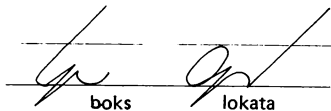
c) znaki jednomiarowe (z wyjątkiem „l-t”) i znaki dwumiarowe dolne przesuwają się po „o” o 1/2 miary niżej:

d) znaki dwumiarowe górne przesuwają się o 1 miarę niżej:

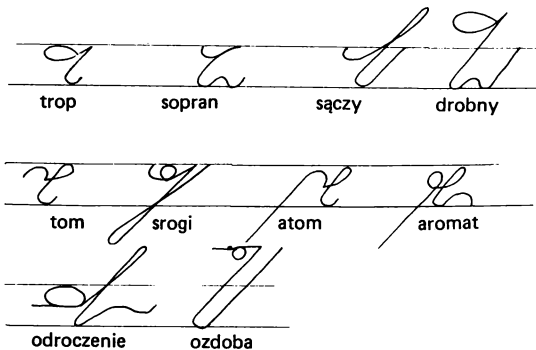

następne znaki (po obniżonych) wracają na linię główną, o ile nie dzieli ich od tej linii zbyt duża odległość i nie ma przeszkód z punktu widzenia zasad łączenia znaków:

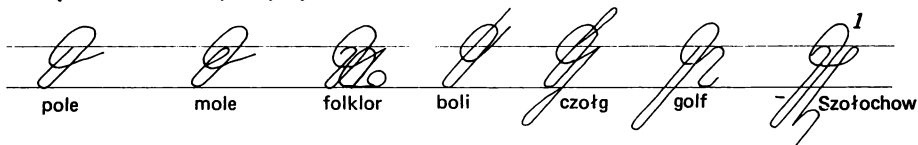
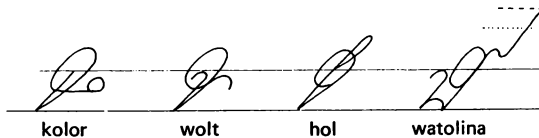
Zasady specjalne:

e) mały znak rozpoczynający wyraz przed „o” i przed znakiem dużym umieszcza się w miejscu rozpoczynania się znaku dużego; podnosi się w ten sposób także grupę znaków małych występujących przed „o” przed znakiem dużym:

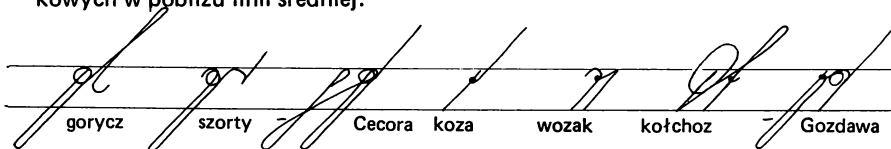
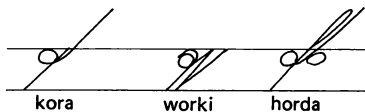

¹ Znaki obniżone zachowują swoją wielkość.

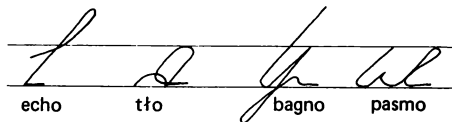
f) znak „l+” w połączeniach ze znakami zakończonymi: ostro, zaokrągleniem u dołu, jednomiarową pętlą dolną, rozdzielanych samogłoską „o” – umieszcza się o 1/2 miary wyżej:

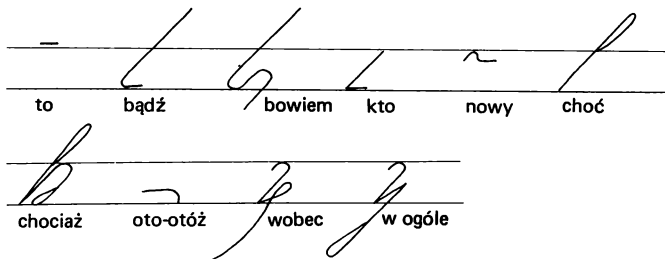
g) znaki „r” i „z” w połączeniach ze znakami zakończonymi ostro i znakami zakończonymi jednomiarową pętlą dolną, rozdzielanych samogłoską „o” – umieszcza się na poprzedzających je znakach spółgłoskowych w pobliżu linii średniej:

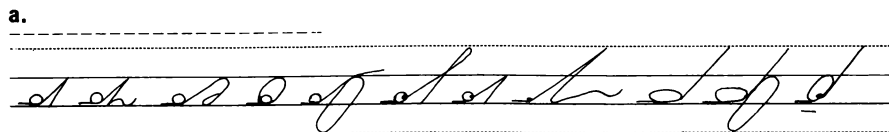
Na końcu wyrazu dopisuje się znak alfabetyczny „o” do poprzedzającego go znaku spółgłoskowego; przy znakach kończących się zaokrągleniem dla oznaczenia „o” wyprostowuje się końcową część zaokrąglenia:

Skróty:

ĆWICZENIE 13

¹ Pismem stenograficznym można notować tylko popularne nazwiska, dające się poprawnie odczytać.

Handwritten cursive practice on ruled lines. The first line contains a sequence of connected loops and curves. The second line continues with similar fluid, overlapping strokes. The third line shows a more complex pattern of interconnected loops and curves.

d.

Handwritten cursive practice on ruled lines, labeled 'd.'. The first line features a series of connected loops and curves. The second line continues with similar fluid, overlapping strokes. The third line shows a more complex pattern of interconnected loops and curves. The fourth line contains a series of connected loops and curves. The fifth line features a series of connected loops and curves. The sixth line contains a series of connected loops and curves. The seventh line features a series of connected loops and curves. The eighth line contains a series of connected loops and curves. The ninth line features a series of connected loops and curves. The tenth line contains a series of connected loops and curves.

~ 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2

e.

~ 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2
~ 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2
~ 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2
~ 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2
~ 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2
~ 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2

f.

orzeł, orły, Olga, osaczenie, odszedł, opala, Odessa, obie, obieram, owca, owiewa, owczarek, kłoda, ogrody, woda, kosa, bosy, chroni, ochrona, salon, nota, tona, pora, porażka, poryw, fornal, kamfora, morela, roleta, dolina, foka, lokata, blokada, kopa, cofa, Krokiew, obroża, szloch, bogaty, grosz, kloosz, ogniwo, tyko, solo, kino, okno, ciemno, proso, sofa, Sokrates, Tomasz, topik, nora, nocleg, nosze, wapno, kolos, kolka, wołam, bolero, korty, korona, chorągiew, odwozi, dworek

g.

~ 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2
~ 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2

~ 2 2h - p k l m - w o e b i a - 2
~ 2 a - e - b - k o a l f a l y - k a n p -
~ p o d - ~ a b e d ~ a - b y e w -
~ l e u a j - 2 5 ~ a - a k a l f - ~ b e
~ p a a - b - d e p - d e 2 / a = 2 - ~ a
~ o p - a y p b y - p k s p - a y a b -
~ a k a - l e w a z - o o - b -
~ k o a - w a - b e h - p f - l p o a -
~ e , - k p e a l a - ~ ~ a - r e -
~ w b p - w l e d - b a - a p e - w a l
~ a - b - 2 / - a b - k a e l l z - 1 9 a
~ p o - a ~ e r o j - o a a - a y p r -
~ m a n z - d 7 b y - d e l - m r o - l -
~ b b y l a - a / 2 / 2 b l p a - w a - e -

¹ Dla uproszczenia pisowni wyrazu w kontekście pomijamy znak „ł”.

h.

Płynie okręt. Czeka nas crka. Bardzo trafna ocena. Z rynny sączy się woda. Ta oliwa jest jednak zła. Piękny okaz motyla. Piękna jest ta dolina. Wąż się wiję. Kosz pełen ryb. Noc okryta ziemię. Ta szosa wiedzie do osiedla. Którą mamy gonitwę? Jest bardzo mokro. Kiedy was zobaczą? Szli bardzo wolno. Tamten koc ma ładny kolor. Wozy wracały nocą. Kto dba, ten ma. Wobec nas był szczyry. Nie wiem, jaki zobaczą region. Złoto, srebro i platyna to metale szlachetne. Te nowe domy mają jednak bardzo małe okna. Syrop jest jednak w ogóle niedobry.

7. SAMOGŁOSKA „U-Ó”

– pozioma kreska długości jednej miary.

u-ó

Na początku wyrazu zasady łączenia znaku „u-ó” są identyczne jak przy „o”:

uran udo ukłon upał umie ubogi ucho uczy

Uganda uciekinier unik(a) utopi ufny uwije uszy

W środku wyrazu:

a) znaki małe oraz znaki duże lewoobrotowe przesuwają się po „u-ó” o 1 miarę w prawo (pozostają one w dalszym ciągu na linii głównej):

atut nuty tabun

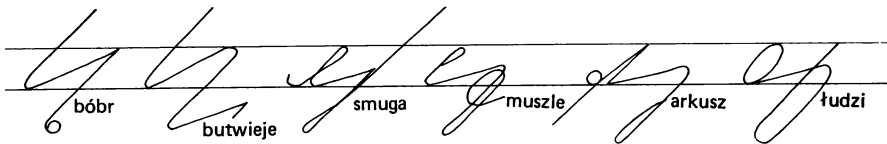
ogród funt bambus opiekun dudni dżudo dżungla

żuże król karakuł rura purpura tuzin futro

b) znaki duże (z wyjątkiem znaków lewoobrotowych), obniżają się po „u-ó” tak jak po „o-ą” i jednocześnie przesuwają w prawo o 1 miarę:

kruk łup album

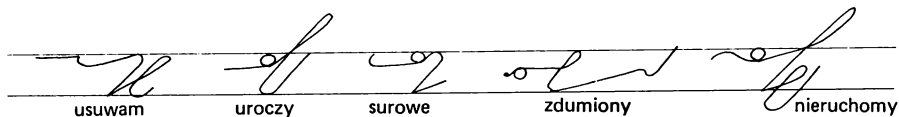
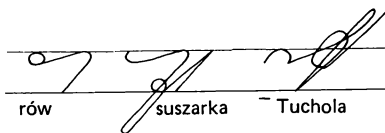
otów łuszczy lufa wróżba klucz krucha gubi

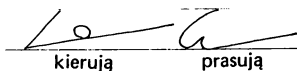
c) po połączeniach lub znakach kończących się przy linii średniej znaki następujące po „u-ó” przesuwają się o 1 miarę w prawo (bez obniżania):

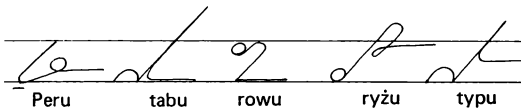
d) znaki małe, po których następuje „u-ó”, przed znakami dużymi podnosi się do linii pisma znaków dużych (jak przy „o-ą”), przy czym znak duży zostaje przesunięty o 1 miarę:

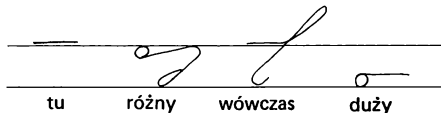
e) przed „ją” na końcu wyrazu pomijają się samogłoskę „u-ó”:

Na końcu wyrazu dopisuje się znak alfabetyczny „u-ó” do ostatniej spółgłoski (jak przy „o-ą”):

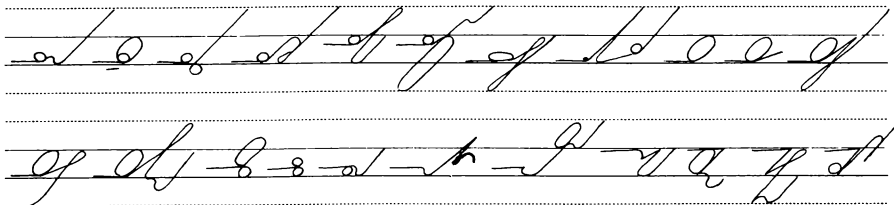

Skróty:

ĆWICZENIE 14

a.

u u u u u u u u u u

u u u u u u u u u u

u u u u u u u u u u

u u u u u u u u u u

u u u u u u u u u u

u u u u u u u u u u

u u u u u u u u u u

u u u u u u u u u u

b.

u u u u u u u u u u

u u u u u u u u u u

u u u u u u u u u u

Handwritten cursive practice on a four-line staff. The first row contains a series of connected loops and curves, likely representing the letter 'y' or 'z'.

Handwritten cursive practice on a four-line staff. The second row contains a series of connected loops and curves, likely representing the letter 'b' or 'd'.

Handwritten cursive practice on a four-line staff. The third row contains a series of connected loops and curves, likely representing the letter 'g' or 'f'.

Handwritten cursive practice on a four-line staff. The fourth row contains a series of connected loops and curves, likely representing the letter 'h' or 'k'.

Handwritten cursive practice on a four-line staff. The fifth row contains a series of connected loops and curves, likely representing the letter 'l' or 'm'.

Handwritten cursive practice on a four-line staff. The sixth row contains a series of connected loops and curves, likely representing the letter 'n' or 'o'.

c.

Handwritten cursive practice on a four-line staff. The seventh row contains a series of connected loops and curves, likely representing the letter 'p' or 'q'.

Handwritten cursive practice on a four-line staff. The eighth row contains a series of connected loops and curves, likely representing the letter 'r' or 's'.

Handwritten cursive practice on a four-line staff. The ninth row contains a series of connected loops and curves, likely representing the letter 't' or 'u'.

Handwritten cursive practice on a four-line staff. The tenth row contains a series of connected loops and curves, likely representing the letter 'v' or 'w'.

Handwritten cursive practice on a four-line staff. The eleventh row contains a series of connected loops and curves, likely representing the letter 'x' or 'y'.

by. by. by. by. by. by. by. by. by. by.

d.

urwie, uciecha, ul, umyty, ruda, kusi, ugór, łuna, Kutno, mamut, runda, ratuje, muza, pilnuje, burta, rysuje, nurek, dur, tułacz, utwór, smukły, żupan, oczu, żubr, Rumun, drużyna, garażu, dubluje, ugaszcza, umorzenie, cud, muszę, rymu, kulisy, burza, kuje, puzon, huta, ukazuje, bruk, suchy, ubranie, tubka, druty, suknie

e.

by. by. by. by. by. by. by. by. by. by.
 by. by. by. by. by. by. by. by. by. by.
 by. by. by. by. by. by. by. by. by. by.
 by. by. by. by. by. by. by. by. by. by.
 by. by. by. by. by. by. by. by. by. by.

f.

Kropie deszczu dzwonią o szyby. Piękny bukiet róż. Muzyk szukał gitary. Ufam im. Obudził nas huk. Złamał się łuk. Tu jest duży ruch. Będzie tu jeszcze. Bardzo dobry ruszt. Rumak pędzi polem. Kurier niesie nowiny. Ul pełen miodu. Góral pasie owce. Wróbel gubi puch. Tam jest duża pieczara.

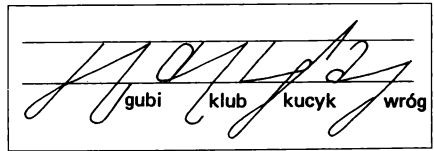
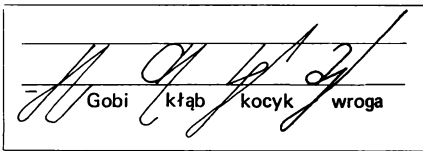
8. ZESTAWIENIE PORÓWNAWCZE ZASAD ŁĄCZENIA „U-Ó”, „O-A”

8.1. ZASADY ZBIEŻNE

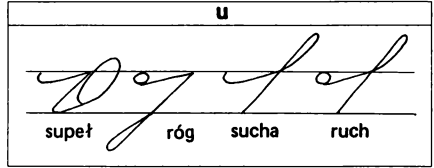
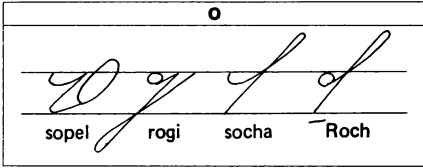
a) znaki duże po „o-u”:

o			
lok	bok	barok	kopie

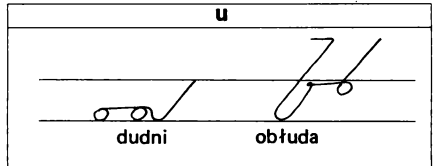
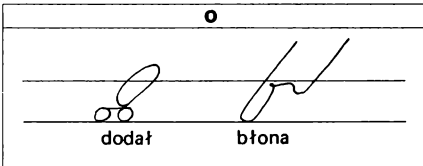
u			
łuk	buk	bruk	kupię

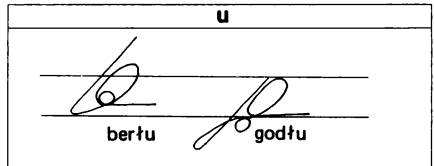
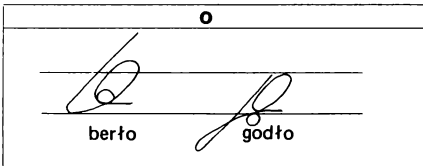
b) znaki małe przed „o-u” i przed znakami dużymi:

c) znaki po połączeniach „d” z „o-u” i po znakach i połączeniach kończących się przy linii średniej:

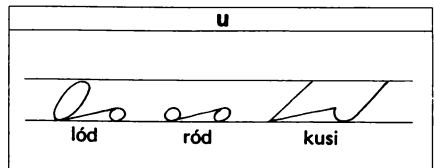
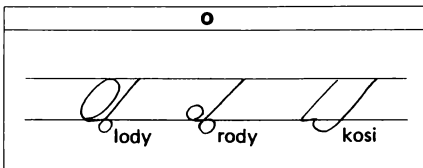

d) „o-u” na końcu wyrazu:

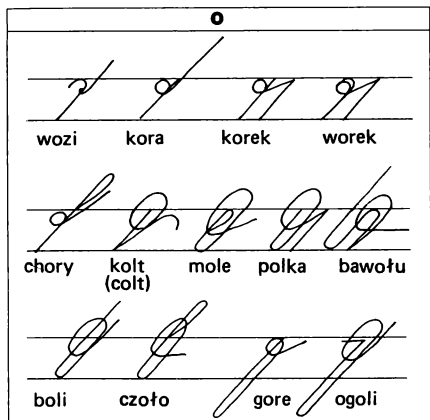

8.2. ZASADY ODREBNE

a) znaki małe po „o-u” w środku wyrazu:

b) znaki lewoobrotowe z „o-u” w połączeniach ze znakami zakończonymi ostro, zaokrągleniem oraz jednomiarową pętlą dolną:

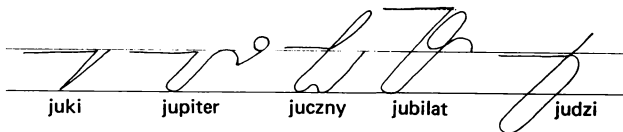
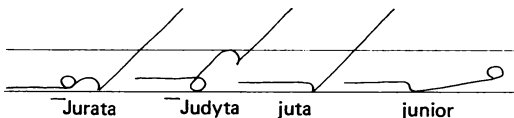

9. POŁĄCZENIA „JU–IU (JÓ–IÓ)”

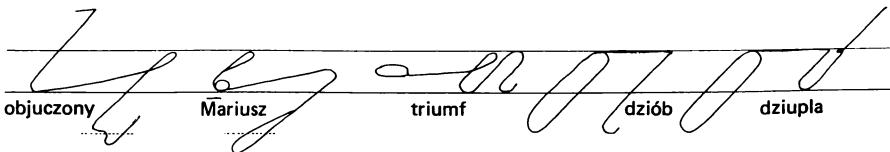
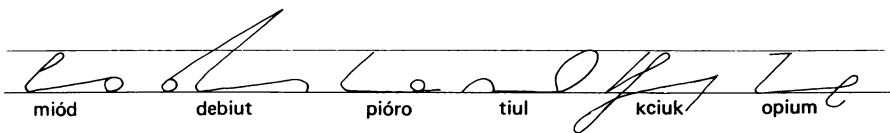
ju-iu
jó-ió

pozioma kreska wielkości 1 1/2 miary (zasady łączenia jak przy „u-ó”, zwiększa się tylko znak alfabetyczny i oddalenie znaków po nim).

Na początku wyrazu:

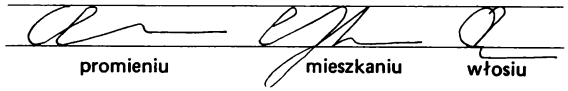

W środku wyrazu:

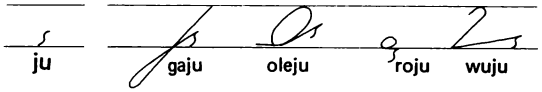

Na końcu wyrazu:

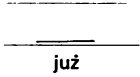
a) po spółgłosce (dopisanie znaku alfabetycznego):

b) po samogłosce (stosowanie odrębnego znaku małego):

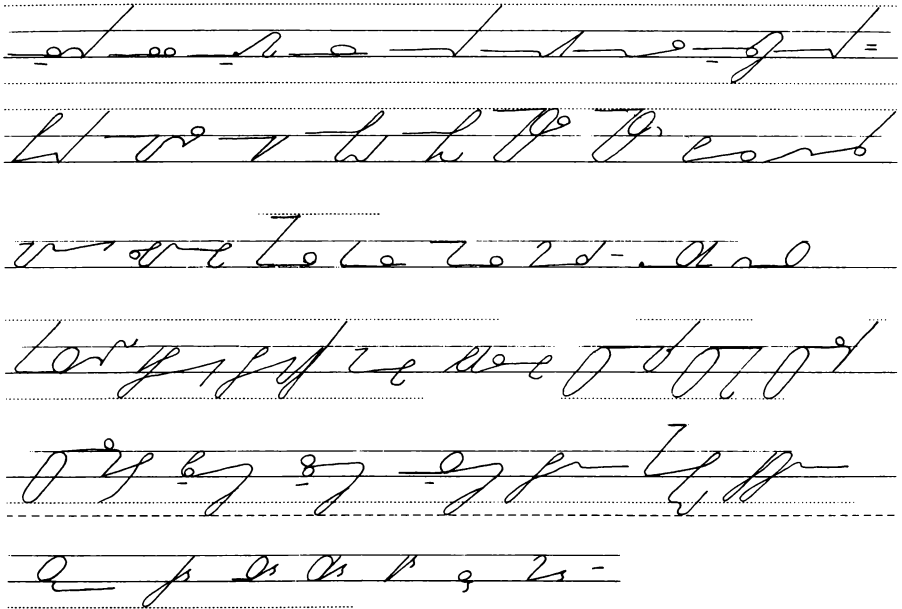

Skróty:

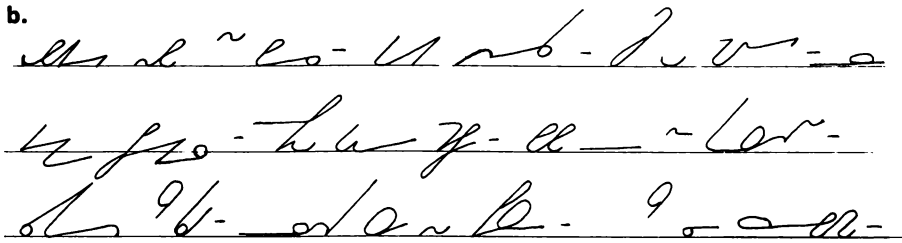

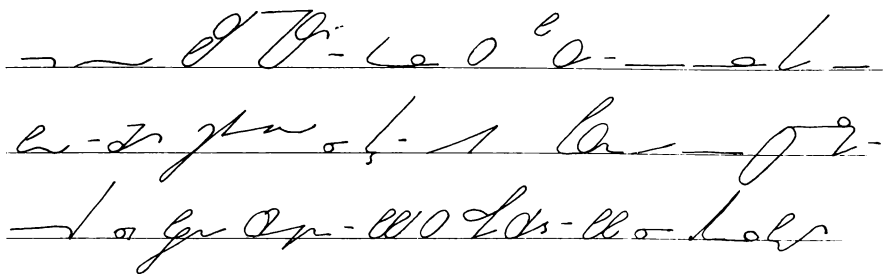
ĆWICZENIE 15

a.

b.

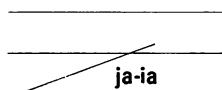

c.

jura, Junona, zbiór, medium, raj, juniorka, Józefów, triumf, debiut, piórko, Pius, riuszka, gipiura, maju, kroju, tytoniu, fantazjuje

10. POŁĄCZENIA „JA-IA”

ja-ia

– znak pisany jak „a”, lecz bardziej pochylony (ok. 30°).

Na początku wyrazu „ja-ia” rozpoczyna się od linii dolnej, biegnie pod kątem 30° ku linii głównej i łączy się z następnymi znakami podobnie jak „a”:

jar

jaz

jad

jałowy

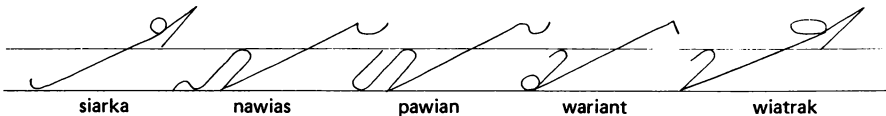
jawor

jagoda

jacht

W środku wyrazu – w odróżnieniu od „a” – przy oznaczaniu „ja-ja” wpisuje się znak alfabetyczny, po którym:

a) wszystkie znaki małe umieszcza się w połowie pola górnego:

siarka

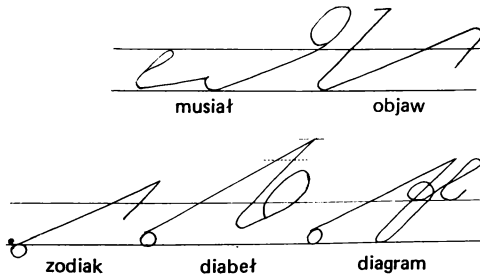
nawias

pawian

wariant

wiatrak

b) wszystkie następane znaki duże podnosi się na taką samą wysokość jak przy oznaczaniu „i-y” (jednomiarowe i dwumiarowe górne o 1/2 miary, „l-t” i dwumiarowe dolne o 1 miarę) z jednoczesnym przesunięciem w prawo zgodnie z pochYLENIEM znaku „ja-ja”:

zodiak

diabeł

diagram

Na końcu wyrazu:

a) po spółgłosce dopisuje się podany wyżej znak „ia-ja” („ia-ja” na końcu wyrazu jest wielkości 1 1/2 miary):

mafia talia

b) po samogłosce oznacza się „ia-ja” za pomocą znaku małego w postaci kropki kreślonej ruchem prawobrotowym (zasady łączenia jak przy znakach małych):

ja baja boja aleja omija tuja knieja

Po podniesieniu poprzednich znaków znak „ia-ja” umieszcza się odpowiednio wyżej:

wizja misja dziad kipiął

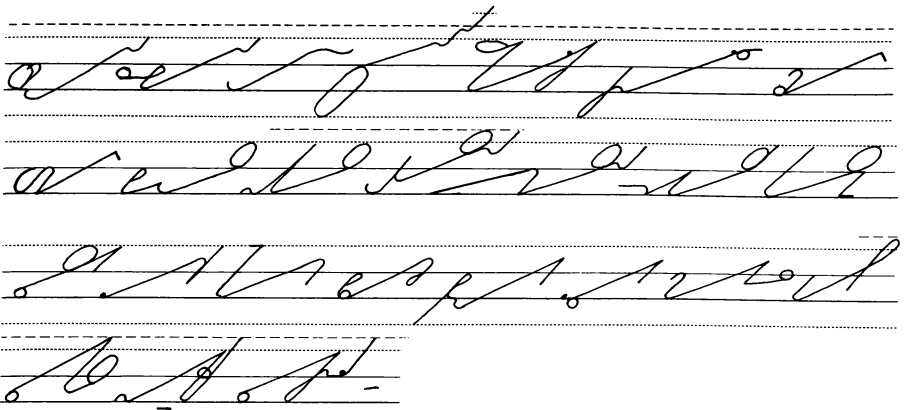
Znaki samogłosek lub znaki połączeń z samogłoskami usytuowane w części górnej układu liniowego wykazują tendencje do skracania:

dzianina lemoniada

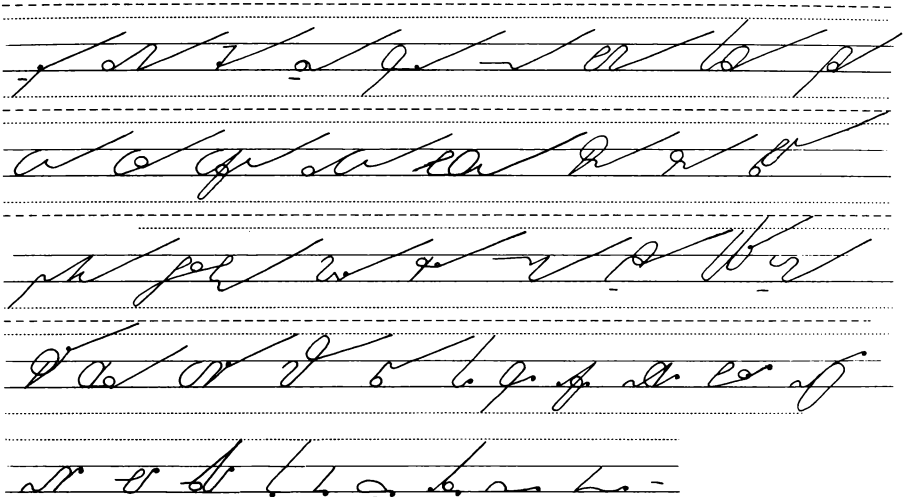
ĆWICZENIE 16

a.

Handwriting practice lines showing various cursive letters and combinations on a four-line grid. The letters are written in a cursive style, demonstrating the placement and movement of the pen.

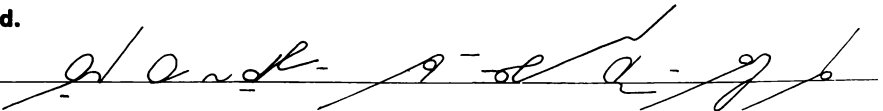
b.

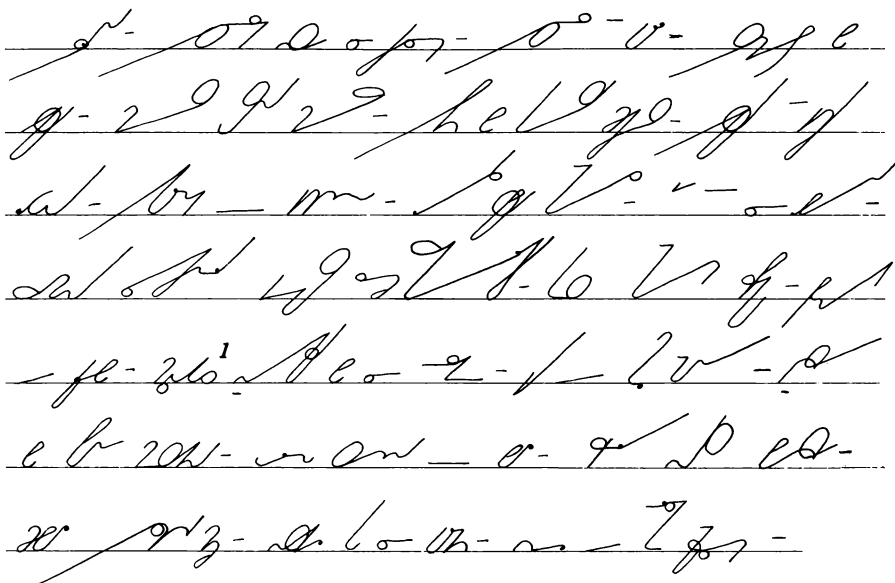

c.

jarzębina, jaszczur, miano, jaz, jałowy, lniany, ofiarny, wiara, siada, apatia, gniady, odmiana, miazga, piana, Janosik, miął, szyja, maniak, kopiał, diagram, fonia, dobija, biały, chemia, galeria, ciało, aria, foliał, emalia, linia, diak, reja, misja, bateria, mija, opinia, twoja, wizja, soja, kamelia, jasełka, wianek, folia, jazgot

d.

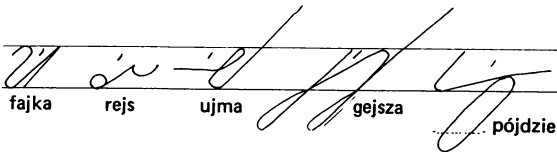
e.
 Obszerna recenzja. Wiatr dmie bardzo silnie. Należy nam się prowizja. Suche siano leży na łące. Nawija drut na dużą szpulę. Rewia była bardzo udana. Ta aleja ma dużo uroku. To jest jednak utopia. Korozja to wróg metali. Ofiarni niosą ratunek. Piękna galeria obrazów. Piekarnia jest już nieczynna.

OZNACZANIE „J” I ZMIĘKCZANIE SPÓŁGŁOSEK

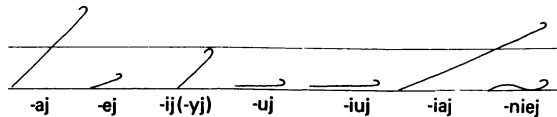
1. OZNACZANIE „J”

Na początku wyrazu „j” występuje tylko w połączeniach z samogłoskami.

W środku wyrazu „j” oznacza się znakiem diakrytycznym w postaci kreski umieszczonej w pobliżu linii średniej (oznaczenie to można przy szybkim pisaniu pomijać):

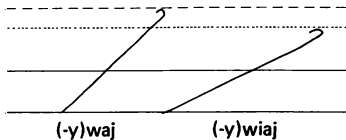

Na końcu wyrazu „j” oznacza się przez zaokrąglenie w lewo znaku ostatniej samogłoski lub znaku połączenia z samogłoską:

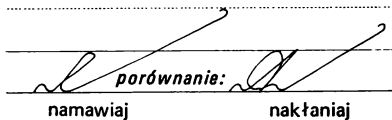
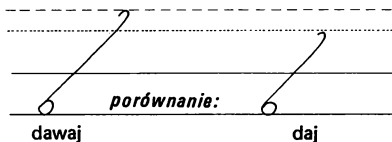
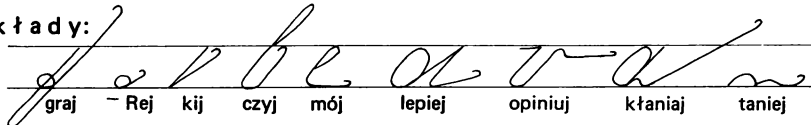
¹ W wyrazach złożonych pomija się w zasadzie samogłoskę łączącą człony.

Wprowadza się dodatkowo podobne znaki dla oznaczenia:

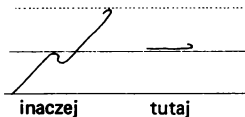

Znak „(-y)waj” jest o 1/2 miary większy od „aj”, znak „(-y)wiał” – o 1/2 miary większy od „iał”.

Przykłady:

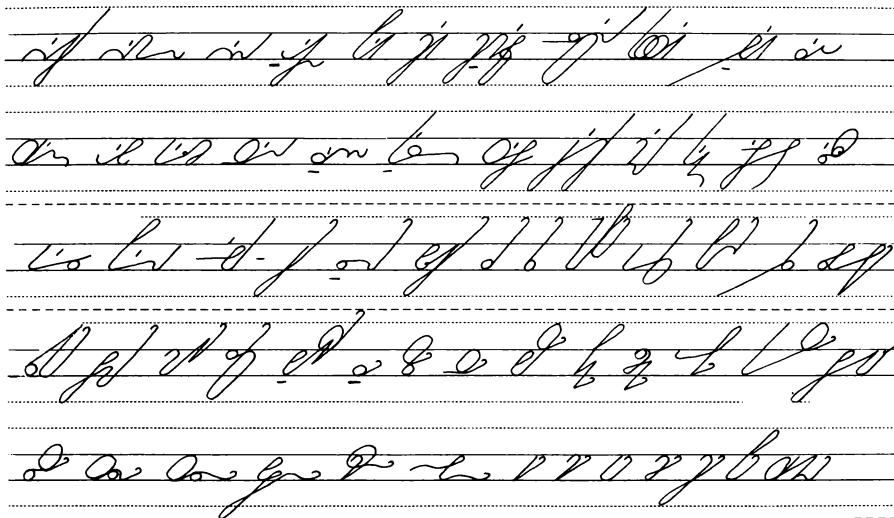

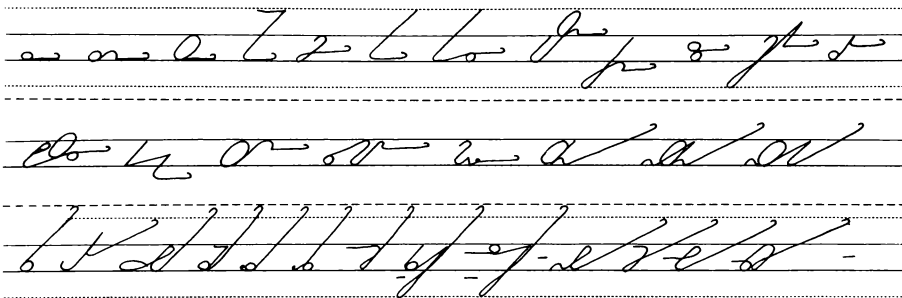
Skróty:

ĆWICZENIE 17

a.

b.

i, i, a, b, e, w, y, i, n, p, a
 o, o, i, o, u, u, l, z,
 b, u, b, z, o, d, u, s,
 u, b, f, a, g, o, n, e, i, g, l,
 z, p, i, e, z, o, p, i, z, o, l, l, f,
 o, u, e, i, l, o, b, o, u, b, l, o, s, a,
 o, b, u, e, p, i, o, l, u, e,

c.

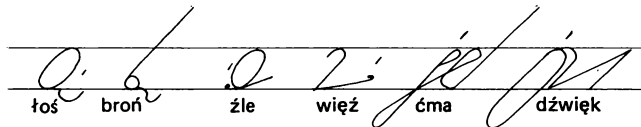
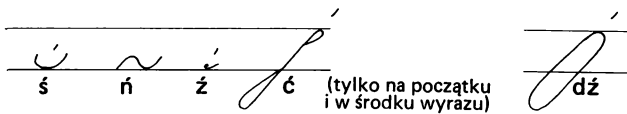
bajka, Matejko, maj, pejcz, uciekaj, ukrywaj, alejka, kolej, myj, bój, hojny, dojrze-
 wa, waszej, bójka, szukaj, letniej, badaj, porywaj, małej, biegaj, mniej, padnij, krój,
 urabiaj, kopiuj, bij, obmawiaj, odmawiaj, okazuj, lokaj, zgarniaj, kieruj, twej, hej-
 nał, maluj

d.

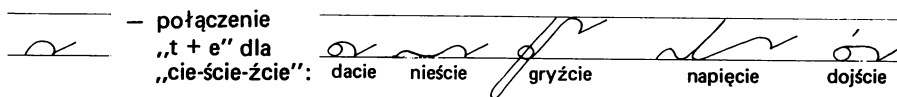
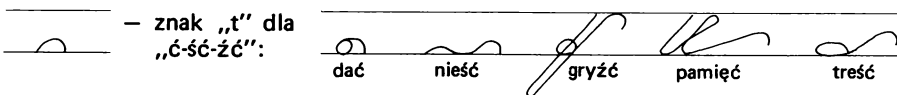
Czytaj tylko dobre książki. Dbaj o zeszyty. Pisz wolniej. Narysuj mały obrazek.
 Maj był uroczy. Tam jest bujna trawa. Czekaj, aż będzie twoja kolej. Myj się zim-
 ną wodą. Bałaćjka grała bardzo cicho. Nie chcemy już wojny. Lubię płótna Ma-
 tejki. Twoja fajka ma dobry fason. Okazuj im szacunek.

2. OZNACZANIE MIĘKKOŚCI SPÓŁGŁOSEK

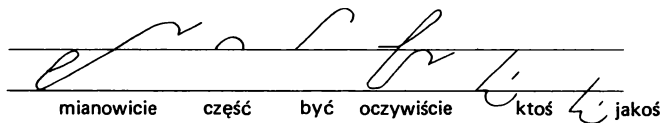
Znaki spółgłoskowe miękczą się w zasadzie za pomocą małej skośnej kreski umieszczonej nad nimi:

Miękkie zakończenia bezokolicznika oraz końcowe „ć-ść, cie-ście” w rzeczownikach oznacza się w odmienny sposób:

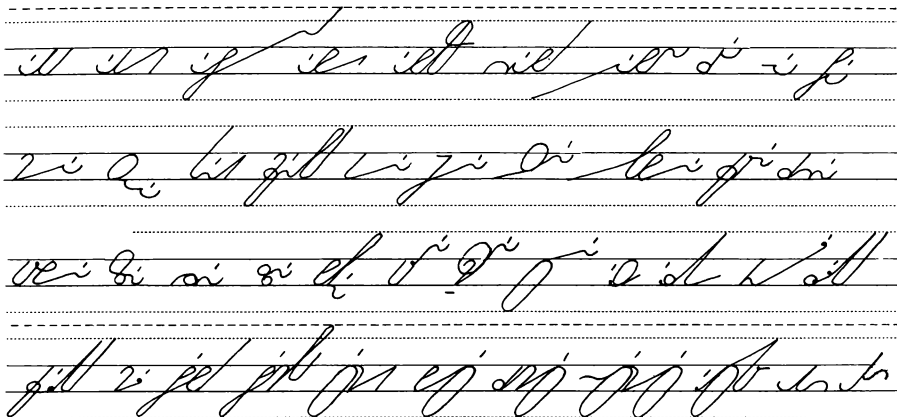

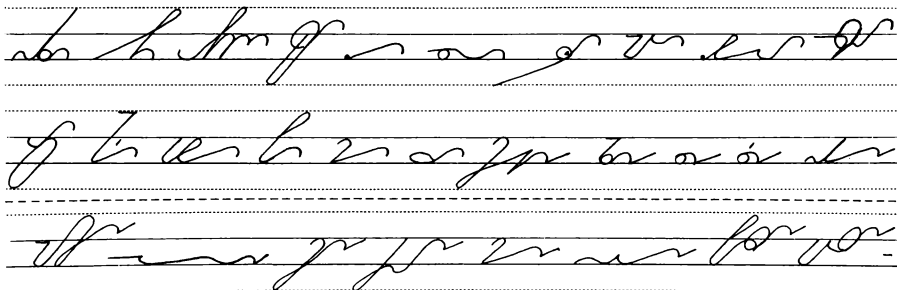
Skróty:

ĆWICZENIE 18

a.

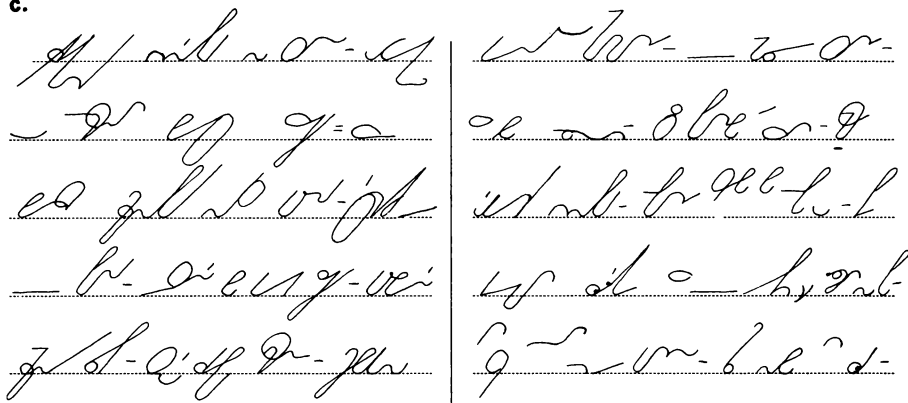

b.

ścieg, śmiga, gęś, łos, miś, broń, cień, kamień, kieszeń, promień, zielen, paż, rzeź, ćwiek, radź, kadź, pędź, dźwig, karać, pisać, nalać, bić, gonić, mleć, kupić, jeść, osiąść, gasić, czytać ranić, mylić, ukryć, picie, pijcie, biegaliście, łapaliście

c.

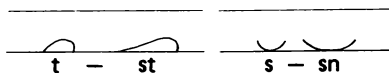

ZNAKI POŁĄCZEŃ Z „S-Z” ORAZ „RZ”

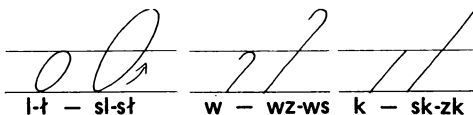
1. POŁĄCZENIA Z „S-Z”

1.1. Zasady tworzenia znaków połączeń z „s-z”

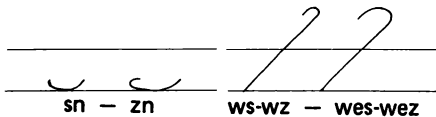
Dla niektórych zbiegów literowych z „s-z” tworzy się odrębne znaki. Powstają one przez:

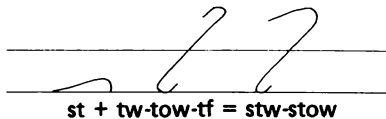
a) przekształcenie znaku alfabetycznego wchodzącego w skład połączenia:

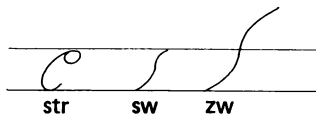
b) przekształcenie znaku zbiegu liter zbliżonych znaczeniowo:

c) połączenie znaków dwóch zbiegów literowych:

d) wprowadzenie odrębnego znaku dla zbiegu liter:

1.2. Klasyfikacja znaków według wielkości i cech graficznych

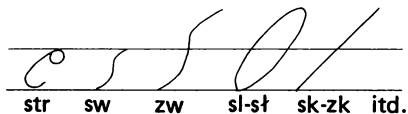
Znaki dla zbiegów liter z „s-z” można podzielić – podobnie jak znaki dla liter alfabetu stenograficznego – według wielkości i cech graficznych.

Ze względu na wielkość należy wyróżnić znaki:

a) małe:

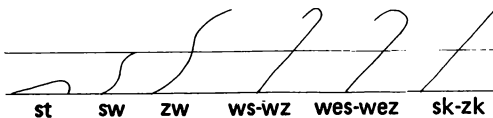

b) duże (jedno- i dwumiarowe):

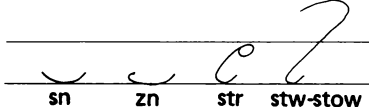

Ze względu na formę graficzną należy wyodrębnić znaki:

a) ostro zakończone:

b) zaokrąglone w części dolnej:

c) lewoobrotowe:

Podział znaków połączeń z „s-z” według wielkości i cech graficznych pozwala na zorientowanie się co do zasad łączenia tych znaków z innymi znakami. Znaki te łączy się tak jak znaki liter alfabetu o podobnych właściwościach graficznych.

1.3. Małe znaki połączeń z „s-z”

– znak mały, ostro zakończony:

stan step stary stal stołek *porównaj:* Toledo

stopa stocznia most gust kasta pasta czysta

W celu uniknięcia dwuznaczności należy na końcu dodać „a” (w kontekście zdaniowym dwuznaczność występuje bardzo rzadko):

miast miasta gest gęsta list lista

– znak mały, zaokrąglony u dołu:

sn(a)
śn(a)
stn(a)

snuł snuje snopek snop jasna wiosna pieśń

głośna okostna

Znaki innych samogłosek (oprócz „a”) na końcu wyrazu dopisuje się według ogólnie przyjętych zasad łączenia tych znaków:

kostny gasną wiśnie ciasnej

– znak mały zaokrąglony u dołu:

zn(a)
źn(a)

znak oznaka znicz uznaje żyzna żyzny jaźń

woźna mroźna łaźnia

Skróty:

znaczenie często natomiast

ĆWICZENIE 19

a.

Handwriting practice lines showing cursive letters and words.

nd m h y
- d q d p
om y o i e
w k o p
p l b f
n e - u s
o p a t
f h p t o
p o e u s a
a h e p s

p p p d u
d r o a a
p t t t i e s
e e e e e
d e e e e e e
P e t t e t t
- e e e e e e
f f f e e e
p p p t t t
a t t -

b.
p p p d e t o
w m - k i - p o s t
s o " s o n - f
d o p t h e s
a z t h u
w - p e a t

q e e e s e e
v o n t u s
e t t t d p e
h a n p e v u
p o o h h h
n d o e p t x

gabw- a- r- 20- | 2- 2- 2- 2- 2- 2-

c. stary, prosty, batyst, puszysta, snuła, snopek, błysnął, leśna, bolesna, znana, mie-
lizna, doznał, mroźna, stonka, kasta, śnieżek, kwestor, znikać, ukośna, miłosna,
oznacza, statyw, klasnął, list, zamię, stoczy, piasta, basta, kostna, łaźnia, tężyzna,
stado, pustynia, zniżka, stop, luźna, majster, uznać, gestor, znaczy, wiśnie, stos,
gest, pisnął

d. Śnieg sypie od rana. Jest znacznie zimniej. Trzeba znaleźć ten znaczek. Starsz
się coś ukryć. Wiosna to piękna, radosna pora roku. Nastąpiła późna zima. Pasterz
pędzi stado na łąkę. Co oznacza ten symbol? Barok to stary styl. Obraz miał jas-
ne tło.

1.4. Duże znaki połączeń z „s-z” – połączenia z „t(r, w)”, „l-t” i „k”

 – znak dwumia-
rowy górny, zakończony
zaokrągleniem: stwarza stwory listwa gęstwina listowie
stw-
stow-

– znak jedno-
miarowy, za-
kończony za-
okrągleniem: straż strąk strugał
str-

Technika łączenia
znaku „str” ze zna-
kami poprzednimi:

 estrada ostrzy pstrąg magistrala lustro

 – lewoobrotowy znak duży (dwumiarowy górny):
sl-sł

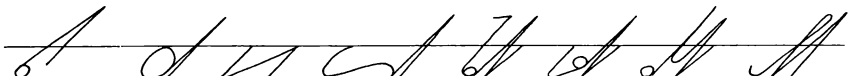
 słaby wiosła hasło zgaśło siałom ślacz postanie

Po podniesieniu o 1 mia-
rę znak „sl-sł” zmniej-
sza się do 1 1/2 miary:

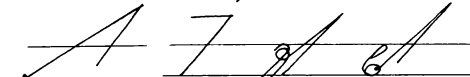

Wisła

 – znak dwumiarowy górny ostro zakończony:

sk(a)-zk(a)
cka-dzka
stka-cielska
-(ty)cka skup biskup skaza skrót skala skoro iskra eskapada Oskar

 dysk laska kózka prostacka obrazki perski rybacki schadzka

 azjatycka Ustka szorstka marzycielska

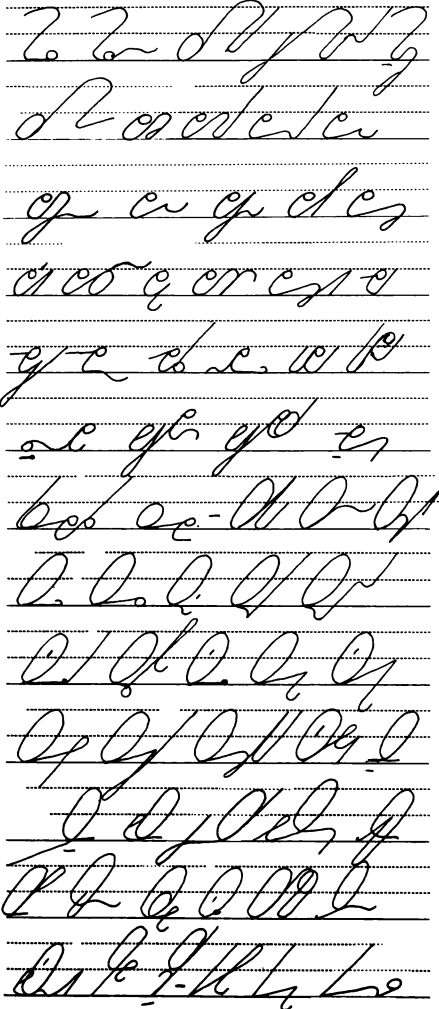
Skróty:

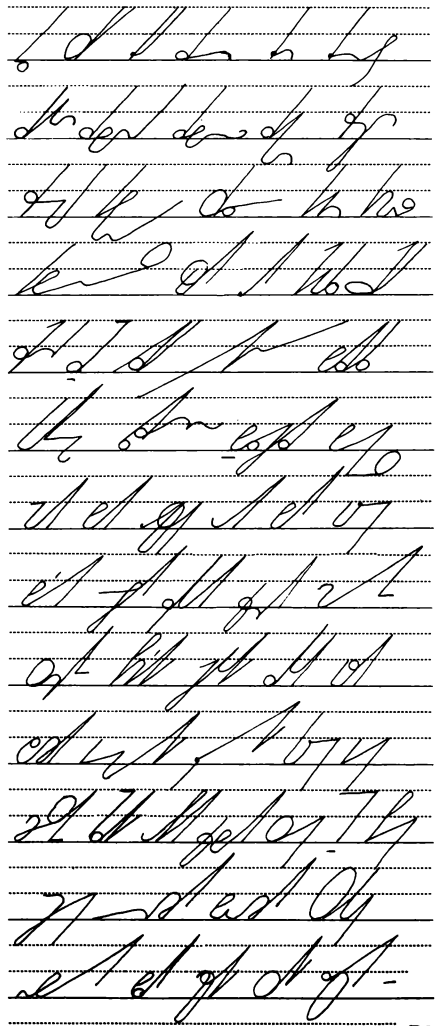

 skutek

ĆWICZENIE 20

a.

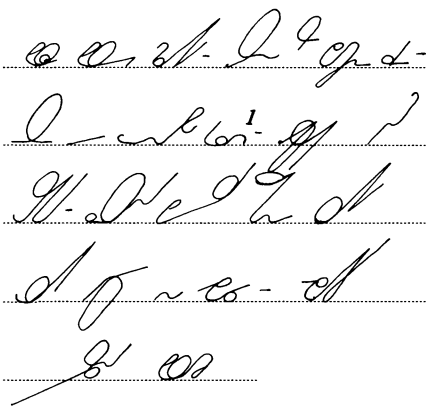
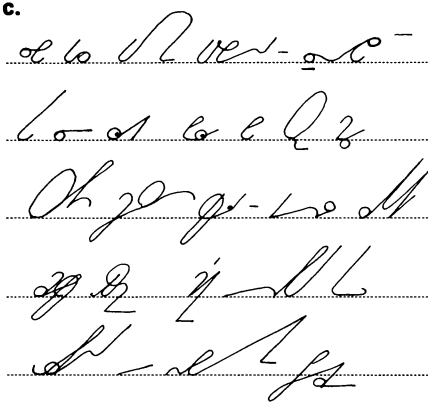

b.

straszny, strumień, ostrygi, sława, ślina, wiosło, usługi, skład, skazany, Eskimos, dysk, walizka, błahostka, solistka, grecka, strata, strug, słona, słynny, paśta, rośto, skracać, sklep, tacka, grodzka, ciastka, straszak, służy, czystka, blisko, strój, słoma, skoro, skusił, kluski, strucla, skłamał, strawa, strofa, słońce, skocznia, laska, strąca, niska, strach, słynie, stryj, kolońska, strateg

c.

d.

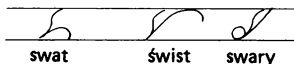
Stwarzaj stale miły nastrój. Straż pędzi do ognia. Płonie sterta słomy. Eskorta nie była silna. Służba nie drużba. Płyną piękne strofy wiersza. Pustka nas otacza. Wiosło uderza o wodę. Chętnie obejrzą slalom. Gitara hawajska daje piękne dźwięki. Ten deszcz wróży jesienne słońcy.

1.5. Duże znaki połączeń z „s,z” – połączenia z „w”

sw

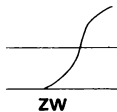
– znak jednomiarowy, ostro zakończony:

swat

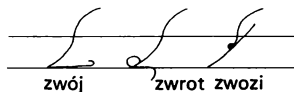
świst

swary

zw

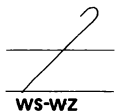
– znak dwumiarowy, ostro zakończony:

zwoj

zwrot

zwozi

ws-wz

– znak dwumiarowy górny, ostro zakończony:

wzbią

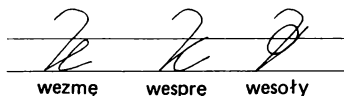
wspina

wzrok wzory

wes-wez

– znak dwumiarowy górny, ostro zakończony:

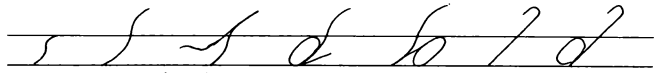
weznię

wesprę

wesoły

¹ Dwie jednakowe końcówki w wyrazach następujących po sobie można oznaczać jeden raz.

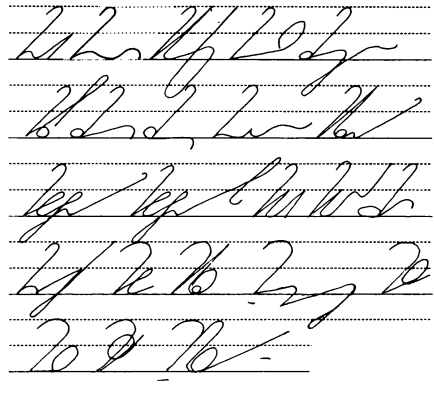
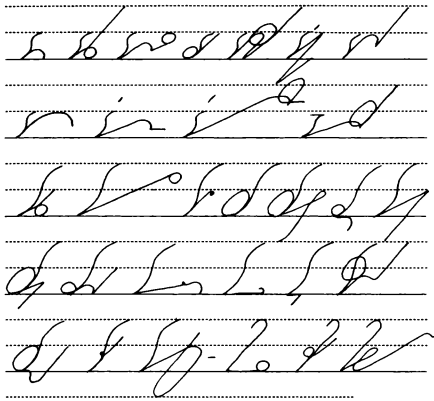
Skróty:

swój zwany niezwłocznie zwykle zwłaszcza względ wspólny

ĆWICZENIE 21

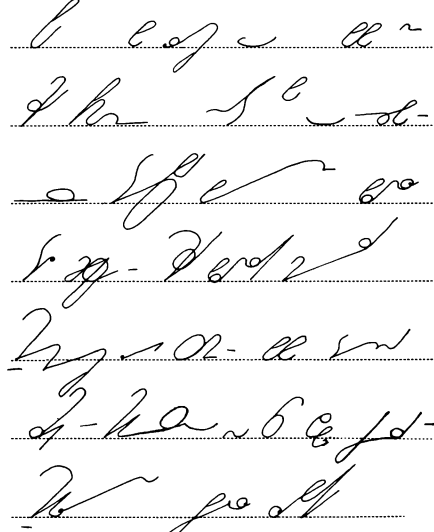
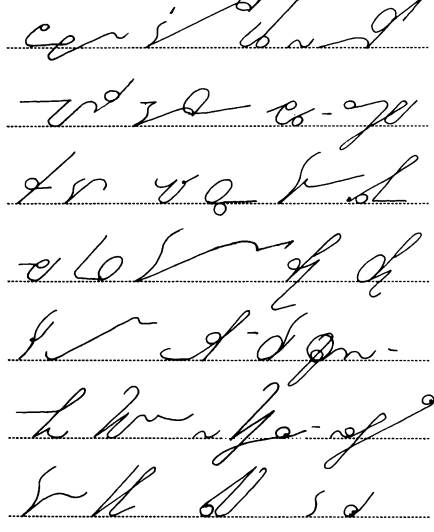
a.

b.

świt, zwinny, wzmianka, wstyd, wespół, swata, zwierzę, wzgórze, świeży, zwłeka, wzbija, wspiera, wezbrany, świeca, zwarcie, zwać, wzywa, zwalczą, wznosi, zwabić, wzbierał, zwodzi, wzmagą, wzgarda

c.

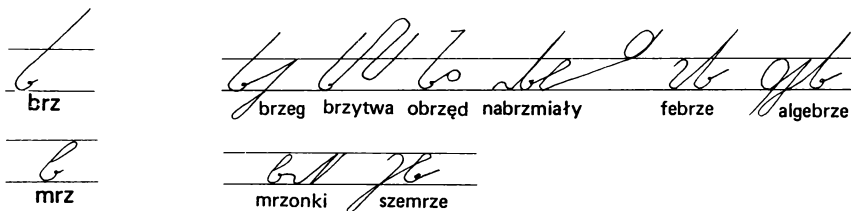
d.

Budzę się o świcie. Na wiosnę Wisła wzbiera. Mam już kartę pływacką. Późny barok zwiemy stylem rokoko. Słychać świst wiatru. Świder draży otwory. Świstak to chroniony gryzoń. Napięcie stale wzrastało. Strumyk wezbrał. Wezbrana rzeka jest bardzo groźna. Świnka jest ostrą chorobą. Wzniesienie nie było duże. Chłop zwiózł zboże. Zwierzę zostało spłoszone. To jest tylko zwykły frazes.

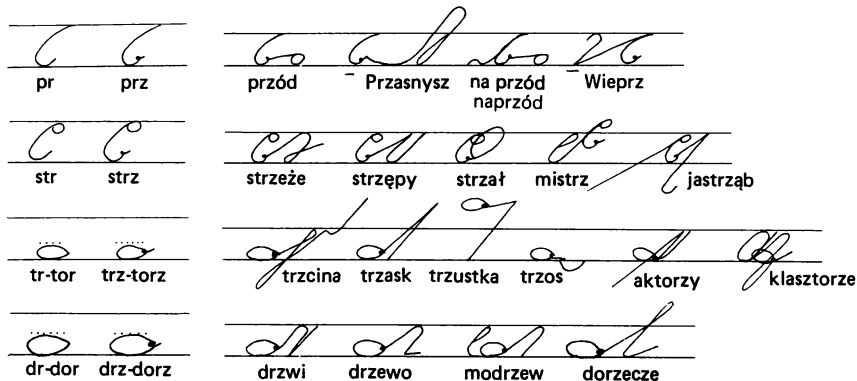
2. POŁĄCZENIA Z „RZ”

Oporając się na poznanych już zasadach łączenia znaków stenograficznych, zasady połączeń ze znakiem „rz” można ująć w trzy grupy:

- 1) tworzenie specjalnych znaków dla połączeń „rz” ze znakami zakończonymi zaokrągleniem dolnym (podobnie jak dla połączeń tego typu znaków z „l”):

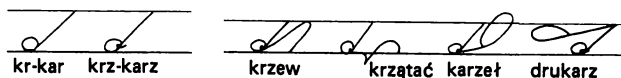

- 2) uzupełnianie znakiem „z” specjalnych znaków dla połączeń z „r”:

- 3) łączenie znaku „rz” ze znakami ostro zakończonymi i znakami zakończonymi pętlą dolną tak jak znaku „r”, w tym tworzenie dwóch rodzajów grup połączeń:

- a) grupy spółgłoskowe i zgłoskowe z samogłoską „a”:

skr-skar skrz-skarz
skrzy piaskarz

wr-war wrz-warz
wrzaski gwarzy

chr-char chrz-charz
chrzan blacharz spichrz

tar tarz
Tatarzy tarzać korytarz

star starz
starzec starzyzna

gr-gar grz-garz
grzywna księgarz

car carz
garncarz Szwajcarzy

szt-szar szarz
szarżeje szarzyzna

b) grupy zgłoskowe z samogłoską „o”:

kor korz
korzeń korzec

skor skorz
skorzy piskorz

wor worz
dworzec Jaworzyna

wzor wzorz
wzorzec

chor chorz
chorzy schorzenie

gor gorz
gorzej Małgorzata

cor corz
Cecorze

Skróty:
dobrze

ĆWICZENIE 22

a.

Handwriting practice lines for the letter 'o' in various contexts, showing cursive and semi-cursive forms.

Handwriting practice lines for the letter 'o' in various contexts, showing cursive and semi-cursive forms.

a b c c e e e e e
 e e e e e e e e
 e e e e e e e e
 e e e e e e e e

e e e e e e e e
 e e e e e e e e
 e e e e e e e e
 e e e e e e e e

b.

a b c d e f g h
 i j k l m n o p
 q r s t u v w x
 y z a b c d e f
 g h i j k l m n
 o p q r s t u v
 w x y z a b c d

e e e e e e e e
 e e e e e e e e
 e e e e e e e e
 e e e e e e e e
 e e e e e e e e
 e e e e e e e e
 e e e e e e e e

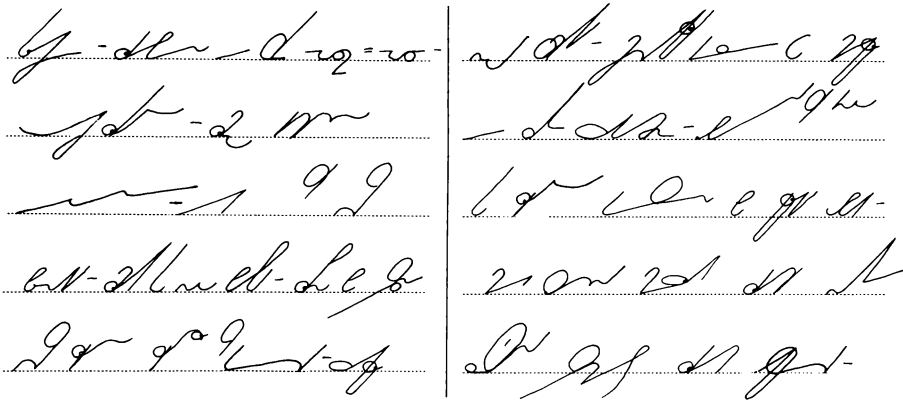
c.

brzek, przaśny, strzegł, strzecha, trzon, drzemka, krzemień, skrzyp, wrzawa, lich-
 tarz, starzec, grzanki, łągarz, korzysta, Gorzów, wzorzysty, brzmieć, umrze, strzał-
 ka, ostrzega, trzask, krzepi, piekarz, skrzypek, kucharz, grzęda, sztygarzy, Jawo-
 rze, trzpiot, skorzystać, brzydal, strzelba, trzepać, strzepać, okzesany, skrzepły,
 Wrzeszcz, grzybek, korzonek, Małgorzata, ugrzęźnie, grzybnia, krzyk, strzela,
 krzywa, grzywa, gaworzy, grzebać, krzem

d.

a b c d e f g h
 i j k l m n o p
 q r s t u v w x
 y z a b c d e f

e e e e e e e e
 e e e e e e e e
 e e e e e e e e

e. Brzeg był stromy. Strumyk szemrze cicho. Trzmiel to duży owad. Budzi mnie poranny brzask. Korzenie żywią roślinę. Rybak łowił węgorze. Wzniesiono okrzyki na cześć drużyny. Borowik szlachetny to cenny grzyb jadalny. Drzewo brzoskwini daje pyszne owoce. Brzytwa ma cienkie ostrze. Trzcina rusza się na wietrze.

PRZEDROSTKI

Przedrostki oznacza się specjalnie utworzonymi znakami oraz niektórymi znanymi już znakami stenograficznymi lub ich połączeniami.

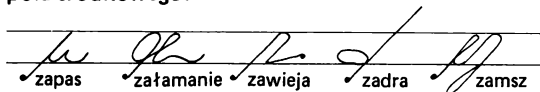
Znaki określające przedrostki skracają nie tylko początkowe części wyrazów – niektóre z nich wykorzystywane są także dla oznaczania odpowiadających im brzmieniu zbiegów literowych oraz przyimków i zaimków.

1. PRZEDROSTKI POLSKIE

1.1. Znaki jednamiarowe rozpoczynające się w polu dolnym

Znaki przedrostków „za-” „w- (we-)” i „roz-” rozpoczynają się od połowy pola dolnego (linia główna dzieli każdy z tych znaków na połowę).

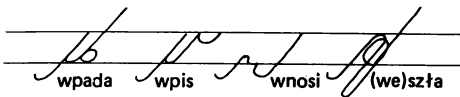
— — — — —
 — — — — —
 / za — rozpoczyna się od znaku „z” umieszczonego w środku pola dolnego, a kończy się kreską pochyłą pod kątem 45° w połowie pola środkowego:

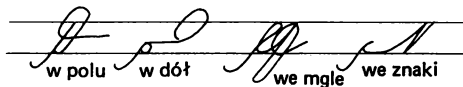
Przyimek „za” łączy się w zasadzie z następnym wyrazem (z wyjątkiem wyrazów rozpoczynających się od niektórych samogłosek):

— — — — —
 — — — — —
 / w (we) — rozpoczyna się w środku pola dolnego zaokrągleniem wielkości 1/4 miary i kończy się jak znak „za”:

Przyimek „w” należy łączyć z wyrazem następnym, jeżeli wyraz ten rozpoczyna się od spółgłoski:

Przy wyrazach rozpoczynających się od samogłoski lub od znaku połączenia „j” z samogłoską przyimek „w” pisze się w zasadzie oddzielnie, zwłaszcza wtedy gdy połączenie go jest trudne i niewłaściwe ze względów graficznych:

Przyimek „w” można łączyć tylko z wyrazami rozpoczynającymi się od „a” i „ja” oraz z tymi wyrazami rozpoczynającymi się od „i”, w których nie zmienia to zasad oznaczania samogłoski „i”:

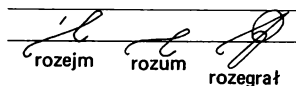
Przedrostek „w” występujący przed znakiem samogłoski lub przed znakiem połączenia z samogłoską oznacza się znakiem alfabetycznym „w” (konieczność zachowania pisowni łącznej):

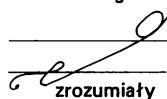
– rozpoczyna się w połowie pola dolnego zaokrągleniem wielkości 1/4 miary, wykonanym niezgodnie z kierunkiem pisma i kończy się jak znaki „za” i „w”:

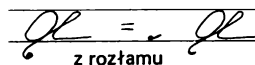
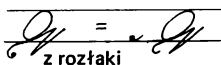
Znak „roz” łączy się bezpośrednio z samogłoskami:

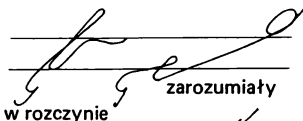
Jeżeli znak „z” łączy się ze znakiem „roz”, należy znak ten wpisać w początkową część znaku „roz”; dla zachowania płynności pisma trzeba „z” wykreślić ruchem zgodnym z kierunkiem znaku „roz” (prawoobrotowym):

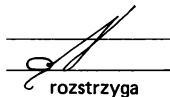
Przyimek „z” można przy znaku „roz” pisać razem lub oddzielnie:

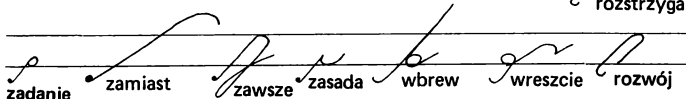
W miarę potrzeby znaki przedrostków można łączyć ze sobą (w dolnej części układu liniowego znaki zostają nieco skrócone):

Po znaku „roz” można nie stosować znaku „strz” tylko znak „trz”:

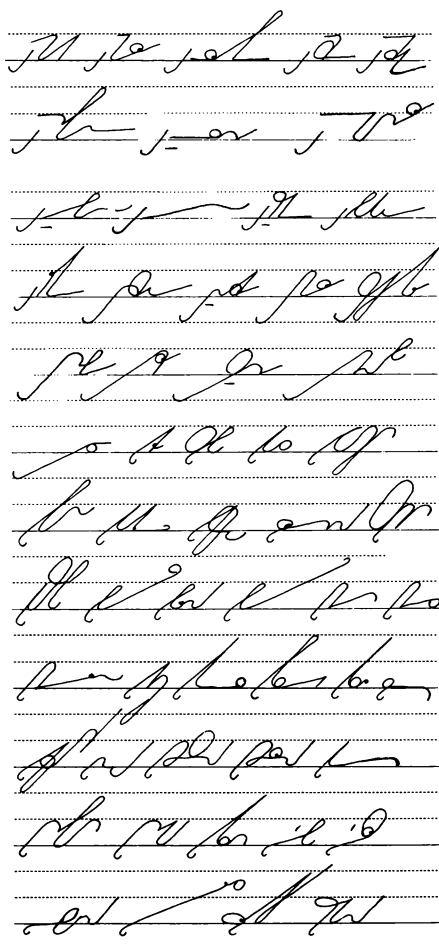
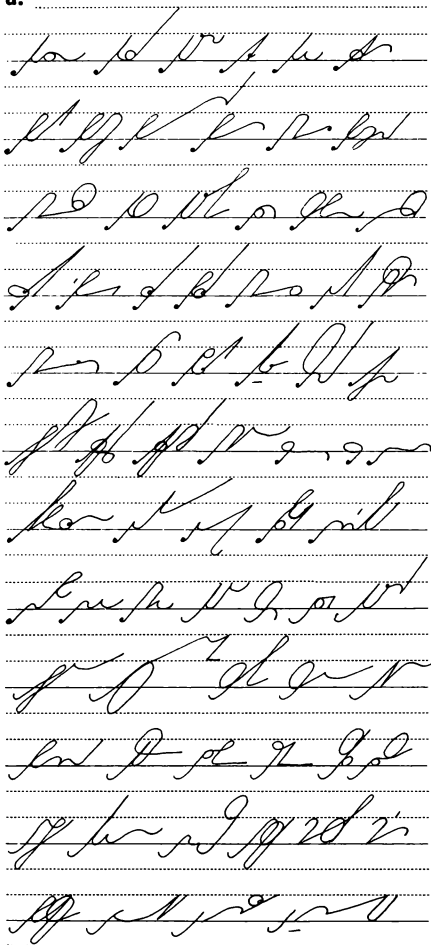

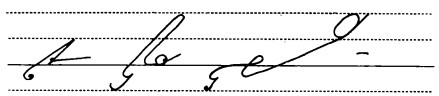
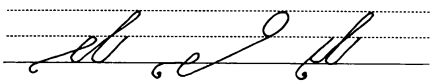
Skróty:

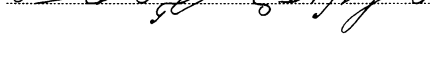
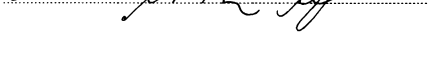
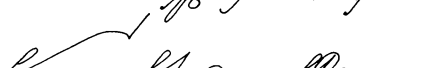
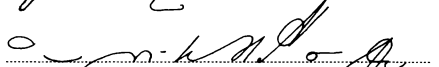
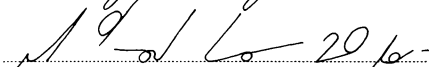
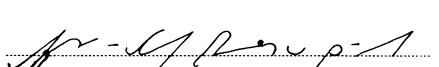
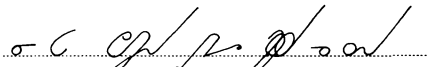
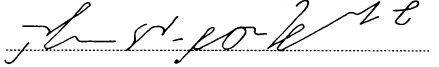
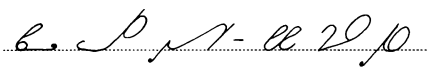
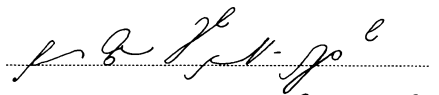
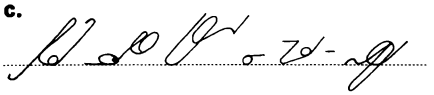
ĆWICZENIE 23

a.

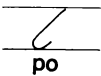

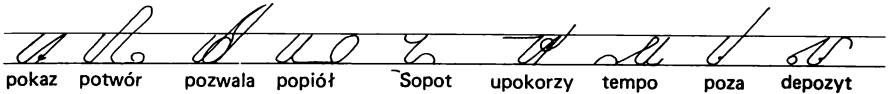
b. zapis, zapada, zabór, zacny, zaszyty, zalecał, wpada, w bród, w ubraniu, w albumie, rozlewa, rozpięty, rozbój, w rozkazie, z rozłąki, rozum, zakres, zawiły, zaleta, zaloty, wdzięk, w erze, w oknie, w Iranie, w impecie, rozpacz, rozbiera, rozdać, zakup, w ogniwie, rozbił, w rozejmie, zapałki, zawieszenie, wloką, zalew, w jachcie, w opisie, zamek, zawody, w jucie, rozpad, zadra, zaspą, w etapie, zabieg, zawiąnął, zaprasza, zachwyty, w dzbanku, w jodle, zasiew, z rozpylacza, zabawa

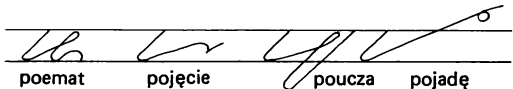
1.2. Znaki jednamiarowe umieszczane w polu głównym

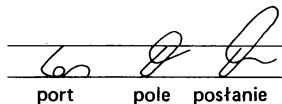
– cząstka słowotwórcza oznaczona znakiem „p” (nie oznacza się po tym znaku samogłoski „o”):

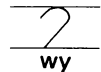
Znak „po” łączy się bezpośrednio z samogłoskami:

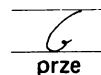
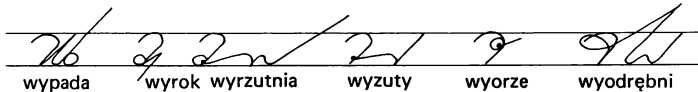
Znaki lewoobrotowe („r”, „l-ł”, „sl-sł”) z wyjątkiem „z” łączy się z „po” w sposób opisany w poprzednim rozdziale:

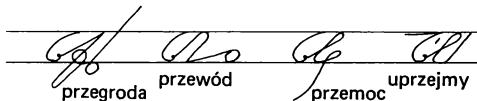
– znak rozpoczyna się od linii górnej i wężykiem przechodzi w zakończenie w formie prawoobrotowej pętli wielkości 1/2 miary:

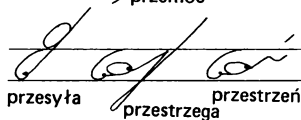
– znak podobny do znaku alfabetycznego „w” – różni się od niego jedynie poszerzonym zaokrągleniem początkowym:

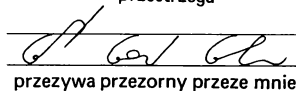
– znak „prz”:

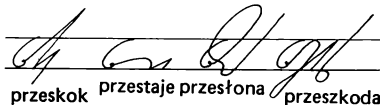
Po znaku „prze” pomija się znak „s” wtedy, gdy jest to praktycznie uzasadnione (uproszczenie połączenia, pominięcie znaku):

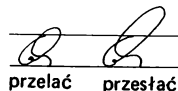
Po znaku „prze” pomija się znak „z” ze względu na to, że znak „z” ma identyczną formę graficzną z końcową częścią znaku „prze”:

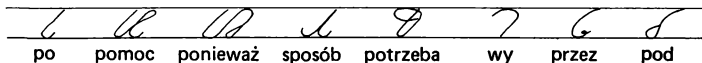
Jeżeli znaki „s” i „z” są wyrażone przez następny znak zbiegu literowego, wówczas pomijanie ich jest niecelowe, a niekiedy wręcz niemożliwe:

tym bardziej, że niejednokrotnie może to ułatwić poprawną interpretację wyrazu:

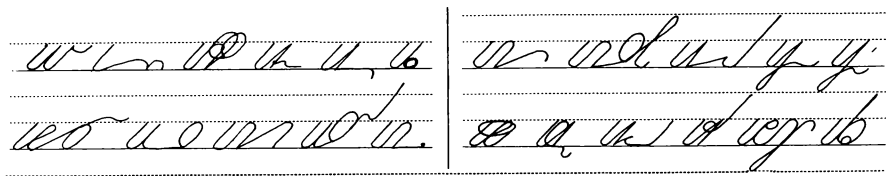

Skróty:

ĆWICZENIE 24

a.

Włk włk włk włk
włk włk włk włk
włk włk włk włk
włk włk włk włk
włk włk włk włk

Włk włk włk włk
Włk włk włk włk
Włk włk włk włk
Włk włk włk włk
Włk włk włk włk

b.

Włk włk włk włk
Włk włk włk włk
Włk włk włk włk
Włk włk włk włk
Włk włk włk włk

Włk włk włk włk
Włk włk włk włk
Włk włk włk włk
Włk włk włk włk
Włk włk włk włk

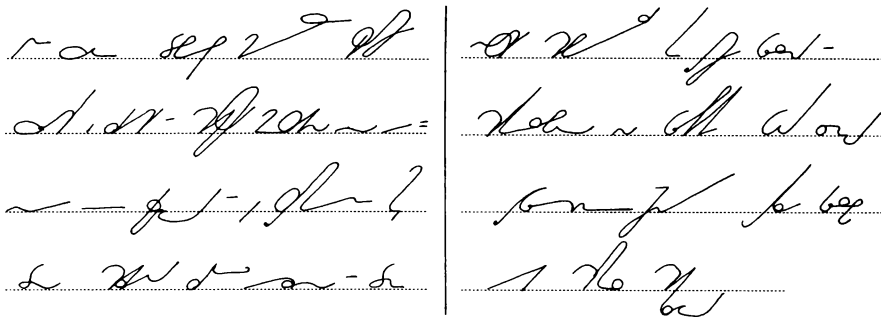
c.

pomost, pokazy, potęga, Poznań, port, pojęcie, podburza, podany, wykop, wybryk, wyskok, wyorze, przeczenie, przecieka, przestrzeń, pompa, pokrywa, pobór, poemat, podszywa, podeszwa, wykręt, wydanie, wyzuty, przebiega, przełamać, przezorny, pogoda, pobiec, podać, wypada, przebaczy, powieka, podkop, wyciera, pojazdy, wybrany, przestroga, pouczenie, pokrzywa, pojeżdż, podwinie

d.

Włk włk włk włk
Włk włk włk włk
Włk włk włk włk

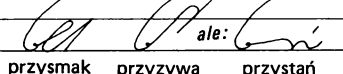
Włk włk włk włk
Włk włk włk włk
Włk włk włk włk

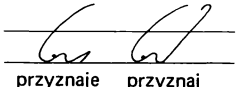

1.3. Znaki dwumiarowe

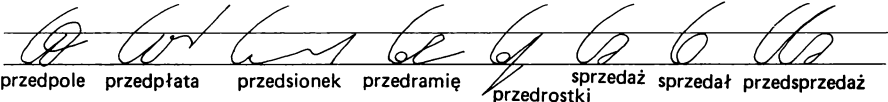

 – znak dwumiarowy zbliżony formą graficzną do znaku „prz-prze”:
 przy

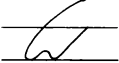

 przybiera przynieść przykro przygoda przyroda przyimek

Znaki „s” i „z” pomija się po tym znaku podobnie jak po znaku „prze”:

 przysmak przyzywa przystań

Po znaku „przy” pomija się również znak „z”, jeżeli występuje on w zbiegu z literą „n” (znak „zn” trudniej jest łączyć ze znakami poprzedzającymi go niż znak „n”):

 przyznaje przyznaj

 – znak podobny do „przy”, kończący się zaokrągleniem przy linii głównej (bez kropki):
 (s)przed

 przedpole przedpłata przedsiemek przedramię przedrostki sprzedaż sprzedał przedsprzedaż

Przy stosowaniu znaków mających po kilka znaczeń może wystąpić dwuznaczność, ustępuje ona jednak po rozpatrzeniu danego znaku w kontekście:

 przedni – sprzedany

 – znak rozpoczynający się przy linii górnej lewoobrotowym znakiem małym i kończący się tak jak znak „przed”:
 bez

 bezład bezkresna bezustannie bezpłatnie

Dwie jednakowe lub podobne spółgłoski oznacza się po znaku „bez” tylko jeden raz:

– pod warunkiem, że pominięcie jednej ze spółgłosek nie utrudni zbytnio odczytania wyrazu:

bezzębny bezsportny

bezsilny bezsens

Skróty:
przy przed bez

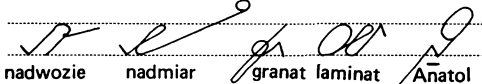
ĆWICZENIE 25

a.

b. przypomina, przybór, przyznaj, przednie, przedmurze, sprzedaż, bezkarnie, bezcenny, przemyka, przykrywa, przednówek, sprzedać, bezbronny, bezpłatnie, przybrany, przedpokój, bezsens, przystanek

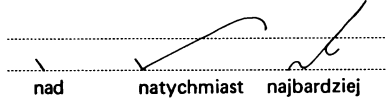
c.

1.4. Znaki małe (lub połączenia ze znakami małymi)

 – stosuje się znak „nt-nd”:
nad-nat nadwozie nadmiar granat laminat Anatól

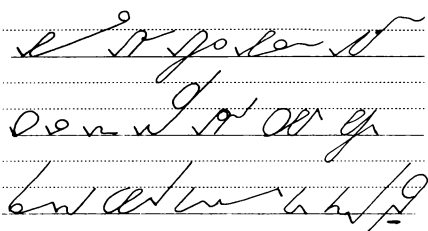
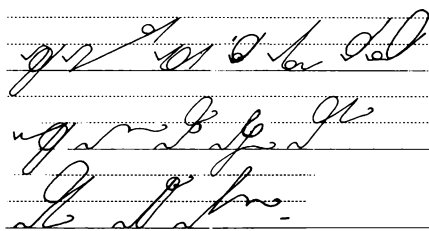
 – stosuje się znak „nt-nd” umieszczony w środku pola głównego:
niedo-nieto- niedowiarek niedoszły nietoperz

 – stosuje się połączenie znaku „n” ze znakiem „i”; zasady łączenia znaków następujących po „naj” jak przy samogłosce „i-y”:
naj- najtaniej najmniej najlżej najchętniej najgorzej

Skróty:
 nad natychmiast najbardziej

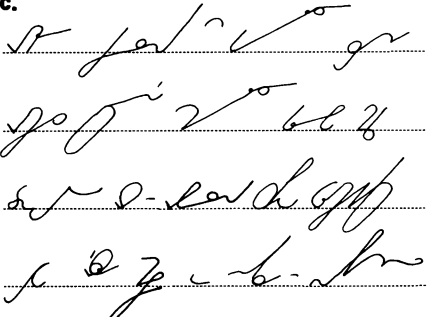
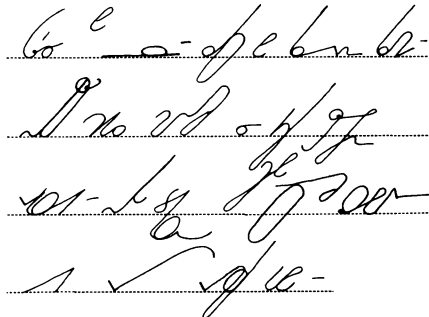
ĆWICZENIE 26

a.

	
--	---

b.
 nadpsuty, granat, niedowład, najraniej, nadanie, serenada, niedołęga, niedoczekanie, najmniej, senat, niedozwolony, najlżej, natchnie

c.

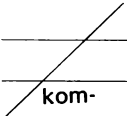
	
---	--

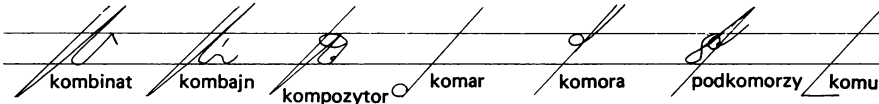
d.

Jacht rozwija żagle. Niewypał grozi wybuchem. Zamki gotyckie miały baszty i wieże. W nocy szalała zawieja. Wybrzeże ma linię falistą. Zapora pozwoli na spiętrzenie wody. Wąwóz tonie we mgle. Jutro rozegrane zostaną finały zawodów. Wezbrana rzeka zagraża tym obszarom. Wyrąb drzew w lesie jest zakazany. Mamy nowy zapas sił do pracy. Spróbuj przełamać upór. Spożycie przetworów stale wzrasta. Mam podjąć dużą kwotę. Zbierajcie liście podbiału! Po pracy trzeba odpocząć. Podmiot to część zdania. Przyjęto dużą przedpłatę. Kuter rybacki opuszcza przystań. Przedmieście tętni życiem. Wzgórze góruje nad miastem. Igraszki z ogniem są niedozwolone. Najdalej rzucił kulą. Znalazł bezcenne przedmioty.

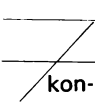
2. PRZEDROSTKI OBCE

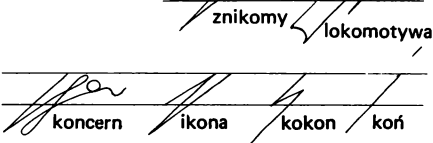
Niektóre znaki przedrostków obcych wykorzystywane są również do oznaczania innych, odpowiadających ich znaczeniu części słowotwórczych.

 – znak trzymiarowy, ostro zakończony, kreślony od linii górnej do linii dolnej, tworzący z linią dolną kąt 45°:
kom-

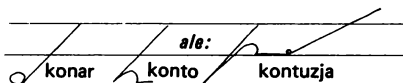

kombinat kombajn kompozytor komar komora podkomorzy komu

Znaków trzymiarowych nie przesuwają się w górę ani w dół:

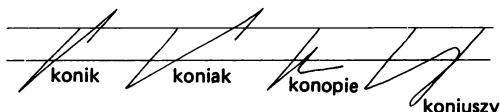
 – znak dwumiarowy ostro zakończony, kreślony od linii środkowej do linii dolnej, tworzący z linią dolną kąt 45°:
kon-

znikomy lokomotywa
koncern ikona kokon koń

Znaki małe kończące wyraz po znakach „kon” i „kom”, umieszcza się w zasadzie na linii dolnej:

konar konto kontuzja

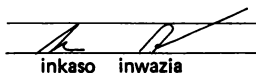
Podnoszenie i obniżanie znaków dużych następujących po „kon” i „kom” wykonuje się w stosunku do linii głównej, znaków małych – w stosunku do linii dolnej:

konik koniak konopie koniuszy

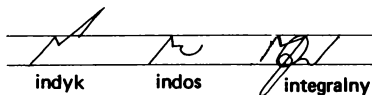
 – stanowi połączenie znaku „kon” ze znakiem „tr”, umieszczonym na linii głównej:
kontr-

kontrabas kontrafalta kontrabanda

 – stosuje się znak samogłoski „i-y”:

inkaso inwazja

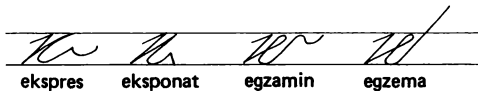
W zestawie „ind-int” stosuje się znak „nd-nt”:

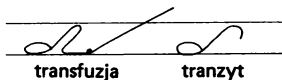
9 – stanowi połączenie znaku „in” ze znakiem „tr”:
intr-
inter-

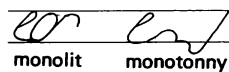
1 – połączenie znaku „e” ze znakiem „k”:
eks-
egz-

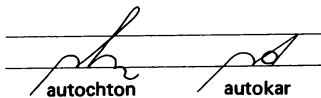
o – stosuje się znak „tr”:
trans-
tranz-

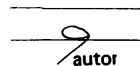
l – rozpoczyna się jak znak „m” i kończy się rozszerzonym dwukrotnie w stosunku do „m” zaokrągleniem przy linii głównej:

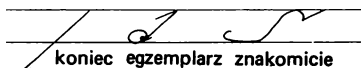
– stosuje się połączenie znaku „a” „t”:
aut(o)

W wypadku zbiegu znaków „aut” i „tor” „a” z „aut” łączy się z „tor”:

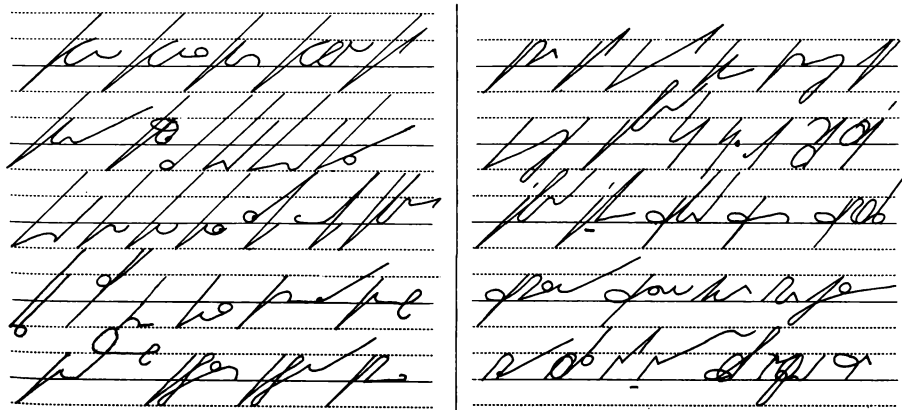

Skróty:

ĆWICZENIE 27

a.

Wzrostu i siły
wzrostu i siły

Wzrostu i siły
Wzrostu i siły

b. kompas, komu, znikomy, konar, concern, balkon, kontrabas, inkaso, Indie, interes, ekspres, egzema, transparent, autokar, monogram, komfort, komary, komasuje, concept, flakon, kontra, ingeruje, intercyza, eksmisja, autochton, monotonia, kombajn, Konrad, indeks, eksponat, autorski, komenda, internują, koń, ekspertyza, egzekwie

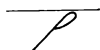
Wzrostu i siły
Wzrostu i siły
Wzrostu i siły
Wzrostu i siły
Wzrostu i siły
Wzrostu i siły
Wzrostu i siły

Wzrostu i siły
Wzrostu i siły
Wzrostu i siły
Wzrostu i siły
Wzrostu i siły
Wzrostu i siły
Wzrostu i siły

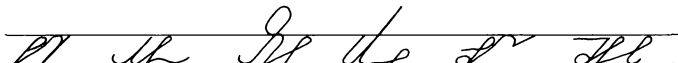
d. Stare zamki miały duże komnaty. Komary dają się mocno we znaki. Prasa różnie komentuje te ekscesy. Kompozytor świetnie wykonał serenadę. Koncert rozpoczęto symfonią. Ekstern zdaje egzaminy. Nuży nas już ta monotonia. Inkasent pobiera opłaty. Autobus mknie szosą. Autor zamierza napisać nową powieść. Interesuje nas ten temat.

INNE CZĄSTKI WYRAZÓW I ZASADY UPRASZCZANIA PISOWNI

1. CZĄSTKI WYRAZOWE

tk(a)
dk(a)

– rozpoczyna się pętelką jak „m” i kończy się ostro jak „k”:

tkwi spotkanie sylwetka pobudka odkrycie ukradkiem

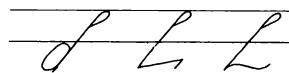
Znak „tk-dk” obejmuje grupy zgłoskowe ze wszystkimi niemal samogłoskami; patrz przykłady podane niżej:

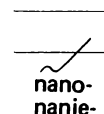
tak- taksa tartak -Dakar tek- Teksas zabytek apteka dekada tok- toksyna dok-

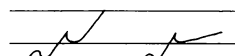
otok doktryna dokazuje tuk- sztuka tyk- konduktor Bątytek gotyk etyka

dyktando edykt

dokon- – jest to znak utworzony przez połączenie znaku „dk-tk” ze znakiem „kon”:

dokonał dokonuje dokonanie

nanaanie- – znak rozpoczyna się w środku pola dolnego znakiem „n” i kończy się w połowie pola głównego:

nanosi nanieście

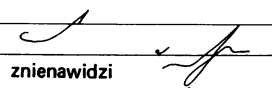

nienanieno- – znak rozpoczyna się w środku pola dolnego znakiem „nie” i kończy się w połowie pola głównego:

nienaganny nienoszony

Przed znakami podniesionymi do linii średniej znak „niena” należy umieszczać odpowiednio wyżej:

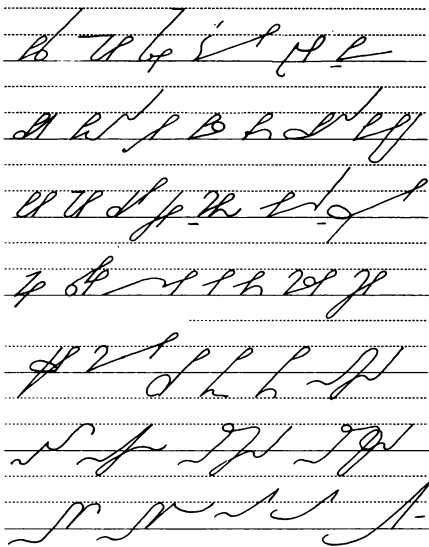
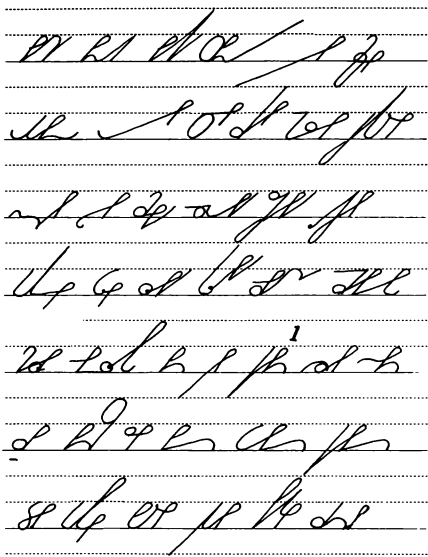

widzi nienawidzi

W wypadku łączenia „niena” oraz „nano” ze znakiem „z” stosuje się znak „zn”; „z” jako przyimek lepiej jest pisać przy tych znakach oddzielnie:

z nienawidzi z nienaganną

ĆWICZENIE 28

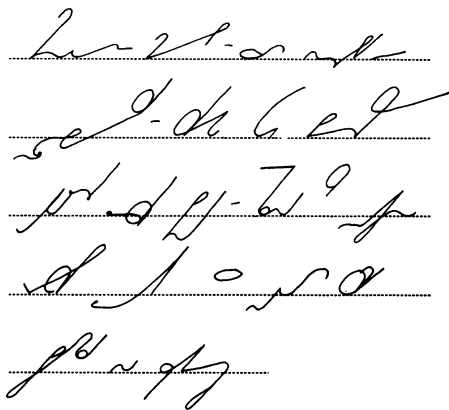
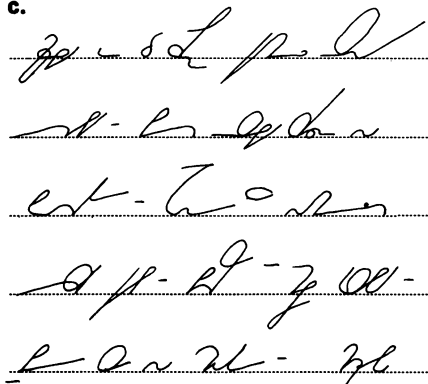
a.

b.

tkacz, nitka, zakrętka, gładka, statek, taki, galaretką, Dakota, tokarnia, dokazuje, motyka, dokona, nanosił, nienawiść, nadaremnie, klatka, sylwetka, słodka, użytek, zabytek, taksa, tokaj, dokładka, narkotyki, redyk, dokonali, nienaruszony, ulotka, saszetka, ktródka, otok, heretyk, dokonanie, gramatyka, nienasycony, dekoruje, dekolt, szufladka

c.

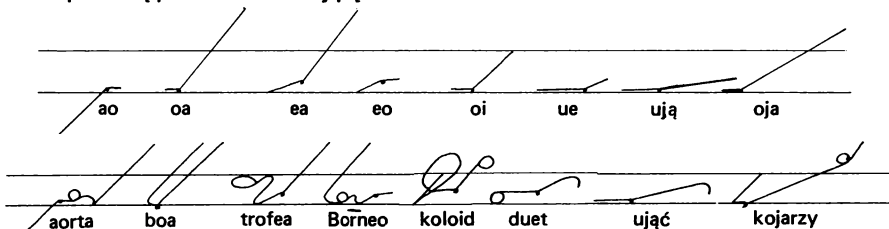

¹ Po „tk-dk” można pomijać „t” na końcu wyrazu, o ile nie spowoduje to dwuznaczności przy odczytywaniu.

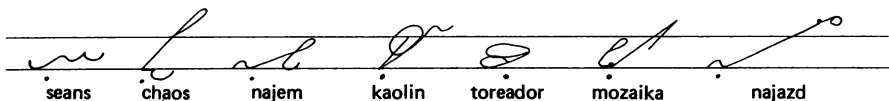
2. ZBIEG DWÓCH SAMOGŁOSEK

Zbieg dwóch samogłosek oznacza się w różny sposób, zależnie od rodzaju samogłosek i kolejności oraz miejsca ich występowania w wyrazie. Sposoby oznaczania są następujące:

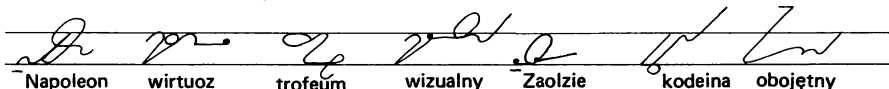
- 1) połączenie znaków dwóch samogłosek (lub znaków połączeń z samogłoskami) za pomocą prawoobrotowej pętliki:

- 2) oznaczenie jednej z samogłosek kropką, umieszczaną pod znakiem ją poprzedzającym (w ten sposób oznacza się tylko samogłoskę „a” w środku wyrazu):

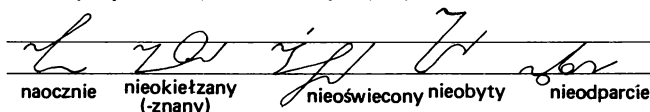
- 3) pominięcie jednej z dwóch występujących obok siebie samogłosek (oznacza się na ogół tę samogłoskę, która zapewnia poprawność odczytania wyrazu i jest łatwiejsza w łączeniu):

- 4) oznaczenie początkowych cząstek „nao-nieo” oraz „nau-nieu-neu” połączeniami „no” i „nu” (zasady łączenia tych znaków jak przy „o” lub „u”):

a) _____

 nao-nieo

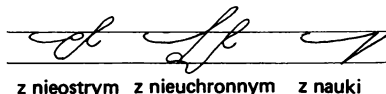

b) _____

 nau-nieu-neu

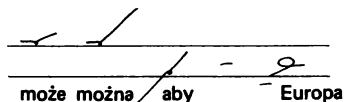

Przyimek „z” można oznaczać łącznie (w znaku „zn”):

Skróty:

(tworzone są przez powiązanie znaków alfabetycznych dwóch samogłosek wchodzących w skład wyrazu):

ĆWICZENIE 29

a.

szczęśliwy
nieustraszenie
nieustraszenie
nieustraszenie
nieustraszenie
nieustraszenie
nieustraszenie

nieustraszenie
nieustraszenie
nieustraszenie
nieustraszenie
nieustraszenie
nieustraszenie
nieustraszenie

b.

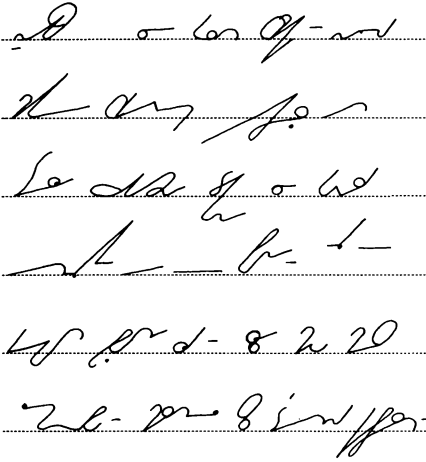
nieustraszenie
nieustraszenie
nieustraszenie
nieustraszenie
nieustraszenie
nieustraszenie

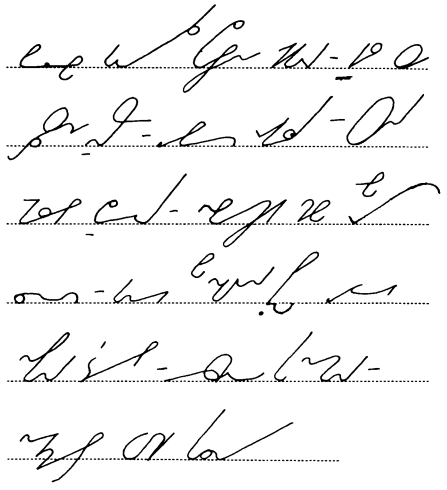
nieustraszenie
nieustraszenie
nieustraszenie
nieustraszenie
nieustraszenie
nieustraszenie

c.

aula, Genua, Borneo, słoiki, kakao, majonez, skaut, realny, nieostry, nieobyty, nauczyć, nieugaszony, nieubłaganie, Aurora, neon, znajomy, pauza, Orfeusz, nieodparcie, nieustannie, Zeus, nauka, gaik, toast, nieudolnie, seans, nieuchwytny, zaufał, nieokreślony, baobab, Beata, nieodwracalny, Majorka, nieokiełzany, nauczanie, kuluary

d.

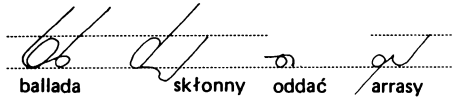

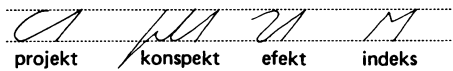
3. POMIJANIE NIEKTÓRYCH ZNAKÓW SPÓŁGŁOSKOWYCH

Przy pomijaniu znaków spółgłoskowych stosuje się następujące zasady:

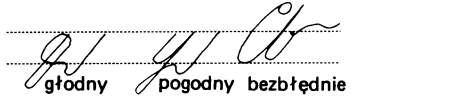
1) dwie jednakowe spółgłoski oznacza się tylko jeden raz:

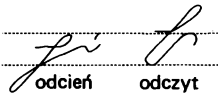
2) pomija się „t” i „s” po „k” na końcu wyrazu:

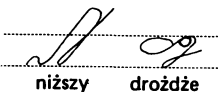
3) w końcowych częściach wyrazów pomija się „d” przed „n”:

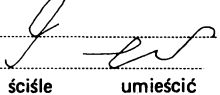

4) pomija się:

– „d” przed „c”
 „cz”:

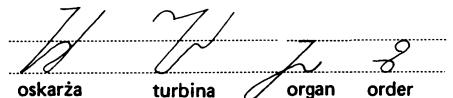
„t” przed „c”:

– „ż” przed „dz”
 i „sz”:

„c” w zbiegu
 „ści”:

5) w niektórych wyrazach pomija się:

– znak „r”:

– znak „w”:

pewny	Mazowsze rentowny	niedozowny

Skróty:

powód	ważny	przyczyna	pewien	wzajemny	wytyczne

ĆWICZENIE 30

a.

b.

efekt, prospekt, konspekt, oberża, odciąć, gnieźdża, przyjeżdża, pościg, pierścień, gościć, mściwy, turban, turkot, twardy, kosztowny, rozmieścić, wędrowny, porwoczy, wymowny, morski, arbiter

c.

d.

W tartaku wre praca. Miasto urzeka nas egzotyką. Atak został odparty. Werdykt już ogłoszono. Triest to duży port nad Adriatykiem. „Zemsta nietoperza” jest słynną operetką Straussa. Apteka sprzedaje różne leki. Krytyk ocenia sztukę. Nie-nawiść to wstrętne uczucie. Dokonano wymiany przewodów. Namoszę wszystkie dane na kartkę. Na Kaukazie są złoża różnych minerałów. Część arealů przypada na oziminy. Autokar został wynajęty. Nieumiejętnie zabrał się do pracy. Nóż jest nieostry. Tu mieści się rozlewnia octu. Przedwiośnie jest chłodną porą roku. Kostium jest bardzo szykowny. Trzeba umieścić tam podpis.

RDZENIE

Pod względem wielkości znaki rdzeni podzielić można – podobnie jak znaki alfabetyczne spółgłosek – na znaki duże i małe. W pierwszej grupie wyróżnia się dalszy podział znaków według wielkości na znaki jednomiarowe, dwumiarowe i trzymiarowe.

Przy łączeniu znaków rdzeni należy zachować zasady zgodne z ich cechami graficznymi.

1. ZNAKI DUŻE JEDNOMIAROWE

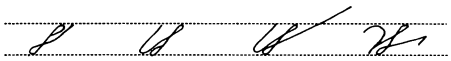
– znak rozpoczyna się w połowie pola głównego lewoobrotową pętelką wielkości 1/2 miary, a w części kreślonej od linii średniej do podstawowej biegnie jak znak „sw”:

stawka zestaw przedstawić zostawiać dostawać

– znak rozpoczyna się ostro przy linii średniej, biegnie pod kątem 45° ku linii głównej i kończy się prawoobrotową pętelką w połowie pola głównego:

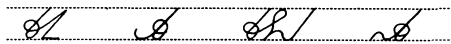
gotówka gotowy pogotowie zgotować

– znak rozpoczyna się na wysokości 2/3 miary pola głównego lewoobrotową pętelką wielkości 1/3 miary, biegnie ku linii głównej pod kątem 45° i kończy się prawoobrotową pętelką na wysokości 1/3 pola głównego:

 zdrowy pozdrów pozdrawia wyzdrowieje

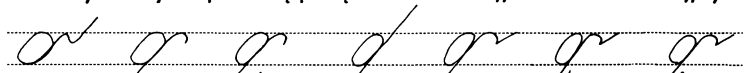

 przeciw

– znak składa się ze znaku „p” i – wykreślonej na nim, nieco powyżej linii głównej – lewoobrotowej pętelki wielkości znaku małego:

 przeciwno sprzeciw przeciwstawny naprzeciw

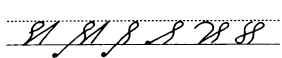
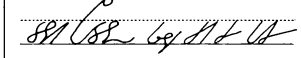
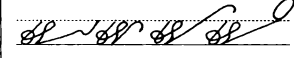
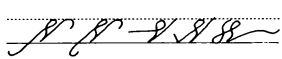
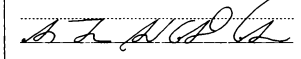
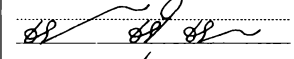
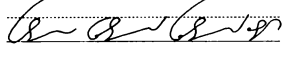
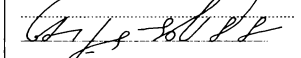
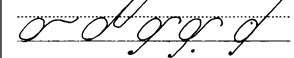
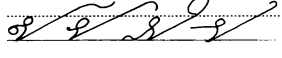
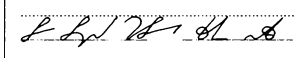
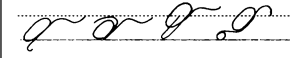
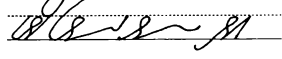
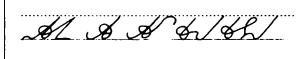
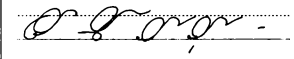

 licz

– znak wyrażony za pomocą połączenia znaku „l-t” ze znakiem „i-y”:

 liczny (liczony) rozliczyć rozliczać wlicza wliczcie wliczycie wliczacie

ĆWICZENIE 31

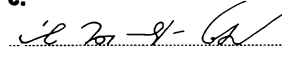
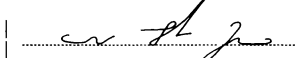
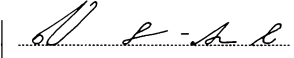
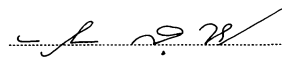
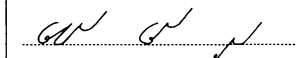
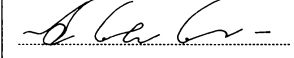
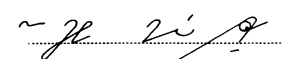
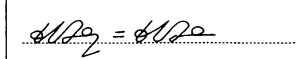
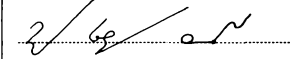
a.

b.

ustawa, postawić, przedstawiać, zostawiaj, gotowe, zgotowano, zdrowy, wyzdrowiał, przeciwstawienie, sprzeciwiał, liczny, wlicza, zastawił, przystawka, zestawiony, zagotować, pozdrawiał, wstawienie, nadstaw, rozgotowano, wyliczcie, wyliczycie, wliczacie, przestawiał, przestawianie

c.

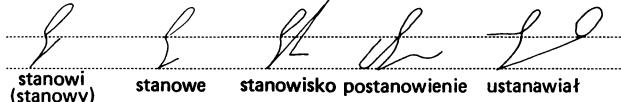
		
		
		

2. ZNAKI DUŻE DWUMIAROWE

2.1. Znaki dwumiarowe górne

 – znak rozpoczyna się od linii średniej pętelką wielkości 1 miary, a w części końcowej biegnie łukiem ku linii głównej:

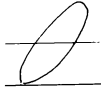
stanow
stanaw

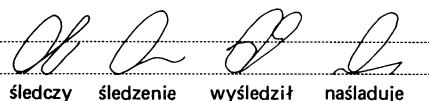
 – znak rozpoczyna się przy linii górnej zaokrągleniem wielkości 1/4 miary, biegnie pod kątem 45° do linii głównej, gdzie kończy się prawoobrotową pętelką wielkości 1/4 miary:

rząd(z-ż)
rząd(z-ż)

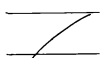

 – stosuje się znak „sł-śł”:

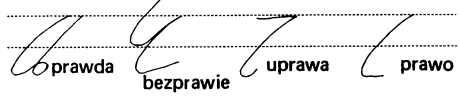
śled(z-ż)
ślad

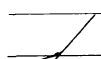

2.2. Znaki dwumiarowe dolne

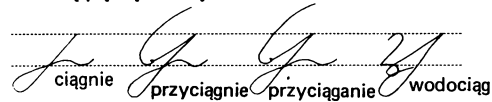
 – znak rozpoczyna się od linii średniej, przechodzi łukiem do linii dolnej, gdzie kończy się zaokrągleniem wielkości 1/4 miary:

praw(a)

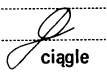

 – znak podobny do znaku „g” od znaku „g” różni się jedynie szerszą pętlą dolną:

ciąg

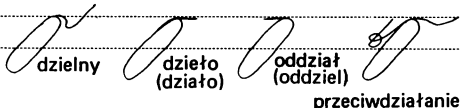

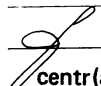
Przy łączeniu ze znakami lewoobrotowymi pętla nie zmienia kierunku kreślenia:

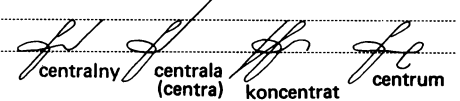
 – stosuje się znak „dz”:

dziel
dzieł
dział

 – stosuje się połączenie znaku „c” ze znakiem „tr”:

centr(al)

gład
gład

– stosuje się połączenie znaku „g”
ze znakiem „l-ł”:

gł
pogląd

gl
ogładny

gl
ogładany

ĆWICZENIE 32

a.

g l gl
g l gl
g l gl

g l gl
g l gl
g l gl

g l gl
g l gl
g l gl

b.

g l gl
g l gl
g l gl
g l gl
g l gl
g l gl
g l gl

g l gl
g l gl
g l gl
g l gl
g l gl
g l gl
g l gl

g l gl
g l gl
g l gl
g l gl
g l gl
g l gl
g l gl

c.

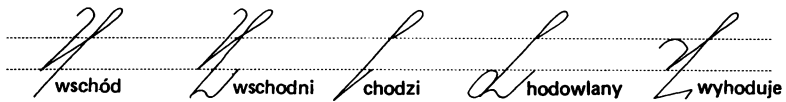
stanowić, ustanowi, zarząd, sporządzić, śledzić, pośledni, prawo, przeprawa, roz-
prawić, pociąg, wyciągnie, wodociąg, przedział, wydzielić przegłądał, oglądać,
stanowczy, przyrządza, poślad, prawnie, uprawiać, przyprawiony, przeciągać,
rozdzielają, centralny, przegład, zastanawiać, rozporządzać, wyszedził, prawostawny,
korkociąg, przydzielony, wygląda, sprawiają

3. ZNAKI DUŻE TRZYMIAROWE

—
—
—

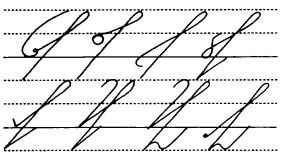
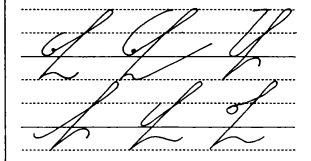
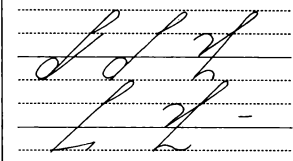
— chod(-z, -ż)
— chód
— hod(ow)

– znak rozpoczyna się przy linii średniej lewoobro-
tową pętlą wielkości 1 miary, biegnie pod kątem
45° do linii dolnej, gdzie kończy się ostro:

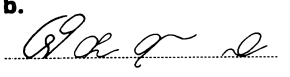

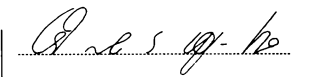
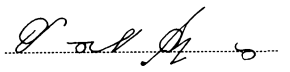
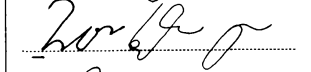
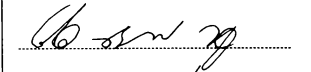

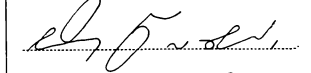
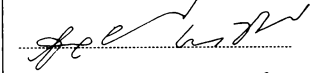
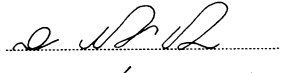
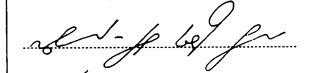
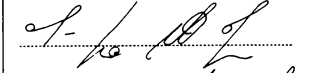
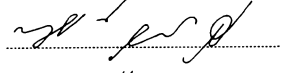
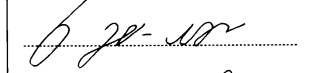
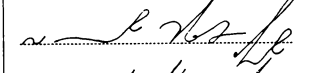
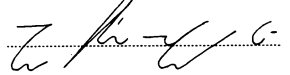
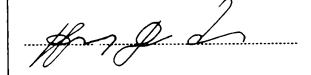
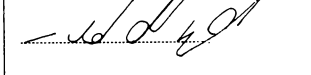

 wschód wschodni chodzi hodowlany wydukuje

ĆWICZENIE 33

a.

		
--	---	---

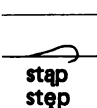
b.

4. ZNAKI MAŁE

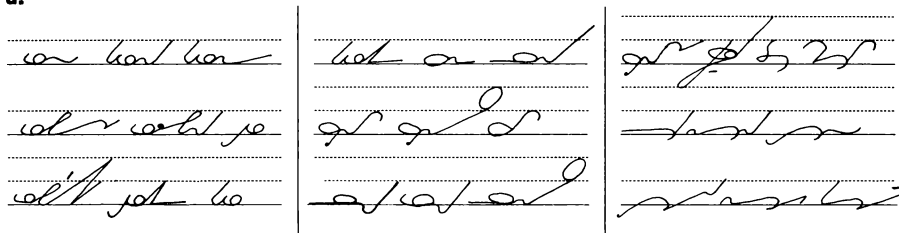

 — połączenie znaku „s” ze znakiem „r”:
 średnie śródmieście pośrodku

 — znak „tr-tor”:
 trudnić trudzić strudzony

 — znak „st”, uzupełniony zagięciem wielkości około 1/3 miary w polu dolnym:
 postępowanie ustąpić występek

ĆWICZENIE 34

a.

b.

obchody, wschód, chodzenie, hodowlany, średni, środek, wśród, trudny, utrudzić, występki, ustępuje, przychodzić, pochód, wyhodował, pośrednie, podstępny, rozchodzi, następnie, pochodnia, niedostępną

c.

Niedawno nastąpił rozruch turbiny. Wszystko przebiega sprawnie. Kombinat może zatrudnić spawaczy. Śródmieście to centrum miasta. Trzeba zawsze działać rozumnie. Przekazano nam to tylko do wglądu. Wytrawni fałszerze dobrze naśladowują autorów dzieł sztuki. Należy temu przeciwdziałać. Po transmisji meczu nastąpi przerwa w programie. Pracuje od lat na tym stanowisku. Dosyć trudno jest nanieść poprawki. Odroczone rozprawę. Dokładne przyrządy wykryją wszystko. Trzeba podjąć środki zaradcze. Opium silnie działa. Ciągną tu liczni przechodnie.

SKRÓTY

1. ZASADY SKRACANIA

Budowa pisma stenograficznego jest bardzo zwięzła już w zakresie samych znaków alfabetycznych i znaków cząstek słowotwórczych. Jednak rozwinięcie odpowiedniej biegłości w stenografowaniu zależy również od innych czynników, wśród których istotne miejsce zajmuje szeroko rozbudowany system skracania.

Skracanie obejmuje pojedyncze wyrazy lub zestawy po kilka wyrazów, w związku z czym odpowiedniki form skróconych noszą nazwę skrótów lub frazeogramów. Celem skracania jest maksymalne uproszczenie pisowni różnych, często powtarzających się wyrazów oraz popularnych zwrotów. Niektóre sposoby tworzenia skrótów i frazeogramów zostały omówione w materiale wprowadzającym skróty podstawowe, zwane też znacznikami.

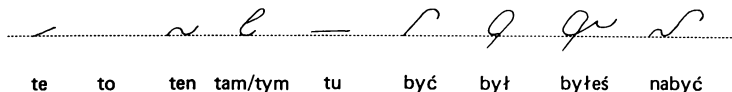
Według zasad tworzenia skróty dzieli się na kilka grup, a mianowicie na skróty początkowe, końcowe, mieszane, nieprawidłowe i obrazkowe.

Skróty początkowe powstają na zasadzie zapisywania początkowego znaku lub początkowej części wyrazu skracanego:

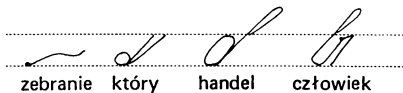
Jest to najbardziej rozpowszechniona forma skrótów. Swoją popularność zawdzięczają one dużej sugestywności. Są łatwe do przyswojenia i zapewniają poprawność tłumaczenia.

Skróty końcowe są oznaczane końcowym znakiem lub końcową częścią wyrazu skracanego. Często charakteryzuje je zmieniona pozycja w układzie linowym:

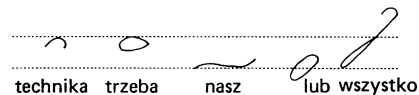
Ze względu na mało sugestywną formę graficzną i większe trudności w ich opanowaniu są mniej popularne od skrótów poprzednich. Tym niemniej dzięki możliwości zastosowania jednakowych kryteriów ich tworzenia skrótów końcowe są bardzo pomocne przy skracaniu niektórych wyrazów i tworzeniu ich form pochodnych.

Skróty mieszane są tworzone przez graficzne powiązanie początkowej i końcowej części wyrazu:

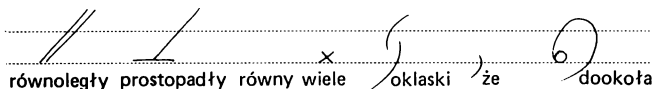
Skracają one dość długie i niejednokrotnie skomplikowane pod względem graficznym wyrazy, co z punktu widzenia sprawności stenografowania jest bardzo korzystne.

Skróty nieprawidłowe tworzy się w sposób typowo umowny:

Skróty te wymagają wyjątkowo dobrego opanowania pamięciowego. Wprowadzanie znaki określające skracane wyrazy na ogół są z nimi związane, jednak deformacja, zmiana położenia lub zmiana zasad kreślenia powodują wypaczenie właściwego obrazu.

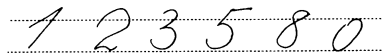
Skróty obrazkowe (ideogramy) – są to znaki oznaczające czynności lub pojęcia:

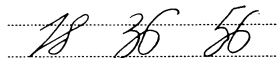
Nie jest to oczywiście zbyt duża liczebnie grupa skrótów, ponieważ graficzne możliwości ich tworzenia są ograniczone.

Do oznaczania liczebników głównych i porządkowych, liczb ułamkowych i procentowych, określeń czasu oraz członów wyrazów złożonych są wykorzystywane znaki cyfr.

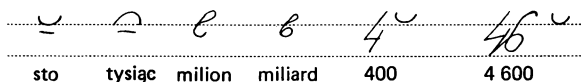
Cyfrы mają wielkość 1 1/2 miary (zero – 1 miara):

W liczbach cyfry – w miarę możliwości – łączy się ze sobą:

Dla liczb z zerami stosuje się skrót:

Liczebniki porządkowe, liczby ułamkowe, liczby procentowe, kwartały, lata i wyrazy złożone z liczbami oznacza się w niżej podany sposób.

Liczebniki porządkowe: 1 2 9
 pierwszy drugi dziewiąty

Liczby ułamkowe:
 a) jedność w liczniku: 3 4 8 b) licznik większy od jedności: 3 6
 $\frac{1}{3}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{8}$ $\frac{3}{4}$ $\frac{6}{7}$

Liczby procentowe: 3 10 Kwartały (wyraz „kwartał” pomija się): 2 3 4
 3% 10% I kwartał II kwartał itd.

Lata:
 a) bieżące stulecie: 67 04 14 b) poprzednie następne stulecia: 1773 1848
 1967 1904 1914 1773 1848

Wyrazy złożone: 5 10 100 1000
 pięćlatka 10-lecie (dziesięciolecie) 100-lecie (stulecie) 1000-lecie (tysiąclecie)

Inne połączenia: 3 10 100 1000
 trzy razy potroić rozdziwić rozdwojony potrójny

Przy ustalaniu oznaczeń dla skrótów wyrazów wzięto pod uwagę konieczność ewentualnego łączenia ich z początkowymi lub końcowymi częstkami wyrazów. Przez dopisanie znaków przedrostków i zakończeń wyrazów do skrótów podstawowych uzyskuje się ich formy pochodne:

k k h 7 ? 7 7
 kierunek kierunki względny uwzględnić waga uwaga uważny

Omówione zasady tworzenia skrótów stanowią podbudowę teoretyczną dla skracania logicznego, które polega między innymi na podobnym upraszczaniu zapisu wyrazów nie ujętych w niżej podanym zestawieniu skrótów stałych.

Poza przedstawionym wyżej podziałem wśród różnych form skróconych można wyodrębnić grupę skrótów bardzo popularnych (występujących w różnych tekstach) i grupę skrótów ściśle specjalistycznych (pojawiających się tylko w tekstach o określonej tematyce). Z tworzeniem tych ostatnich wiąże się konieczność posiadania pewnej wiedzy z zakresu stenografowanej tematyki, bowiem prawidłowe odczytanie skrótów związanych z terminologią nieznannej dziedziny może okazać się bardzo trudne, a nawet wręcz niemożliwe.

Wniosek stąd taki: choć skróty – jako te najbardziej uproszczone formy zapisu stenograficznego – są na pewno pożądane z punktu widzenia szybkości stenografowania, to jednak nie można ich tworzyć za wszelką cenę. Przesłankami decydującymi o wprowadzeniu skrótu powinny być: częstotliwość występowania, gwarancja właściwego odczytania oraz odpowiednio duże graficzne uproszczenie pełnej formy wyrazu.

2. ZESTAWIENIE SKRÓTÓW

2.1. Skróty początkowe

A. Skróty oznaczone jednym znakiem spółgłoskowym, grupą spółgłoskową lub grupą zgłoskową:

a) skróty jednomiarowe:

fakt ma minister po pod praca swój świat waga Warszawa wyżej
front Francja klasa (kultura) kraj Kraków plan polityka Polska (własny) walcu warunek strona

b) skróty dwumiarowe:

– górne:

bardzo choć czas przed skutek słowo towarzysz względ blok charakter zwany członek

– dolne:

cel co gospodarka koniec szkoła towar granica

c) skróty trzymiarowe:

komitet

d) skróty małe:

na raz rzecz sam znaczenie trud już jest

B. Skróty oznaczone samogłoską oraz częścią początkową wyrazu:

Ańgla armia autonomia aktyw albo agencja agronom akademia aktualny

Ameryka aparat artykuł atmosfera autentyczny autorytet Austria Australia

awangarda eksport ekonomia energia ewentualnie inwentarz inżynier istnieć

obowiązek obywatel ogólny olbrzymi oświata oto-otóż układ upływ ustrój

C. Skróty oznaczone częścią początkową wyrazu z samogłoską:

będzie głęboki lecz (leży) ręczyć ciężki kiedy między siebie

twierdzić
 wbrew
 zwięzły
 analiza
 manifest
 rychły
 zwyczaj
 bądź

Europa
 flota
 łączyć (tożyć)
 młody
 mowa
 ogromny
 robić
 tworzyć
 długo

duży
 główny
 grupa
 krótki
 Kanada
 ludzie
 mówić
 prócz
 przypuszczać

D. Skróty wieloznakowe:

dostateczny
 dyscyplina
 jeden
 naród
 rezerwa
 rezultat
 rynek
 sesja

termin
 zjazd
 dowód
 finanse
 forma
 fundusz
 kapitał
 katastrofa

kategoria
 każdy
 kierunek
 kolektyw
 kredyt
 ledwie
 literatura
 maksimum

materiał
 miejsce
 miesiąc
 minimum
 minuta
 nawet
 pokój
 pomoc

pośpieszny
 potężny
 proletariat
 propaganda
 rewolucja
 rozkwit
 rozwój
 różny

sekunda
 sposób
 stopień
 strategia
 sukces
 system
 sytuacja
 traktat

transport
 wewnątrz
 wymaga
 zupełny
 bank
 biblioteka
 bowiem
 budowa

budżet
 burżuazja
 czerwiec (czerpać)
 doskonały
 fabryka
 historia
 kilka
 niezwłocznie

pełny
 problem
 wielki
 szybko
 tylko
 przynajmniej
 wspaniały
 zaborczy

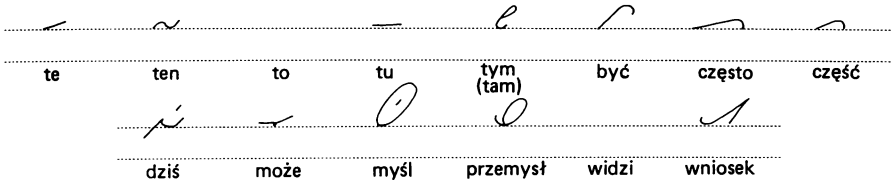
związek
 gatunek
 generał
 Japonia
 konferencja
 magazyn
 maszyna
 proces

szeroki
 sztab
 w ogóle
 wycieczka
 zadanie
 zapytać
 zasada
 zawisły

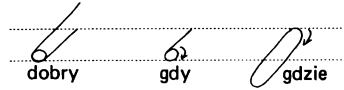
zgoda
 zresztą
 komplet

2.2. Skróty końcowe

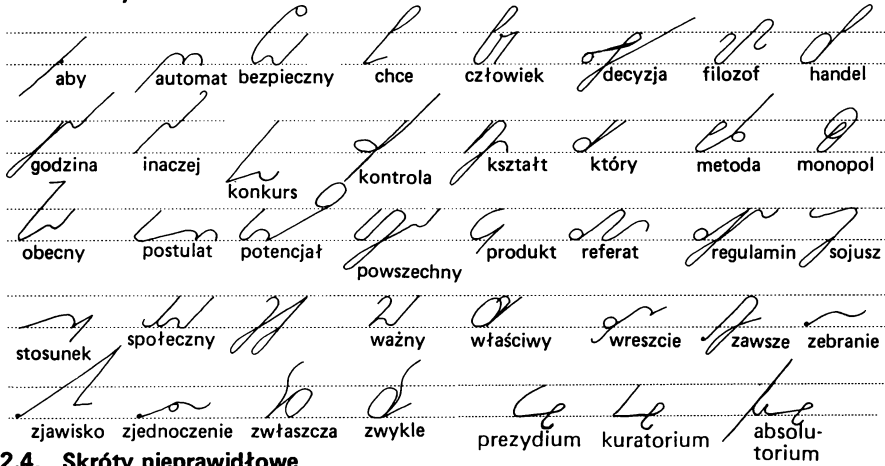
A. Wypisanie zakończenia na linii średniej:

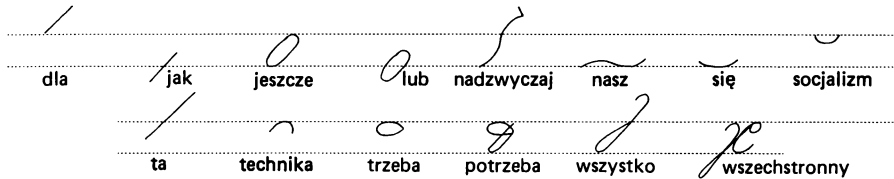
B. Wypisanie zakończenia na linii głównej:

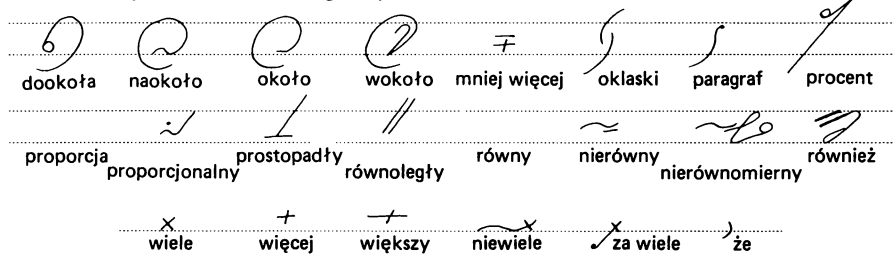
2.3. Skróty mieszane

2.4. Skróty nieprawidłowe

2.5. Skróty obrazkowe (ideogramy)

2.6. Nazwy miesięcy i dni tygodnia:

Nazwy miesięcy:

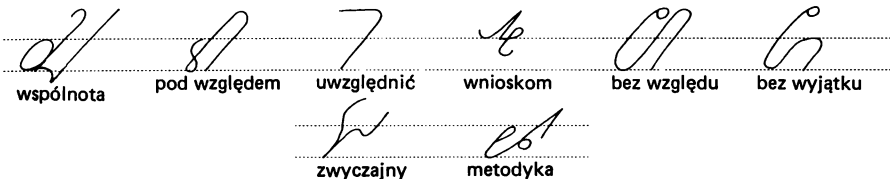
Styczeń
Luty
Marzec
Kwiecień
Maj
Czerwiec
Lipiec
Sierpień
Wrzesień
Październik
Listopad
Grudzień

Nazwy dni tygodnia:

Niedziela
Poniedziałek
Wtorek
Środa
Czwartek
Piątek
Sobota
Niedziela

2.7. Formy pochodne skrótów

agronomia	aktywny	aktywnie	uaktualnić	uaktywnić	najbardziej	nie bardzo
bądźcie	będziemy	niezbędny	nabyć	odbyć	przebyć	
przybyć	byłbym	bylibyście	ubezpieczenie	celny	dotychczas	ówczesny
nie chce	udoskonalić	dobrobyt	fabrykat	prefabrykat		nie ograniczany
nieograniczony	jednostka	jednolity	jednakże	nie każdy	niekiedy	
kilkanaście	kilkakrotnie	kilkadziesiąt	koniecznie	mogło	można	
niebawem	niezwłocznie	zaledwie	magazynier	odmowa	namowa	przemówić
pomagać	proletariusz	pomyśl pomysł	oprócz	przede wszystkim	w rezultacie	
rzeczywiście	skutecznie	socialistyczny	technik	potwierdzić	stwierdzić	
tamten	tamtę	tamtędy	tym razem	potem (po tym)	tej	
od tej	teraz	tutaj	zakład	wykład	układ	
uwarunkować	bezwarunkowo	wewnętrzny	od zewnątrz	im większy	tym większy	

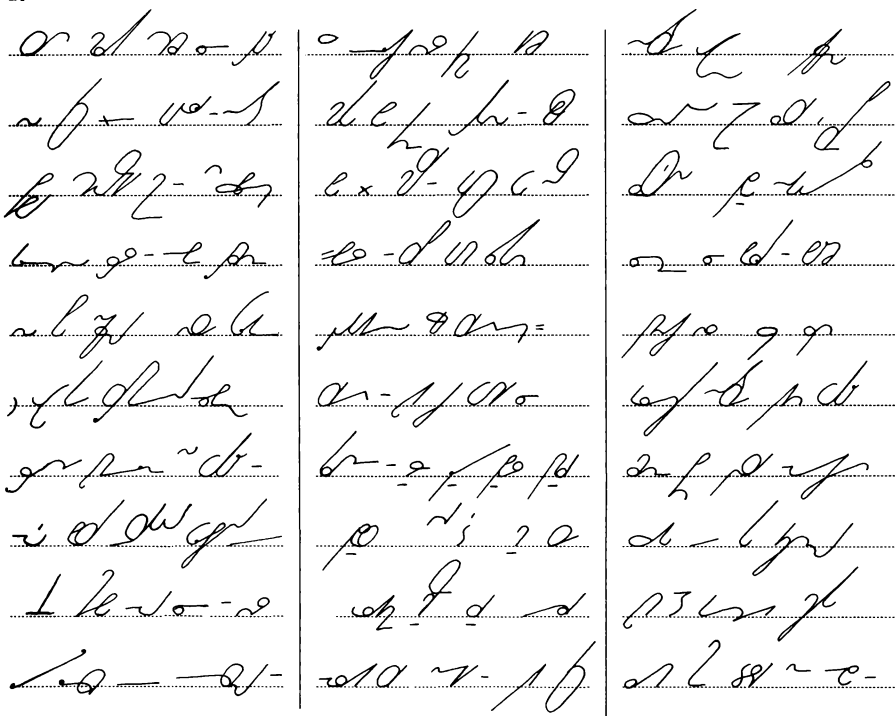

ĆWICZENIE 35

Napisać pod dyktando poznane skróty podane tłustym drukiem w alfabetycznym zestawieniu skrótów (s. 141 – 153). Zestawienie skrótów można podzielić do dyktowania na cztery części: A-G, H-N, O-R, S-Ż. Odczytać stenogram każdego odcinka i poprawić błędy.

ĆWICZENIE 36

a.

b.

dziewięćdziesiąt, siódmy, 1/18, 4/7, 23%, trzeci kwartał, 1992 r., 5-lecie, podwoić, potrójnie, poważnie, normalny, katastrofalny, szczęśliwy

GRAFICZNE ZAKOŃCZENIA WYRAZÓW

1. -UJE, -UJĄ, -UJCIE, -UJECIE, -NEMU

Końcówki „-uje”, „-ują”, „-ujcie” i „-ujecie” pisze się zgodnie z zasadami łączenia ich końcowych znaków po samogłosce „u”:

-uje	aktywizuje analizuje filozofuje wnioskuje	-ujają	aktywizują analizują filozofują wnioskuje	monopolizujecie centralizujecie manifestujecie agitujecie
-ujcie	aktywizujecie aktualizujecie fabrykujecie agitujecie	-ujecie	aktywizujecie aktualizujecie fabrykujecie agitujecie	

Końcówkę „-nemu” oznacza się przez połączenie „n” z „u”:

-nemu	materialnemu	celnemu	skutecznemu
-------	--------------	---------	-------------

Skróty:

idealny	indywidualny

ĆWICZENIE 37

a.

b.

c.

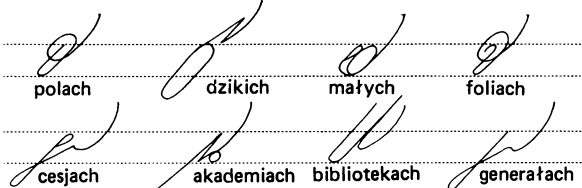
aktywizuje, analizują, celuje, buduje, obowiązują, interesują, informujecie, magazynujecie, potrzebujecie, gospodarujecie, projektujecie, rezerwujecie, wnioskuje, aktualnemu, idealnemu, indywidualnemu, fabrykuje, sekunduje, kierujecie, postępujecie, maksymalnemu, wyhoduje

2. -(I, J)ACH, -(I(-Y)CH; -(I, J)AMI, -(I, Y)MI; -EJ; -(I)EGO; -(O, OWE)GO; -OWEJ

W celu oznaczania końcówek wyrazów tej grupy stosuje się niżej podane specjalne znaki:

 - znak dwumiarowy górny, biegnący łukiem pochylonym pod kątem 45° od linii głównej do górnej:

-ach
-ych
-ich
-iach
-jach

 - znak nieco większy niż 1 miara, rozpoczynający się od linii głównej i biegnący pod kątem 30° do linii średniej, którą przecina swoim zakończeniem w formie zaokrąglenia w lewo (1/2 obrotu):

-ami
-imi
-ymi
-iami
-jami

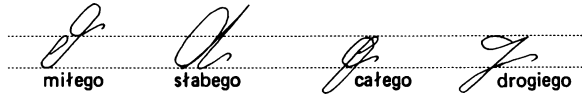
 - oznaczenie „j” na końcu wyrazu po samogłosce „e”:

-ej

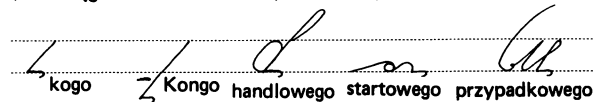
 - znak alfabetyczny „e” kończący się zaokrągleniem w prawo (wielkości 1/2 obrotu):

-ego

 - znak alfabetyczny „o” kończący się zaokrągleniem w prawo (zaokrąglenie wielkości 1/2 obrotu):

-go
-ogo
-owego

- znak alfabetyczny „o” kończący się zaokrągleniem w lewo (odwrotnie jak „-go”):

-owej

celowej planowej

- powiązanie znaku „n” ze znakiem „-ach”, „-ych”, „-ich”:

-nach
-nych
-nich
-niach

szynach wolnych tanich jaskiniach

aktywnych aktualnych *ale:* aktywach aktualiach

-nami
-nymi
-nimi
-niami

szykanami sprytnymi skrzyniami celnymi

ale: bibliotecznymi celami bibliotekami

Przy zakończeniach „-nej” i „-nego” można pomijać znak „n”, jeżeli nie utrudni to napisania i odczytania wyrazu:

pięknej celnej pięknego aktualnego *ale:* aktywnego zwalanej

uczynnej sumiennej jasnego monotonnego ochronnego

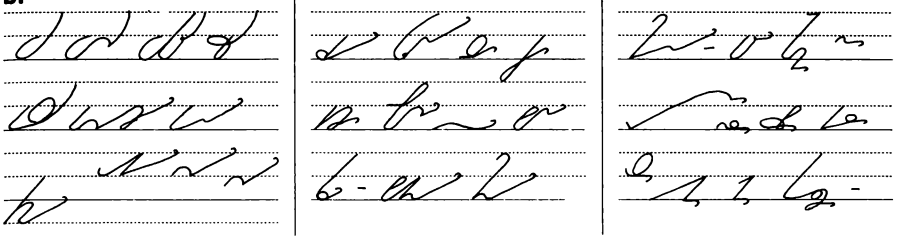
Skróty:

tych tymi tego tamtych tamtymi tamtego

ĆWICZENIE 38

a.

b.

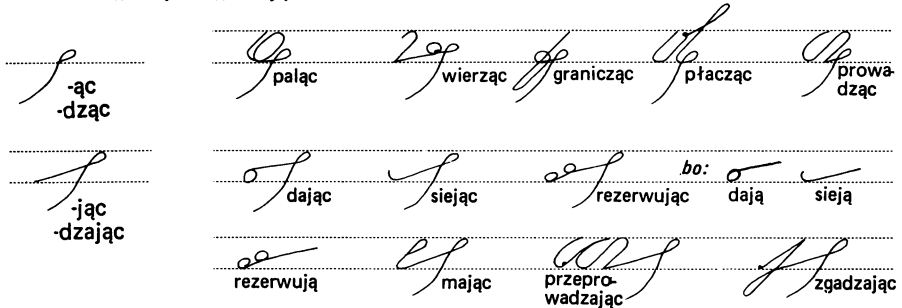

c.

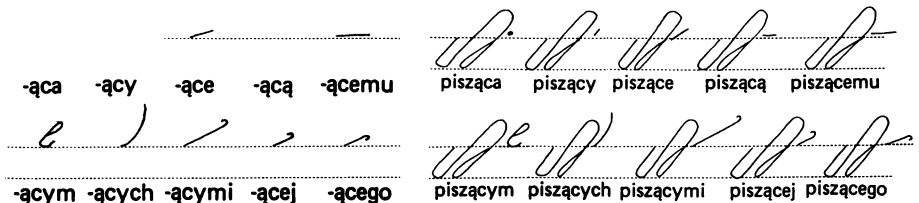
skałach, ostrych, górnych, plakatami, stopami, waszymi, podaniami, stałej, liczonej, miętego, skłonnego, rentownego, planowego, celowego, handlowego, eksportowej, stokami, groźnymi, przyborach, skromnych, kolej, kolejnej, materialnego, nadmiernego, kosztownego, stanowego, ciasnymi, przewodach, związanych, dzielnymi, dziełami, gruntownego, gruntowego, licznego, oddziaływowej, centralnymi, centralami, gotowego, nadwoziach, zakazanych, warunkowego, przemysłowej, następnego, nowej

3. -(DZ)ĄĆ; -(DZA)JĄĆ; -(DZ, J, DZAJ, WAJ)ĄĆA I POUCHODNE

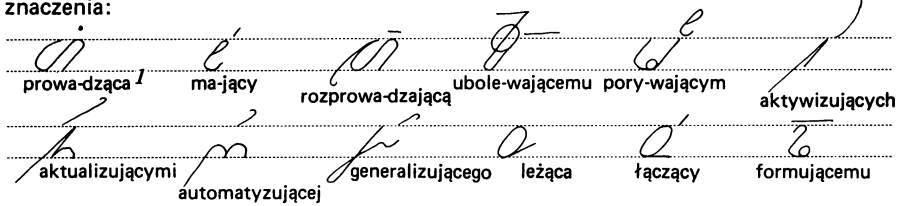
Końcówki imiesłowu nieodmiennego „-ać” i „-jąć” oznacza się przez połączenie znaku „c” tak jak po „o-a” i „io(ia)-jo(ja)”; końcówki te mają również dodatkowe znaczenia „-dząć” i „-dzając”:

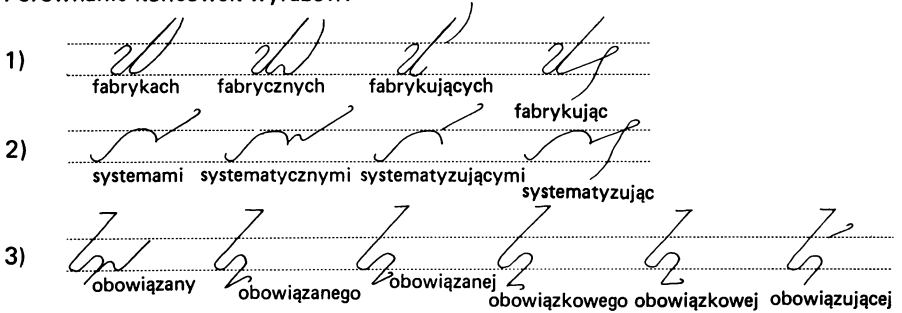
Przy oznaczaniu końcówek imiesłowu przymiotnikowego czynnego pisze się na linii środkowej znak kończący wyraz; do oznaczania „a” oraz „y” w końcówkach „-ąca” i „-ący” wykorzystuje się znaki diakrytyczne tych samogłosek:

Wymienione wyżej znaki końcówek imiesłowu przymiotnikowego mają dodatkowe znaczenia:

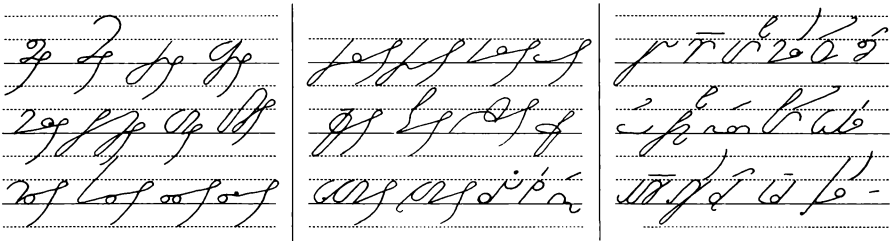

Porównanie końcówek wyrazów:

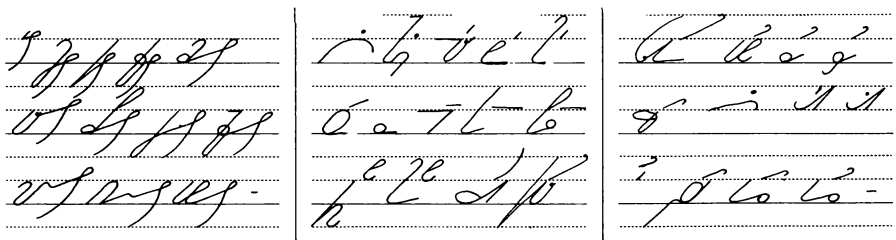

ĆWICZENIE 39

a.

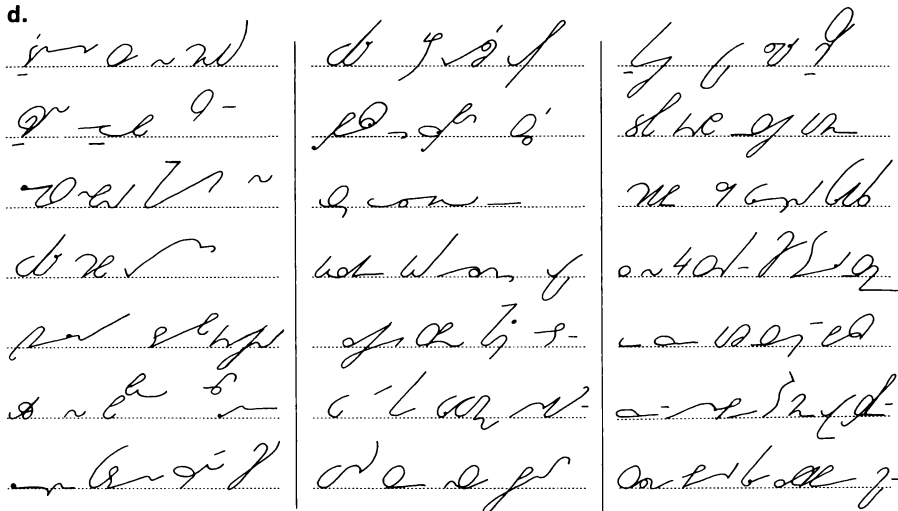
b.

¹ Przed końcówką „-ywająca” i jej pochodnymi zaznacza się samogłoskę „y” w poprzedzającej końcówkę części wyrazu; inne samogłoski w formach pochodnych się pomija.

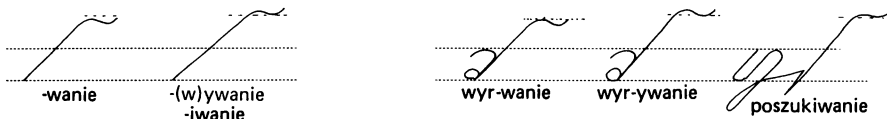
c. biorąc, udając, podając, budująca, rozkwitający, doskonalący, mechanizujących, pełniącego, rezerwującej, gospodarujący, handlującym, sytuującą, wymagającymi, magazynujące, procesujące, propagująca, nazywającej, przykrywającej, zgadzającej, decydującemu

d.

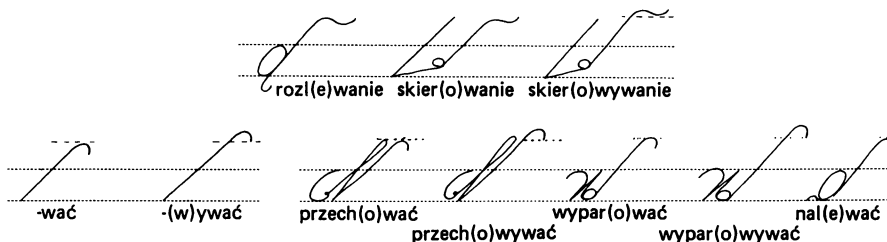

4. -(E, O)WANIE; -(W)YWANIE I POCODNE

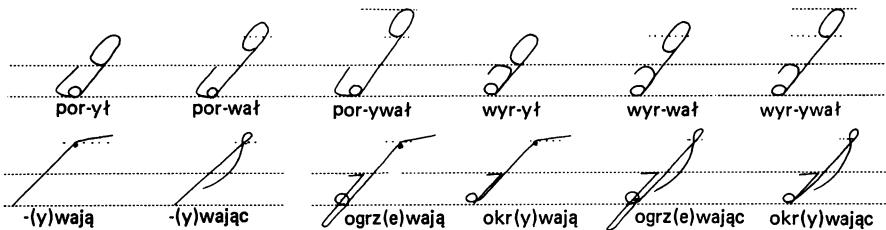
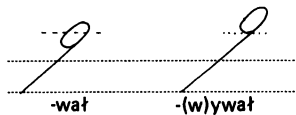
Wszystkie znaki końcówek tej grupy rozpoczynają się od alfabetycznego znaku końcowego samogłoski „a”, natomiast kończą się ostatnim znakiem brzmienia końcówki:

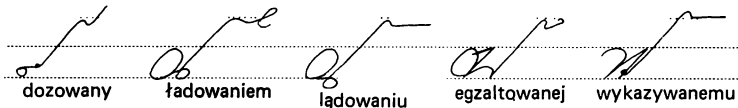
Przed znakami końcówek „-wanie” i „-(w)ywanie” (a także przed znakami następujących końcówek: „-wać”, „-wał”, „-wają”, „-wając”) pomija się samogłoski „e” i „o”:

W odróżnieniu od poprzednich znaków zakończeń tej grupy znak „ł” końcówek „-wał” i „-(w)ywał” jest umieszczany o 1/2 miary wyżej:

Na podstawie omówionych wyżej zasad można tworzyć dalsze formy pochodne:

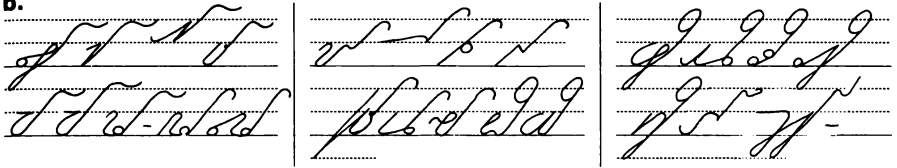

ĆWICZENIE 40

a.

b.

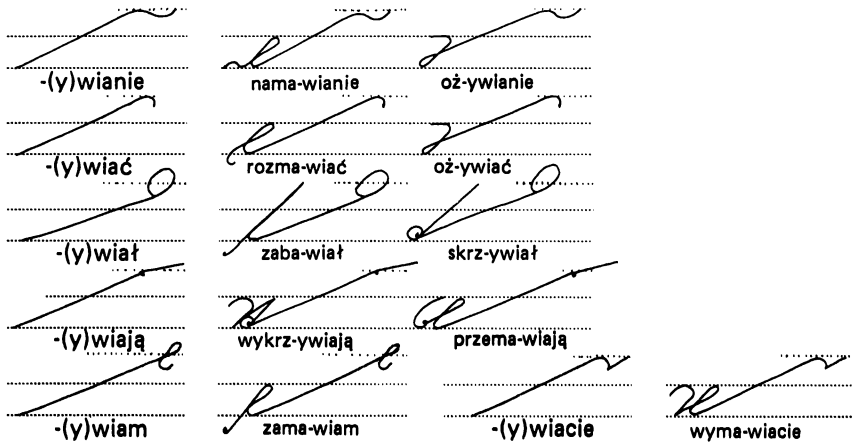

c.

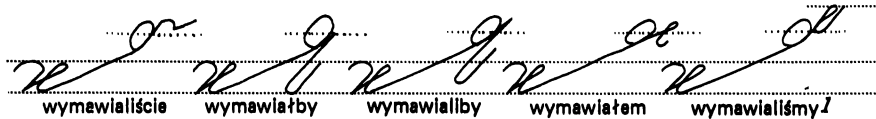
udawanie, skandowanie, nawoływanie, skazywanie, kupował, skasował, odpoczywał, polewać, modelować, przegrywać, porywają, spożywają, sekundować, transportować, realizowanie, traktowanie, prasowanie, instalował, sterować, ukrywają, stopniować, murowany, rozlewają, wymachiwał, hamować, umocowanie, zgadywać, przeżywał, polewając, rozlewać, poszukiwać, analizował, fabrykowanie, konferować, okrywając, nadzorowany, inwestowanie, inventaryzować, monopolizowanie, zszywają, centralizowanie, magazynowanie

5. -(Y)WIANIE I POCHODNE

Znaki końcówek tej grupy tworzy się podobnie jak znaki grupy „-wanie” z tą różnicą, że są one bardziej pochylone (kąt 30°):

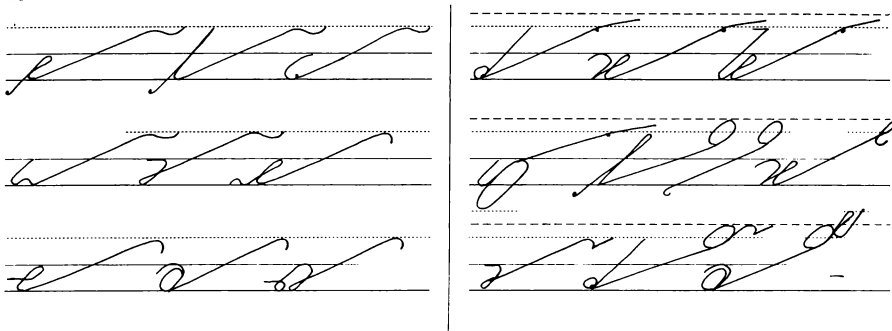
Inne formy pochodne:

¹ W końcowym „-śmy” pomija się znak „s”.

ĆWICZENIE 41

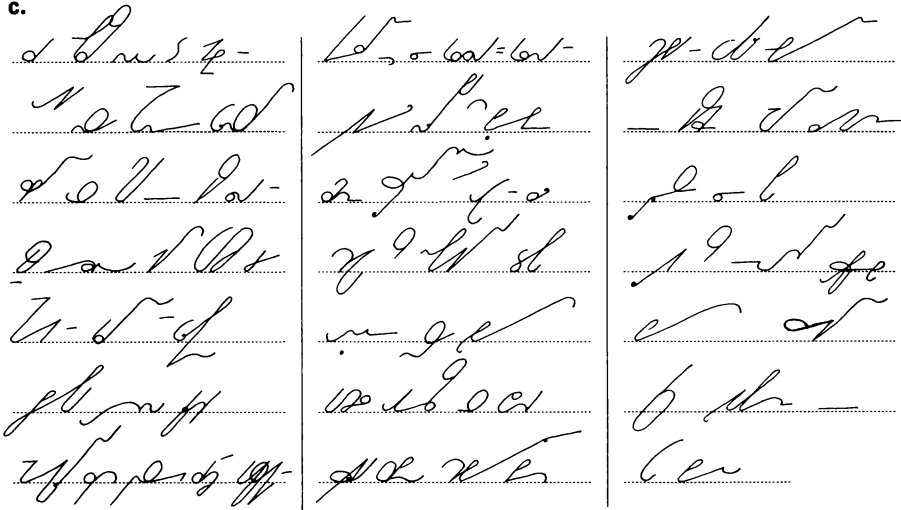
a.

b.

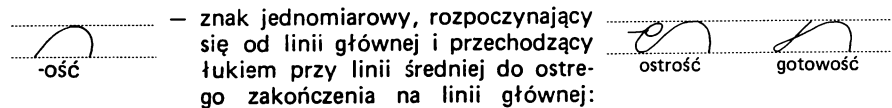
bawiać, podziwiam, wyławianie, ponawiacie, omawiają, odnawiany

c.

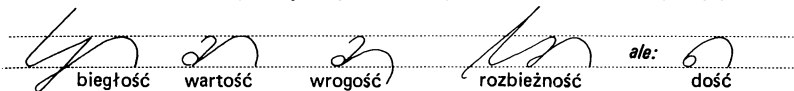

6. -OŚĆ; -(L)IWOŚĆ I POCHODNE; -(S, C, DZ)TWO

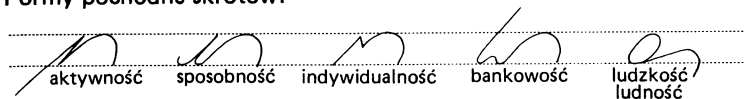
Dla oznaczania końcówek tej grupy wykorzystuje się niżej podane specjalne znaki:

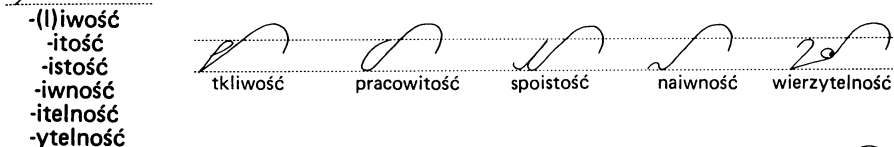
Przed znakiem „-ość” pomija się znak bezpośrednio poprzedzającej go spółgłoski:

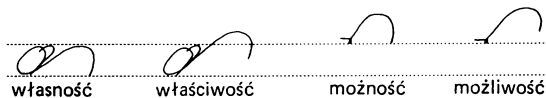
Formy pochodne skrótów:

Podniesienie znaku końcówki „-ość” o 1/2 miary nadaje mu nowe znaczenie:

Zróznicowanie znaków tych końcówek zapobiega dwuznaczności niektórych wyrazów:

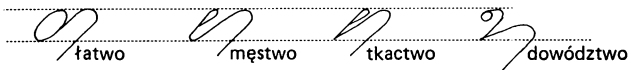
Skróty:

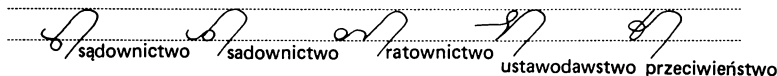
Znak „-two” ma nieco inną formę graficzną niż znaki omówionych wyżej końcówek tej grupy:

– znak rozpoczyna się na wysokości 3/4 pola głównego szerokim zaokrągleniem przy linii średniej i kończy się ostro w połowie pola dolnego (wielkość 1 1/2 miary):

-two, -stwo
-ctwo, -dztwo

Znakiem tej końcówki skracą się także dłuższe części wyrazu, jeżeli część początkowa wyrazu pozwoli na jednoznaczne odczytanie całego wyrazu:

Skróty:

państwo bezpieczeństwo bogactwo hutnictwo ministerstwo mocarstwo

przedsiębiorstwo racjonalizatorstwo społeczeństwo współzawodnictwo zwycięstwo przewodnictwo

ĆWICZENIE 42

a.

b.

c.

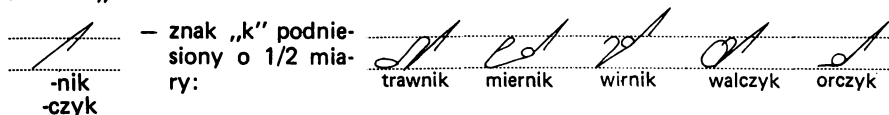
d.

złość, kolejność, zawziętość, pobłażliwość, ogrodnictwo, sąsiedztwo, rodzeństwo, gospodarstwo, elektryczność, niepodległość, miłość, słabość, zwiąźność, gadatliwość, malarstwo, lecnictwo, mnóstwo, członkostwo, przedsiębiorstwo, banko-

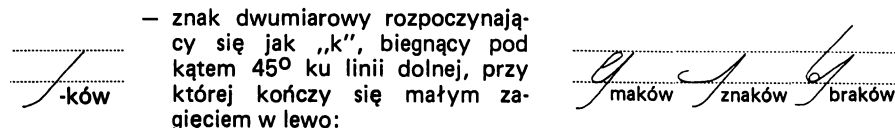
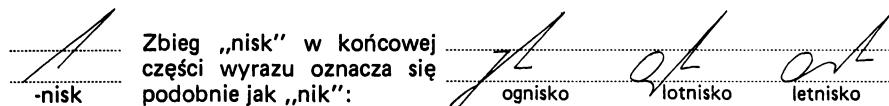
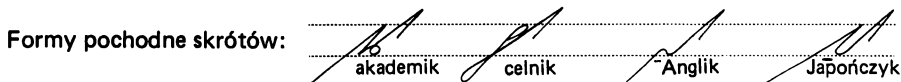
wość, rachunkowość, sadownictwo, sądownictwo, mocarstwo, punktualność, ludność, współzawodnictwo, zwycięstwo, świadomość, obywatelstwo, hutnictwo

7. -NIK; -CZYK; -KÓW; -NIKÓW; -CZYKÓW; -SKOP

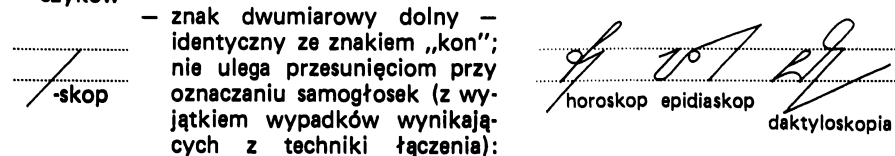
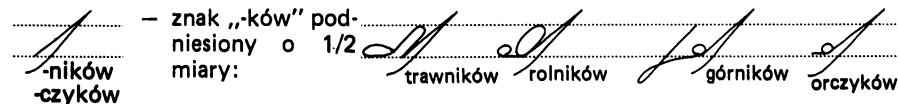
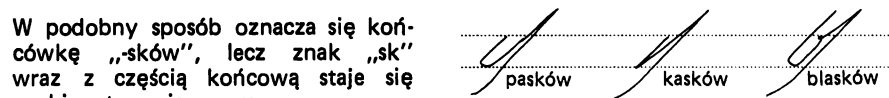
Znaki końcówek tej grupy wywodzą się od znaku „k” lub od znaków cząstek wyrazów z „k”:

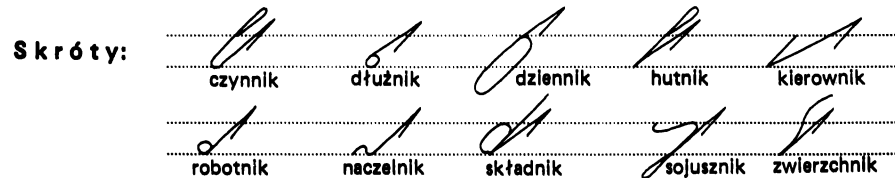
Formy pochodne skrótów:

W podobny sposób oznacza się końcówkę „-sków”, lecz znak „sk” wraz z częścią końcową staje się znakiem trzymiarowym:

Skróty:

ĆWICZENIE 43

a.

stłpmpf	stłpmpf	stłpmpf
stłpmpf	stłpmpf	stłpmpf
stłpmpf	stłpmpf	stłpmpf
stłpmpf	stłpmpf	stłpmpf

b.

stłpmpf	stłpmpf	stłpmpf
stłpmpf	stłpmpf	stłpmpf

c.

piórnik, wirnik, grzechotnik, namiestnik, ogień, przeciwnik, przewodnik, strażnik, licznik, wieków, znaków, nawyków, składników, kruków, wysoków, dłużników, zwierzchników, czynników, sojuszników, diaskop

d.

stłpmpf	stłpmpf	stłpmpf
stłpmpf	stłpmpf	stłpmpf
stłpmpf	stłpmpf	stłpmpf
stłpmpf	stłpmpf	stłpmpf
stłpmpf	stłpmpf	stłpmpf
stłpmpf	stłpmpf	stłpmpf
stłpmpf	stłpmpf	stłpmpf
stłpmpf	stłpmpf	stłpmpf
stłpmpf	stłpmpf	stłpmpf
stłpmpf	stłpmpf	stłpmpf

8. -IZM; -YZM; -ISTA; -YSTA

Przy oznaczaniu końcówek tej grupy stosuje się zasady łączenia znaków małych po „i-y”:

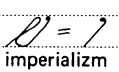
 - oznacza się przez połączenie znaku „i-y” ze znakiem „z”; przed znakiem tym pomija się poprzedzające go bezpośrednio spółgłoski, jeżeli początkowa część wyrazu pozwoli na jednoznaczne odczytanie wyrazu:

 archaizm rasizm aforyzm spiry(t)yzm

Często na zasadzie sugestywności skracają się dłuższe części wyrazu:

 daltonizm pesymizm dogmatyzm

Skróty:

 antagonizm demokratyzm komunizm faszyzm imperializm

 krytycyzm internacjonalizm leninizm militaryzm nacjonalizm

 racjonalizm patriotyzm hitleryzm

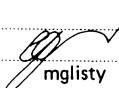
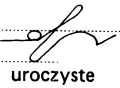
 - oznacza się znakiem „st” podniesionym po „i-y”; zasady pominięcia spółgłosek jak przy znaku „izm, -yzm”:

-ista
-ysta

 rasista pesymista daltonista kontysta

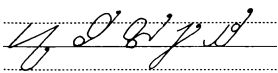
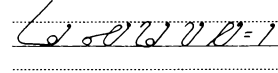
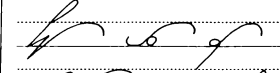
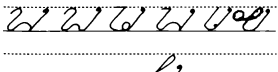
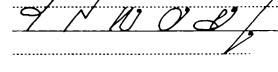
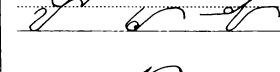
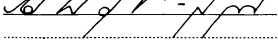
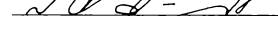
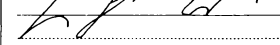
 rewolucjonista rewizjonista *bo:* rewolucja rewizjonizm
(umowne zróżnicowanie)

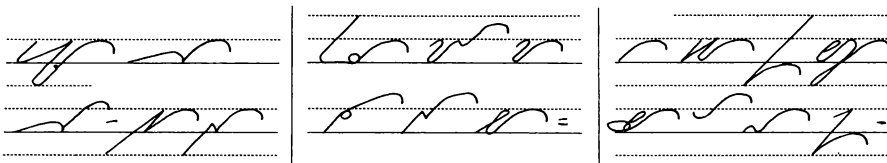
Z wyjątkiem samogłoski „a” wszystkie inne samogłoski oznacza się po tym znaku:

 mglisty uroczyste

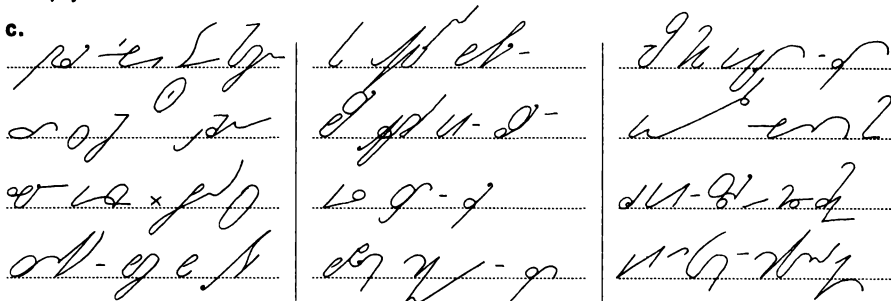
ĆWICZENIE 44

a.

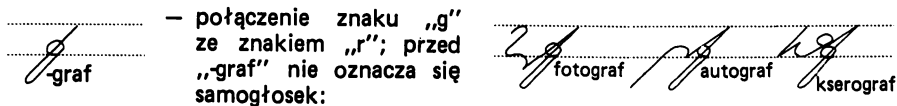

b. tragizm, cynizm, pesymizm, dogmatyzm, rowerzysta, kolorysta, oportunistą, oku-
lista, listy, archaizm, rasizm, dentysta, aforyzm, pesymista, mgliste, specjalista,
tradycjonalizm

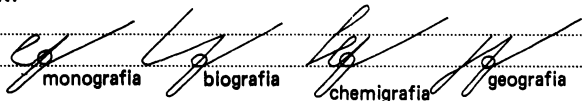

9. –GRAF; –LOG; –ŁOG; ŁÓG

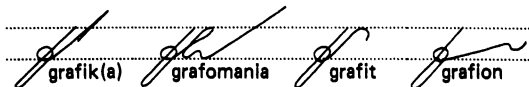
Oznaczenia końcówek tej grupy są związane graficznie z cechami znaku „g”:

Końcowe znaki wyrazu
dopisuje się do „graf”:

Znaku „graf” można użyć
do oznaczania innych czę-
stek wyrazu:

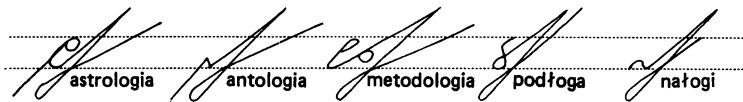

– znak trzymiarowy; rozpoczyna się ostro od linii górnej, biegnie
pod kątem 45° do linii dolnej i kończy się jednamiarową pętlą
zajmującą pole dolne (jak pętla „g”); niektóre samogłoski po-
przedzające znak pomija się:

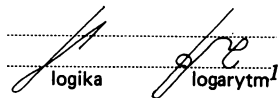
-log
-tóg
-tóg

Wszystkie znaki końcowe występujące po znaku „-log, -tóg, -tóg” dopisuje się:

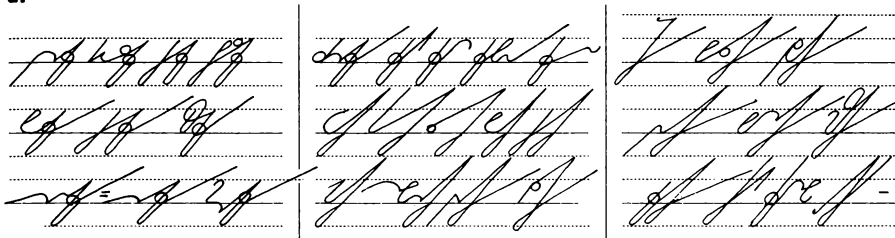

Znak „-log” stosuje się również do oznaczania początkowych części wyrazów:

ĆWICZENIE 45

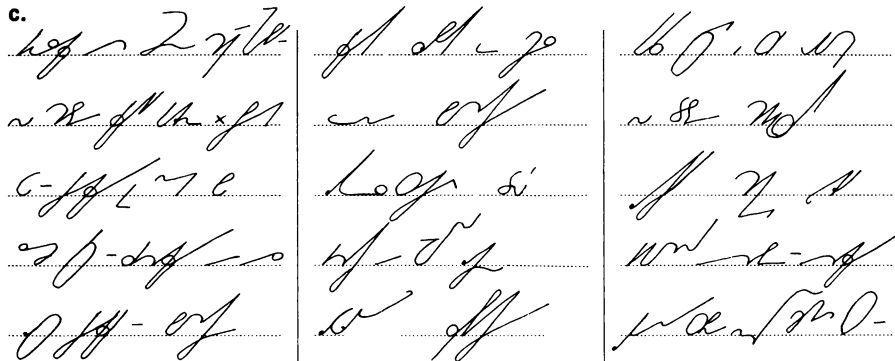
a.

b.

litograf, fotograf, kartograf, geografia, biografia, scenografia, kaligrafia, katalog, astrolog, kardiolog, stomatologia, geologia, archeologia, biologia, zoolog, rozłogi, psycholog, morfologia

c.

10. –LIWY; –TOR; –TUR(A); –N(I)AĆ; NAĆ

Końcówki tej grupy oznaczają się na różnych zasadach – w końcówce „-liwy” pomiąga się końcową zgłoszkę, pozostałe końcówki oznaczają się za pomocą znanych już znaków połączeń spółgłosek i poszerza się ich znaczenie:

 – połączenie znaku „-l-” ze znakiem „i”; połączenie przebiega według zasad łączenia „-l-” z poszczególnymi znakami; po znaku tym nie oznacza się żadnych samogłosek kończących wyrazy:

¹ Przy łączeniu ze znakami lewoobrotowymi pętla dolna zmienia kierunek kreślenia.

szkodliwy gorliwy chorobliwy złośliwy

Skróty:

sprawiedliwy możliwy niemożliwy

-tor
 -tur(a)

- znak „tr-tor“:

 lokator protektor garnitur awantura apretura

Skróty:

administrator agitator dyrektor dyktator faktura inicjator
 instruktor konstruktor nowator propagator wizytator aparatura

-nać
 -nać
 -niać

- znak „nt-nd“:

 zaczynać wspominać ominać tonać zabraniać ostaniać

-nacie
 -niacie

w kombinacie w pensjonacie zabraniancie skłaniancie

Skróty:

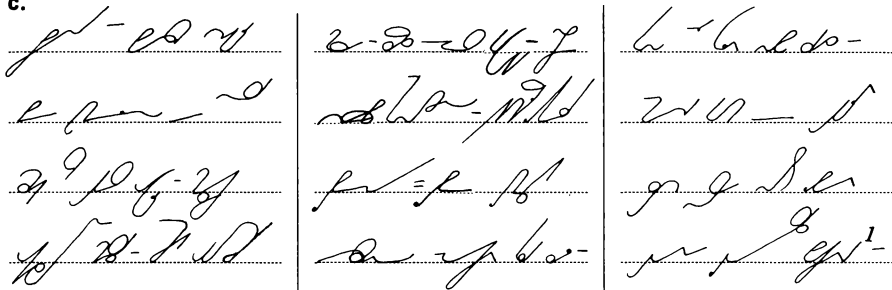
przyczyniać rozwinąć

ĆWICZENIE 46

a.

b. kłótlivy, szkodliwy, chorobliwy, żartobliwy, złośliwy, doktor, makulatura, uwer-
tura, obcinać, wspominać, stanąć, przeminać, dmuchnąć, pominąć, tknąć, zamie-
niać, wyganiać, przyczyniacie, adorator

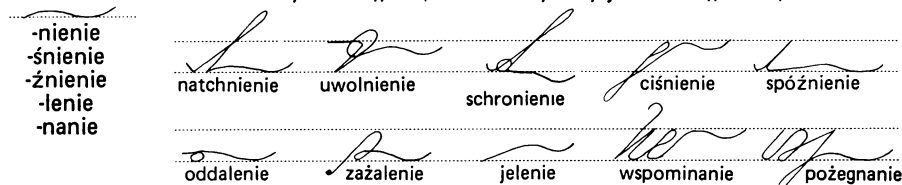
c.

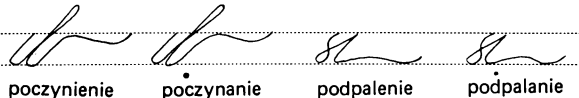
11. –(Ś, Ż)NIENIE I POCHODNE; –GNIENIE I POCHODNE

Końcówki tej grupy są graficznie do siebie podobne, różni je tylko inne położenie znaków w układzie liniowym:

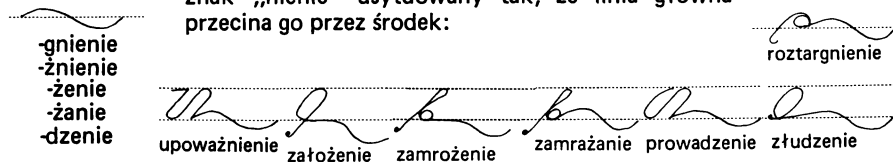
– rozszerzony znak „n” (znak identyczny jak skrót „nasz”):

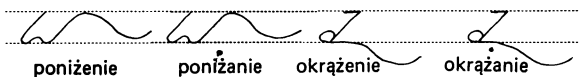
Ewentualne dwuznaczności rozwiązuje znak diakrytyczny „a”:

– znak „nienie” usytuowany tak, że linia główna przecina go przez środek:

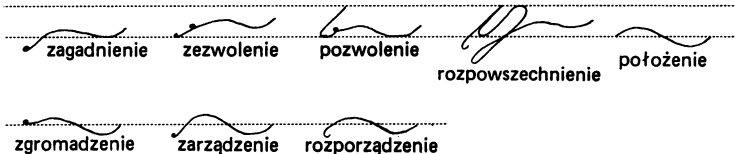

Ewentualne dwuznaczności rozwiązuje znak diakrytyczny „a”:

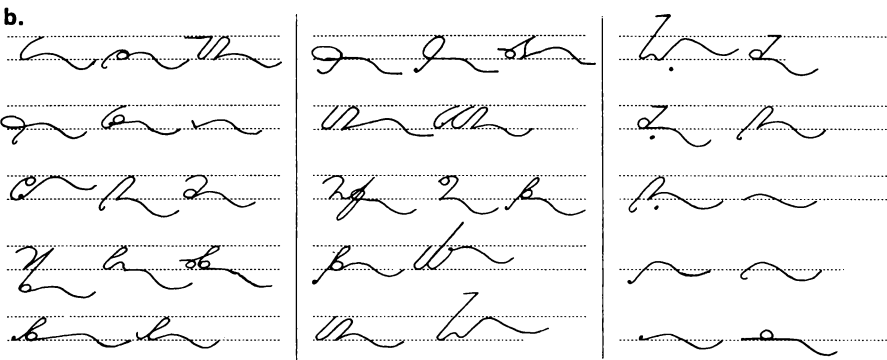
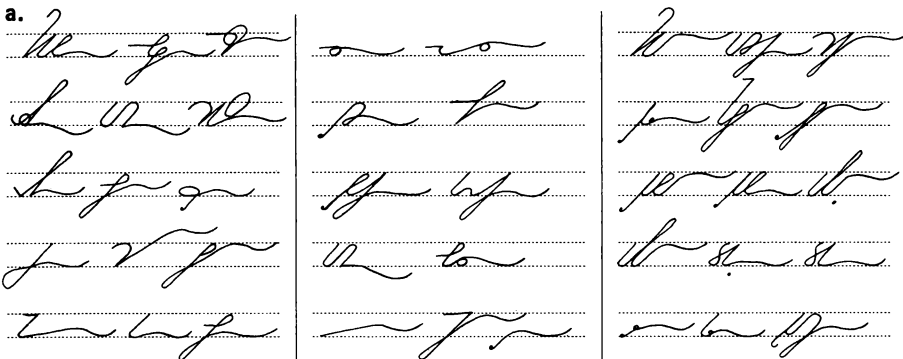

¹ Końcówkę należy czytać poprawnie: „magnaci”.

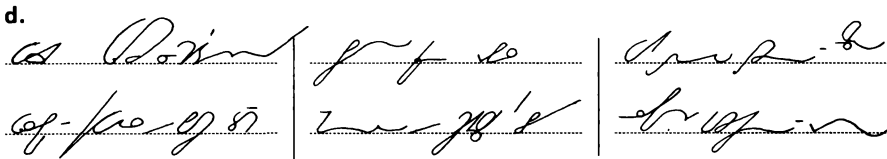
Skróty:

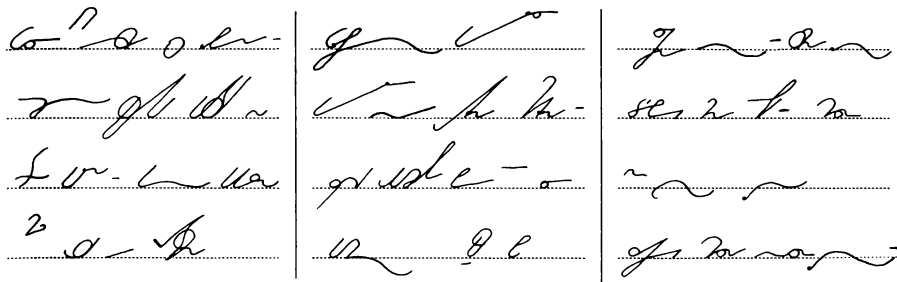

ĆWICZENIE 47

c.
 pełnienie, wzmocnienie, poczynienie, poczynanie, objaśnienie, zapalenie, naglenie,
 mielenie, wycinanie, drażnienie, drażnienie, odprężenie, okrążenie, okrążanie, wy-
 drażnienie, wydrażanie, zagrozdzenie, odprowadzenie, powodzenie, pograżenie, prze-
 ciążenie, spóźnienie, przyznanie

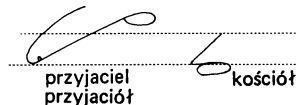

12. -TEL I POCHODNE; -(EJ, AJ)SZY I POCHODNE; -ENT; -ANT

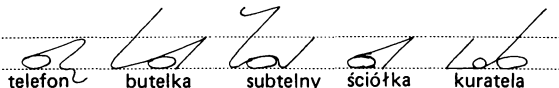
Dla oznaczania końcówek „-tel” i „-(ej, aj)szy” stosuje się nowe znaki; końcówkę „-ent, -ant” oznacza się znanym znakiem połączeń spółgłosek ze zmianą pozycji znaku w układzie liniowym:

 -tel
 -(ś)ciel
 -(ś)ciół

– znak w formie graficznej zbliżonej do „tr-tor” kreślony ruchem prawoobrotowym (odwrotnie niż „tr-tor”):

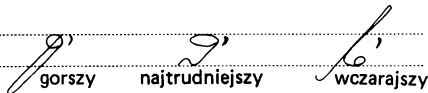

Znak ten można stosować także w innych miejscach wyrazu:

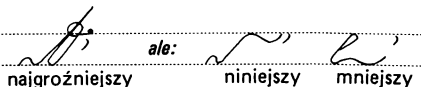

 -szy
 -ejszy
 -ajszy
 -niejszy

– znak mający formę apostrofu, pisany pod linią średnią:

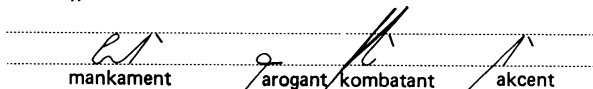

W znaczeniu „-niejszy” znak może być stosowany wówczas, gdy początkowa część wyrazu zapewni jednoznaczne odczytanie wyrazu:

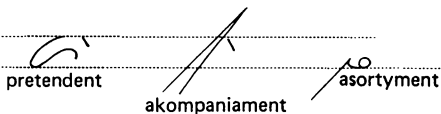

-ent
 -ant

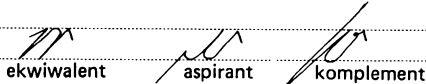
– znak „nt-nd” umieszczony pod linią średnią; przed tym znakiem pomija się często spółgłoski bezpośrednio poprzedzające końcowe „-ent”:

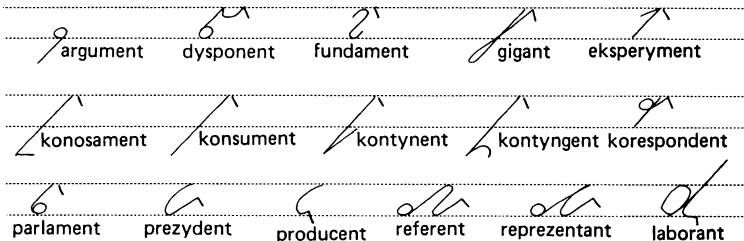
Często pomija się przed „-ent” dłuższe części wyrazów – zapisuje się tylko część sugerującą całość wyrazu:

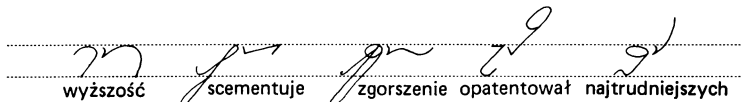
Jeżeli znak poprzedzający „-ent” znajduje się w pobliżu linii średniej, znak końcówki należy pisać łącznie:

Skróty:

Do znaków „-ent, -ant” oraz „-ejszy” można dopisywać znaki innych końcówek:

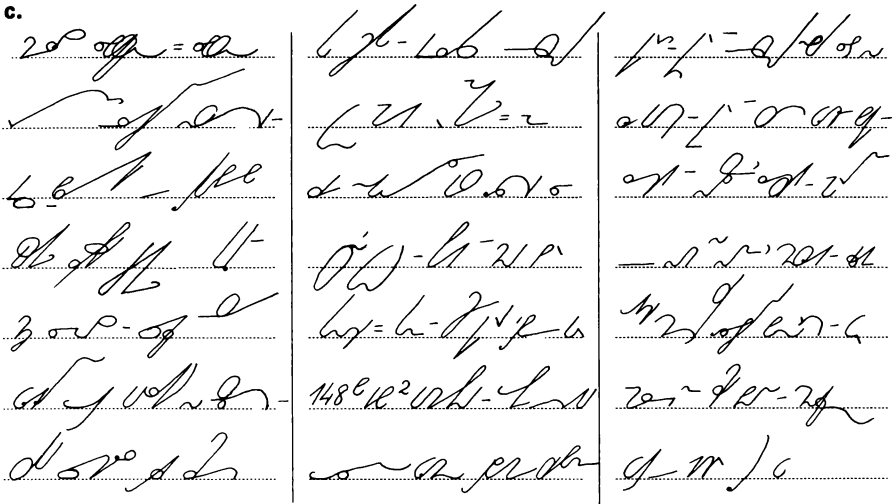

ĆWICZENIE 48

a.

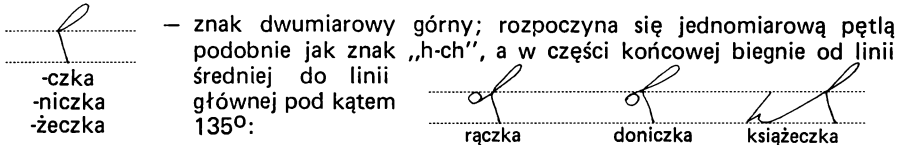
b.
fotel, motel, tropiciel, wielbiciel, telefon, telewizja, patelnia, starszy, słodszy, najdłuższy, krótszy, ważniejszy, pilniejszy, wczorajszych, najlżejszego, laborant, ornament, atrament, komplement, konosament, kontynent, kontyngent, konsument, testament

c.

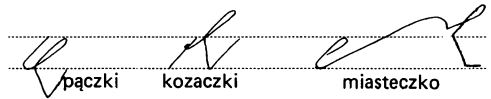

13. –CZKA I POCHODNE; –WKA I POCHODNE

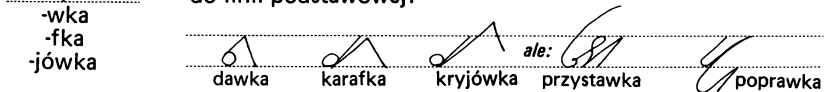
Końcówki tej grupy są oznaczane zupełnie nowymi znakami:

Wszystkie samogłoski oprócz „a” na końcu wyrazu oznaczają się:

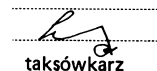
– znak jednomiarowy kreślony pod kątem 135° od linii średniej do linii podstawowej:

Samogłoski na końcu wyrazu – z wyjątkiem „a” – oznaczają się zgodnie z zasadami ich łączenia:

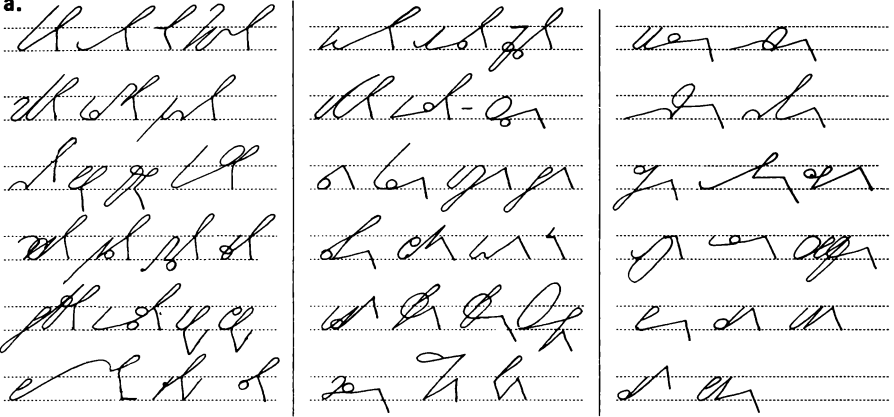

Dopisuje się także do znaku „-wka” znaki innych spółgłosek:

ĆWICZENIE 49

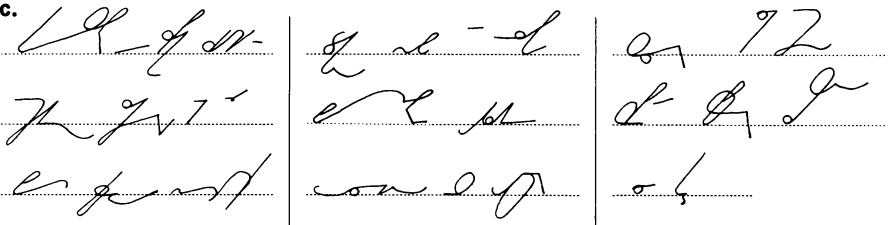
a.

b.

taczka, teczka, potyczka, kaczka, polewaczka, owieczka, poprzeczka, poprzedniczka, sprzątaczką, zapalniczką, ławka, makówka, kawka, pocztówka, krzyżówka, stalówka, stołówka, zabawka, mrówka, taksówka, wiatrówka, przyrodniczka, majówka, kryjówka, płaczka

c.

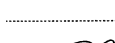
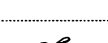
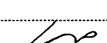
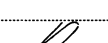
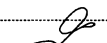
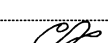

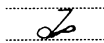

14. -(Y)CJA I POCHODNE; -WACJA I POCHODNE; -(TY)FIKACJA

Wspólnymi cechami graficznymi tej grupy końcówek są pętelki wielkości znaków małych:

– znak ujęty w formę prawoobrotowej pętelki wielkości znaku małego:

 -(y)cja
 -(n)ica
 -(y)c(i)a

 stacja
  racja
  petycja
  kotwica
  stolica
  strażnica

 okrycia
  starcia
  zdjęcia
 bo: okrycie
  starcie
  zdjęcie

Przed znakiem tym można pomijać „k”, jeżeli uprości to pisownię wyrazu:

lekcja fikcja akcja *ale:* reakcja

W pewnych wypadkach znak wykorzystuje się do oznaczania końcowego „-ca”:

sprawca wykonawca dostawca

Skróty:

administracja akcja agitacja biurokracja delegacja

deklaracja demokracja dyplomacja dyspozycja eksploatacja egzystencja

fabrykacja funkcja ilustracja instrukcja interwencja interpelacja

interpretacja inteligencja instytucja inwestycja kadencja komunikacja

konstytucja konsultacja korespondencja konstrukcja likwidacja produkcja

referencje reformacja rejestracja rezolucja redakcja regulacja

reprezentacja sekcja selekcja wizytacja

– znak dwumiarowy górny nawiązujący formą graficzną do znaków końcówek „-wanie, -wać” itp.; część znaku kreślona od linii podstawowej do linii górnej biegnie pod kątem 45°; znak kończy się prawoobrotową pętelką wielkości znaku małego jak znak „-cja”:

- wacja
- zacja
- lizacja
- tyzacja
- nizacja
- ryzacja

motywacja elewacja innowacja konserwacja

centralizacja standaryzacja modernizacja nowelizacja

Porównanie:

biurokracja biurokratyzacja demokracja demokratyzacja

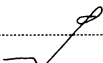

– znak powstający przez uzupełnienie znaku „-wacja, -zacja” dodatkową pętelką, wykreśloną częściowo na pętelce pierwszej:

-(ty)fikacja

modyfikacja

unifikacja

kodyfikacja

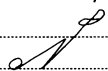
weryfikacja

klasyfikacja

ratyfikacja

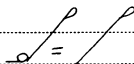

rektyfikacja

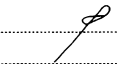

gratyfikacja

Skróty:

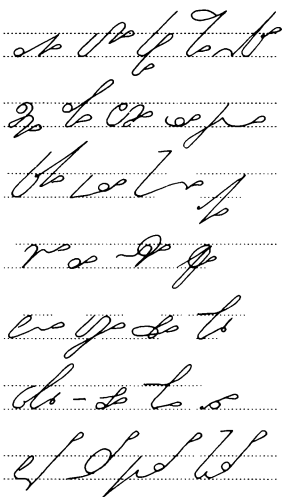
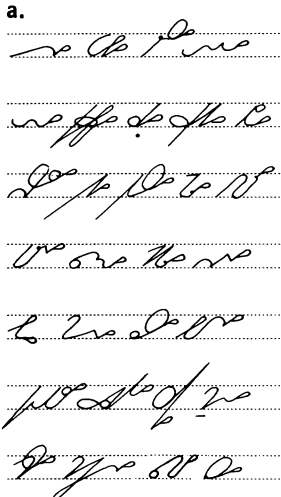
organizacja

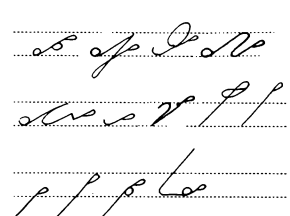
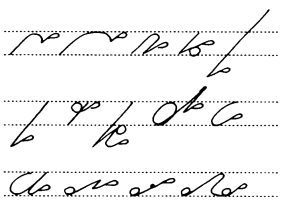
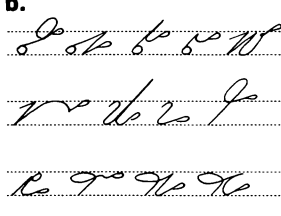
kwalifikacja

ĆWICZENIE 50

a.

b.

c.

akacja, pozycja, stolica, kotwica, spódnice, przeczucia, mobilizacja, standaryzacja, centralizacja, rektyfikacja, kompozycja, realizacja, relacja, czarownica, wulkanizacja, kwalifikacja, racja, pszenica, przecznicie, gracia, uczennice, modulacja, gratyfikacja, inflacja, tonacja

d.

15. –CYJNY I POCHODNE; –WACYJNY I POCHODNE; –YJNY I POCHODNE

Dla tej grupy końcówek jest charakterystyczne zapisywanie ich końcowej zgłoski:

– połączenie znaku „-cja” ze zmniejszonym połączeniem „-ny”:

-cyjny						
-cjalny						
-cjonalny						

sanacja sanacyjny ambicja ambicjonalny prowincja prowincjonalny

emocja emocjonalny socjalny oficjalny

– połączenie znaku „-wacja” ze zmniejszonym połączeniem „-ny”:

-wacyjny				
-zacyjny				
-lizacyjny				
-tyzacyjny				
-nizacyjny				
-ryzacyjny				

demokratyzacja demokratyzacyjny kanalizacja kanalizacyjny

– połączenie „-ny” podniesione po „y”:

-yjny					
-ywny					
-iczny					
-(t)yczny					
-cjalistyczny					
-cjonalistyczny					

taktyczny logiczny specjalistyczny racjonalistyczny nacjonalistyczny

Porównanie:

specjalny specjalizacyjny specjalistyczny demokratyzacyjny demokratyczny

Do znaków końcówek „-cyjny”, „-wacyjny” „-yjny” można dopisywać inne znaki:

lekcyjnych sanacyjnemu centralizacyjnego aklimatyzacyjne masywnymi taktycznej

ĆWICZENIE 51

a.

b.

c.

Współ- północ- północ północ- północ- północ- północ- północ- północ- północ-	Współ- północ- północ- północ- północ- północ- północ- północ- północ- północ-	Współ- północ- północ- północ- północ- północ- północ- północ- północ- północ-
--	---	---

CZYTANKI STENOGRAFICZNE

1. ZASOLENIE BAŁTYKU I MORZA CZERWONEGO

e b l e o e d l e n' (r--p) e d t p
 w d o r h o r z o d p p z d o z
 p o c z o p u e l e e z o b e -

2. OPADY A SĄSIEDZTWO MORZA

z t o r g o p l e o y u k i - p o z
 u o = u o s z o B h p p B z o l i

Wysokość powyżej 4200 m, woda 1200 m

3. ROZMIARY ZNAKÓW TOPOGRAFICZNYCH

wysokość powyżej 4200 m, woda 1200 m, wysokość 750 m, wysokość 1500 m, wysokość 1500 m, wysokość 1500 m, wysokość 1500 m

4. W EUROPIE BRAK PUSTYŃ

wysokość powyżej 4200 m, woda 1200 m, wysokość 750 m, wysokość 1500 m, wysokość 1500 m, wysokość 1500 m

5. DLACZEGO EURAZJĘ PODZIELONO NA DWA KONTYNTY

wysokość powyżej 4200 m, woda 1200 m, wysokość 750 m, wysokość 1500 m, wysokość 1500 m, wysokość 1500 m

6. ZAMARZANIE SZYB

wysokość powyżej 4200 m, woda 1200 m, wysokość 750 m, wysokość 1500 m, wysokość 1500 m, wysokość 1500 m

W dolinie Karpat - wzniesienie
składowe i zbudowane z górnego
karbońskie.

7. GÓRY ŚWIĘTOKRZYSKIE MNIEJ STROME NIŻ KARPATY

Wzniesienie Karpat - wzniesienie
składowe i zbudowane z górnego
karbońskie. Wzniesienie Karpat -
wzniesienie składowe i zbudowane z
górnego karbońskie.

8. TOPNIENIE ŚNIEGU

Wzniesienie Karpat - wzniesienie
składowe i zbudowane z górnego
karbońskie. Wzniesienie Karpat -
wzniesienie składowe i zbudowane z
górnego karbońskie.

9. DZIEŃ I NOC

Wzniesienie Karpat - wzniesienie
składowe i zbudowane z górnego
karbońskie. Wzniesienie Karpat -
wzniesienie składowe i zbudowane z
górnego karbońskie.

10. UROKI BIESZCZADÓW

Wzniesienie Karpat - wzniesienie
składowe i zbudowane z górnego
karbońskie.

¹ denudacja: całokształt procesów geologicznych prowadzących do obniżenia i wyrównania powierzchni lądów

9- 7 10 10 10 10 10 10 10 10 10
10 10 10 10 10 10 10 10 10 10
10 10 10 10 10 10 10 10 10 10

11. STARE MURY CZERSKA

f b u s t e s e d f e t s f l = 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20
21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40
41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60
61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80

ZESTAWIENIE SKRÓTÓW

A.

aby

administracja

administrator

agencja

agitacja

agitor

agronom

agronomia

akademia

akcja

aktualny

aktyw

albo

analiza

Anglia

antagonizm

aparat

aparatura

argument

armia

artykuł

atmosfera

Austria

Australia

autentyczny

autonomia

awangarda

B.

bardzo

bank

bądź

bądźcie

będzie

będziemy

bezwartkowy

bez względu

biblioteka

biurokracja

b blok

choć

demokracja

bogactwo

ciężki

demokratyzm

bowiem

co

demokratyzacja

budowa

czas

dla

budżet

czerwiec (czerpać)

długo (długi)

burżuazja

często

dłużnik

być

część

dobrobyt

byłbym

członek

dobry

bylibyście

człowiek

dobrze

C.

czwartek

doskonały

cel

czynnik

dostateczny

charakter

D.

dotychczas

chce

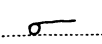
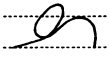

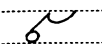
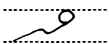

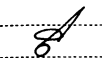
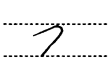
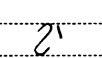

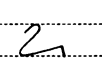
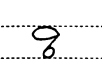
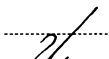
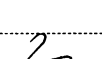
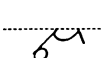
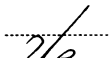
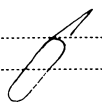
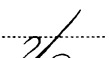
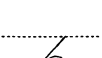
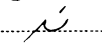
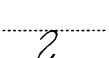
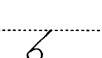
deklaracja

dotyczy

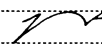
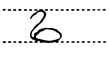
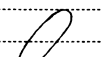
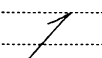
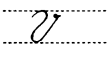
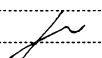
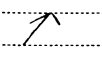
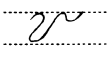
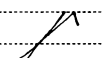
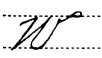
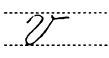
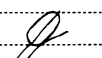
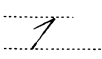
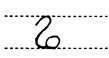
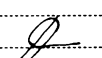
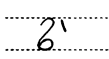
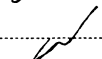
choć

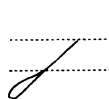
delegacja

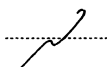
dowód

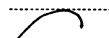
	duży		elektryczność		Francja
	dyscyplina		energia		front
	dyktator		ewentualnie		fundament
	dyplomacja	F.			fundusz
	dyrektor		fabryka		funkcja
	dysponent		fabrykacja	G.	
	dziennik		fabrykat		gatunek
	dziś		fakt		gd

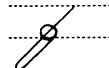
E.

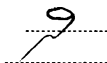
	egzystencja		faktura		gdzie
	ekonomia		faszyzm		generał
	eksperyment		finanse		gigant
	eksploatacja		flota		głęboki
	eksport		forma		główny
			fragment		godzina

 gospodarka

 inaczej

 istnieć

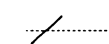
 granica

 inicjator

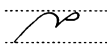
J.

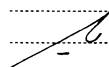
 grupa (grudzień)

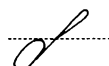
 inicjatywa

 jak

H.

 inteligencja

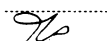
 Japonia

 handel

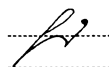
 internacjonalizm

 jeden

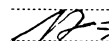
 historia

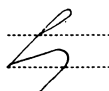
 interpelacja

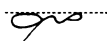
 jednak

 hitleryzm

 interpretacja

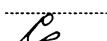
 jednakże

 hutnictwo

 interwencja

 jednolity

 hutnik

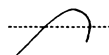
 instrukcja

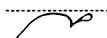
 jednostka

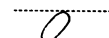
I.

 instruktor

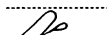
 jest

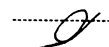
 ilość

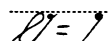
 instytucja

 jeszcze

 ilustracja

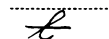
 inwestycja

 jeżeli

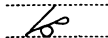
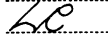

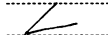
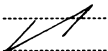
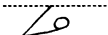

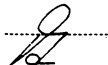
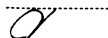
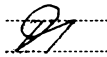
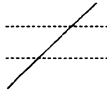
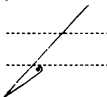
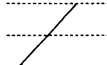
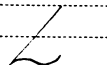
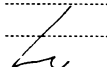
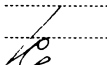
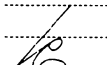
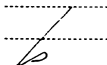
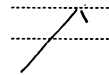
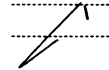
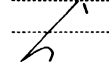

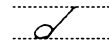
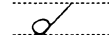

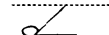
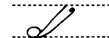
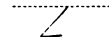
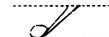
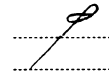

 imperializm

 inwentarz

 już

 im większy

 inżynier

K. kadencja kapitał katastrofa kategoria każdy kiedy kierownik kierunek kilka kilkadziesiąt kilkakrotnie kilkanaście klasa (kultura) kolektyw komitet komplet komunikacja komunizm konferencja koniec koniecznie konkurs konosament konstrukcja konstruktor konstytucja konsultacja konsument kontynent kontyngent korespondencja korespondent kraj Kraków kredyt krótki krytycyzm kto który kwalifikacje
(kwalifikacja) kwiecień

L.

laborant

Lenin

leninizm

lecz (leży)

ledwie

lipiec

listopad

literatura

lub

ludzie

luty

Ł.

łążyć (łączyć)

M.

ma

magazyn

magazynier

maksimum

marzec

maszyna

materiał

metoda

metodyka

mianowicie

miejsce

miesiąc

między

między innymi

militarizm

minister

ministerstwo

minimum

minuta

młody

mniej więcej

mocarstwo

mogło

monopol

mowa

może

możliwy

można

natychmiast

niewiele

mówić

nawet

niezbędny

myśl

nie bardzo

niezwłocznie

N.

niebawem

niezwykle

na

nie chce

nowator

nabyć

niedziela

nowy

nacjonalizm

nie każdy

O.

naczelnik

niekiedy

obowiązek

nad

niemożliwy

obywatel

najbardziej

nie ograniczany

oczywiście

namowa

nie ograniczony
(nieograniczony)

odbyć

nasz

niepodległość

odmowa

naród

nierówny

odpowiedzialność

natomiast

nierównomierny

od tej

od zewnątrz

parlament

poniedziałek

ogólny

patriotyzm

ponieważ

ogromny

październik

pośpieszny

okoliczność

pełny

postulat

około

pewien

potężny

olbrzymi

plan

potrzeba

oprócz

pod względem

potwierdzić

organizacja

pokój

pozwolenie

oszczędność

polityka

powód

oświata

Polska

powszechny

oto (otóż)

położenie

praca

P.

pomagać

prefabrykat

państwo

pomoc

prezydent

paragraf

pomyśl
pomysł

problem

procent

przedsiębiorczość

R.

proces

przedsiębiorstwo

racjonalizatorstwo

producent

przebyć

raz

produkt

przemowa

redakcja

proletariat

przemysł

referat

proletariusz

przeszłość

referencje

propagacja

przewodnictwo

referent

propaganda

przybyć

reformacja

propagator

przyczyna

regulacja

proporcja

przyczyniać

rejestracja

proporcjonalny

przynajmniej

reprezentant

prostopadły

przypuszczać

reprezentacja

prócz

przyszłość

rewolucja

przede wszystkim

punktualność

rezerva

rezolucja

rychły

sojusz

rezultat

rynek

sojusznik

ręczyć

rzecz

socjalizm

robić

rzeczywiście

społeczeństwo

robotnik

S.

społeczny

rozkwit

sekcja

sposób

rozpowszechnienie

sekunda

sprawiedliwy

rozporządzenie

selekcja

stopień

rozwój

sesja

strategia

również

siebie

strona

równoległy

się

stwierdzić

równomierny

składnik

styczeń

równy

skutek

sukces

różny

sobota

suwerenność

	swój		tamtęj		trzeba
	system		tamtę		tu
	sytuacja		tamtędy		tutaj
	szereg		te		twierdzić
	szeroki		technika		tworzyć
	szkoła		technik		twórczość
	szybko		tej		tydzień
	szybkość		ten		tylko
	środą		termin		tym razem
	świadomość		to		tym większy
	świat		towarzysz		
T.				U.	
	ta		traktat		uaktualnić
	tam (tym)		transport		uaktywnić
			trud		ubezpieczenie

7 udoskonalić

7 większość

7 wreszcie

7 układ

7 widzi

7 w rezultacie

7 upływ

x wiele

2 wrzesień

7 ustrój

20 wielki

7 wskutek czego

7 uwarunkować

7 wizytacja

7 wspianały

7 ówczesny

7 wizytator

7 wspólny

7 uwzględnić

7 własny (walka)

7/7 wspólnota

W.

7 właściwy

7 współzawod-
nictwo

7 waga

7 wniosek

7c wszechstronny

7 Warszawa

7 wnioskowi

7 wszędzie

2 warunek

7 wobec

7 wszystko

7 ważny

7 w ogóle

2 wtorek

7 wbrew

7 wokoło

7 wycieczka

7 wewnątrz

7 wówczas

7 wykład

w wymaga

z zarządzenie

z zresztą

w wytwórczość

z zasada

z zupełny

w wytyczne

z za wiele

z zwany

w wyżej

z zawisły

z związek

w wzajemny

z zawsze

z zwierzchnik

w względ

z zdolność

z zwięzły

Z.

z zebranie

z zwłaszcza

z zaborczy

z zespół

z zwycięstwo

z zadanie

z zezwolenie

z zwyczaj

z zagadnienie

z zgoda

z zwyczajny

z zakład

z zgromadzenie

z zwykle

z zaledwie

z zjawisko

Ż.

z zamiast

z zjednoczenie

z że

z zapytać

z znaczenie

z żeby

TŁUMACZENIE ĆWICZEŃ 1 – 7

ĆWICZENIE 1

baba, babka, żaba, Łaba, bal, kabała, bak, Alabama, czapa, czapka, czacza, macza, bacz, palacz, łamacz, hak, hamak, fach, Bach, macha, waha, pcha, łatwa.

ĆWICZENIE 2

gafa, gag, gapa, gama, gaża, gmach, Haga, Aga, agawa, багаż, gmatwa, szafa, kaszka, szkapa, szpak, szach, wasz, masz, kamasz, fałsz, pałasz, czasza, czaszka, apaszka, wasza, pasza, kasza, baca, pałac.

ĆWICZENIE 3

a.

tama, taca, tabaka, wata, chata, baszta, mata, tata, akta, szpalta, bat, kat, alt, akt, szpagat, maszt, sak (ssak), Saba, smak, salwa, sadza, masaż, kasa, pasma, psalm, tasak, asfalt, wasal, bas, as, kwas, lampas, rak, rasa, rata, Rawa, rampa, rdza, para, Sparta, lampart, frak, farsz, farma, marka, martwa, marsz, marża, brawa (barwa), Barbara, makabra, bramka, Abraham, barszcz, Arab, arak, ar, Sara, smar, bar, rabarbar, dam, dama, data, dbała, parada, lada, padam, Ada, rada, arkada, Adam, czardasz, szpada, ład, sad, nam, nawa, narta, namaszcza, nasada, narada, napad (napadł), rana (ranna), nagana, Hawana, arkana, sarna, kanapa, kanał, banalna, gang, banan, szansa, awans, fanfara, łan, chan, szatan, baran, kaftan, kasztan, szampan, bałwan, dzban, barbakan, Wanda, banda, bandaż, szantaż, sandał, wandal, kantata, antaba, kant, amant, bażant, palant, baza, faza, zmaga, zgadł, zbada.

c.

Kapał lak. Łamał pal. Masz pałac. Macham wam. Mam frak. Badam was. Czarna farba. Dasz nam fant. Ładna sanna. Baza badacza. Mam akta. Mała palma. Ładna mała lampa. Spada dzban. Dam wam maszt. Spadł sandał. Mała łapa psa Asa. Dam wam rabarbar. Badacz bada kanał. Mała sarna spała. Łatwa kabała. Barwna szata Adama. Hamak brata Rafała. Banalna farsa. Martwa żabka. Adam bada nas. Ładna mała lalka. Spada mapa badacza. Agata łapała pasma. Spadł nam bandaż. Mała farma. Paszcza lwa. Dam wam szczaw. Rafał zgadł. Ala spała. Wandal łamał parkan. Łałam wam barszcz.

ĆWICZENIE 4

a.

Wasza szansa bardzo mała. Każdy ma czas. Co wam dam? Co pada na nas? Czas na bal. Szach albo mat. Raz mam czas. Każdy pałac ma dach. Sam dam wam kaftan. Adam ma bandaż. Rafał sam was zbada. Hanka sama nas zbada. Bardzo ładna fraszka. Dam wam szczaw albo rabarbar. Ananas albo banan. Czas na was albo na nas. Dasz nam smar. Na co masz czas?

b.

Farba czarna jak sadza. Nasz sad ma parkan. Tam park lub las. Ten żak wszystko zgadł. Tam spała Tamara. Gdzie Wanda ma багаż? Bardzo mała ta altana. Bardzo ładna ta nasza lalka. Wszystko dla nas. Szach ma czas na wszystko. Tym razem mam dla was czas. Raz ten a raz tamten pas. Ten chan ma pałac. Ten sam arak. Ładna tamta salka. Co spada na tamten dach? Jak pan spał? Ta dama ma czar. Ta baza dla

was. Tymczasem ma pas. Jeszcze raz da nam fant. Ładna ta ballada. Ta babka ma smak ananasa. Masz jeszcze ten mandat? Narażasz nas na szwank.

ĆWICZENIE 5

a.

kran, krata (karta), krab, kraksa, kara (kra), karp, karat, karawana, masakra, wrak, wraca, warta, warga, gwara, kwarta, kwarantanna, warczął, chart (hart), harda, Sahara, haracz, harfa, chrapał, tara, taras, targ, tarka, tarcza, latarka, katar, tatarak, Tatar, klan, kłamał, klaps, szklanka, szklana, klacz, kalka, szakal, klamra, klamka, walc, wał, włada, chlapał, hałas, hałda, chałwa, halka, pchał, ratalna, atlas (atłas), talk, latał, waza, nakaz, hazard.

b.

Dam wam atlas. Władza da nakaz. Gdzie ta tarcza? Bardzo smaczna chałwa. Nasza waza szklana. Ta szklanka dla was. Kłamał, że masz tatarak. Fatalna kraksa. Czarna latarka. Gdzie ten gwar? Tym razem ma katar. Gdzie ta barwna szklanka. Ten walc dla nas. Nasza altana ma taras. Wracam na czas. Chart warczął na nas.

ĆWICZENIE 6

a.

grad, gra, gram, gracz, grab, garaż, hangar, nagrana, gracia, szarfa, szara, szarża, szrama, szarak, szarwark, szarada, szarpał, car, carat, Gal, gala, gałka, gałgan, mgła, nagła, zgłasza, szpargał, szal (szał), szafas, szala, szalka (szlak), szłam, szlachta, szlaban, cal, całka, cała, gaz, gazda, gaza, zła, złana, złapana, złamana, mazał, zmaszała, bazalt, ła, Balzak, kazał, twarz, szafarz, kałamarz, kramarz, grabarz, zraz, bazar, larwa, alarm, tarła, szarlatan, grał, gład, malarz, wachlarz, dar, radar, darła, darłam, dał (dal), zdał, dała, padła, padała, zgadła, nagadał, mdła, sadzał, naradzał, żar, żart, żarła, narażał, Dżakarta, maharadża.

b.

Łatwa szarada. Tymczasem mam ten sam garaż. Złapałam sandacza. Tam kładł zraz. Rdza żarła wrak. Złamał wachlarz. Malarz mazał dzban. Grałam dla was walca. Baca ma szafas. Szłam sama na targ. Dał nam talk. Każdy łapał szaraka. Zgrabna dama. Tarłam twarz. Kłamał, że masz garaż. Ranna sarna padła. Zgłaszał wszystko na czas. Gazda dał nam bat. Masz jeszcze czas na hazard. Gdzie ten kałamarz? Tam spadł grad. Ta harfa dla nas. Gdzie wasza szarfa? Maharadża wracał na taras. Złamana klamra. Żal nam lata. Cała nasada zła.

ĆWICZENIE 7

a.

blacha (błaha), blaszka, blaszanka, blaga (błaga), szabla, bławat, blat, blada, Blanka, błam, plaża, plakat, plama, płaszcz, płacz, płachta, plaga, plac, czapla, spław, kapłan, plant, płaz, Mława, flaga, flaszka, flanca, flanka, tafła, człapał.

b.

Ładna szklana tafła. Malarz darł plakat. Zmazana plama. Darłam błam. Szkarłatna flaga. Ładna plaża. Nagła mgła spadła na plac.

Notatki

Notatki

Notatki

First Business College
Prywatne Policealne Studium Handlowe

Warszawa, ul. Chłodna 9, Poland

Wydanie I. (w tej edycji)

Nakład 950+50 egz.

Opracowanie oraz projekt graficzny – Agencja *Maste*

Łódź, ul. Piotrkowska 204/210

Druk i oprawa – Drukarnia Wydawnictw Naukowych S.A.

Łódź, ul. Żwirki 2

Dwudziesta piąta publikacja wydana nakładem FBC

Dotychczas ukazały się:

- Tadeusz Tulibacki: *Organizacja i zarządzanie hotelem*
Warszawa 1992
2. Andrzej Skoczek: *Karty kredytowe*
Warszawa 1992
3. Jolanta Mazur: *Marketing usług turystycznych*
Warszawa 1993
4. Alicja Tanecka: *Welcome to the World of Business. Book One*
Warszawa 1993
5. Lesław M. Bartelski: *AK 1943-1945. Czas bitew*
Warszawa 1993
- Ks. Tadeusz Uszyński: *Katolicka etyka małżeńska. Zagadnienia wybrane. Część 1. Przed nami małżeństwo*
Warszawa 1993
- My chcemy Boga. Śpiewnik*
Warszawa 1993
8. Ks. Tadeusz Uszyński: *Katolicka etyka małżeńska. Zagadnienia wybrane. Część 2. Służąc ci miłość...*
Warszawa 1993
- Teresa Sułowska-Bojarska: *Codziennosc. ... zeszycie 1944*
Warszawa 1993
10. Alicja Tanecka: *Welcome to the World of Business. Book Two*
Warszawa 1993
- Krzysztof Lubański: *Geografia turystyc ... Przewodnik*
Warszawa 1993
12. Hanna Goldyn: *Rachunkowość podmiotów gospodarczych*
Warszawa 1993
13. Teresa Łazarska: *Pisanie na maszynie mechanicznej i elektronicznej. Część 3*
Warszawa 1993
14. Teresa Łazarska: *Pisanie ... j i elektronicznej. Część 4*
Warszawa 1993
15. Lesław M. Bartelski: *Krzyż AK*
Warszawa 1993
16. Elżbieta Ostrowska: *Miecz wzniesiony albo tarczę (Okupacja Warszawy. ... październik 1939 - lipiec 1944)*
Warszawa 1994
17. Teresa Łazarska: *Pisanie na maszynie mechanicznej i elektronicznej*
Warszawa 1994
18. Teresa Łazarska: *Pisanie ... j i elektronicznej. Część 4*
Warszawa 1994
19. Hanna Goldyn: *Zbiór zadań z rachunkowości*
Warszawa 1994
20. Krystian Bedyński: *Dusz ... stwo więzienne w Polsce. Zarys historyczny*
Warszawa 1994
- Alicja Tanecka: *Welcome to the World of Business. Book Three*
Warszawa 1994
22. Zbigniew Pietrasziński: *Wspaniali s...*
Warszawa 1994
23. Stefan Zatorski: *Wina i inne ... alkoholowe*
Warszawa 1994
24. Alicja Tanecka: *Welcome to the World of Business. Book Four*
Warszawa 1994
25. Ryszard Łazarski:
Warszawa 1994

W przygotowaniu:

Zofia Kisiel: *Elementy bankowości oraz formy prowadzenia działalności gospodarczej*

Tadeusz Borkowski: *Zagraniczne środki płatnicze. Część 1*

